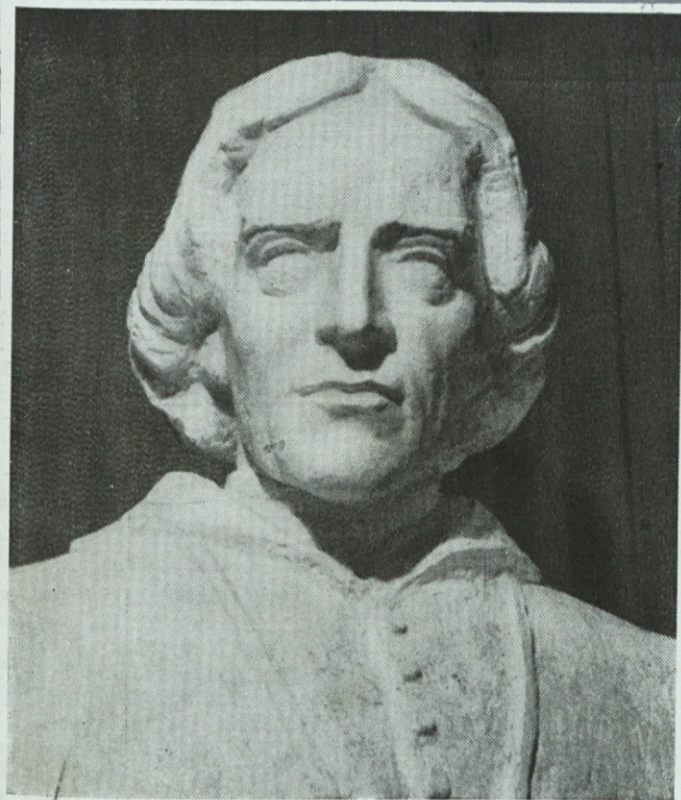


1923 \*TRIDESET LET\* 1953

Slovensko okno v svet



OB BARAGOVI ŠKOFOVSKI STOLETNICI

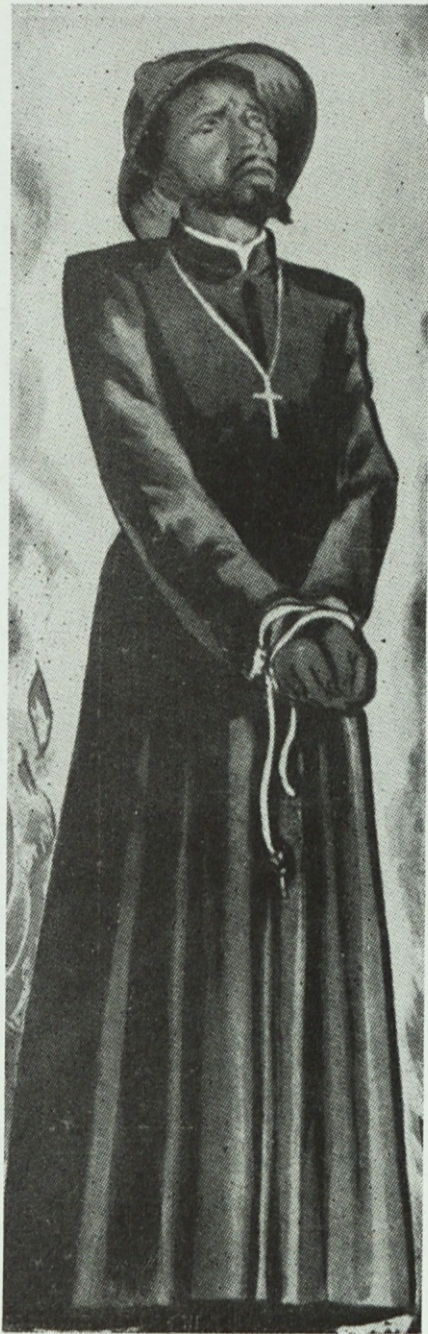
KATOLISKI MISIJONI

*Las Misiones Catolicas*

XXVII

NOVIEMBRE

OCTUBRE



DE LA CARTA DEL MONS. FELIPE BERNARDINI, SECRETARIO DE LA S. C. DE PROPAGANDA FIDE

La Iglesia, —ha dicho en ocasión solemne el Padre Santo— es la Iglesia de todos, está abierta a todos, y quiere reunir a la totalidad de los hombres en una familia, como hermanos y hermanas en Cristo.

En el próximo Día Misional, que se celebrará el 18 de Octubre, una vez más se llamará la atención de la Humanidad creyente hacia esa inmensa lucha, en la cual no solamente están empeñados los misioneros, sino también todos los que tienen conciencia de la responsabilidad que entraña el hecho de llamarse cristianos.

A tantas angustias como pesan sobre la vida del Misionero no debe añadirse la de nuestro olvido o abandono.

En realidad le verdad, los fieles se preocupan de los misioneros, como lo demuestran el creciente interés por los problemas misionales y el aumento de las ofertas dadas a las Obras Misionales Pontificias y que asumen cada año mayores proporciones.

Pero es necesario que no haya ausentes en esta manifestación.

La finalidad primera del Día Misional es dar a conocer a todos las Misiones, sus progresos, sus problemas.

Predicación, radio, prensa, cine, deben hacer llegar a todas las conciencias la llamada de Cristo: "Tengo otras almas que no están dentro de la Iglesia, y es necesario que las introduzca también a ellas". Deben poner en conocimiento de todos las condiciones espirituales, morales y materiales de los pueblos no cristianos. Finalmente, tienen que manifestar cuál es la vida del misionero y subrayar la importancia religiosa y cívica de su apostolado, así como hacerse intérpretes de sus necesidades.

De las Misiones llegan sin cesar peticiones urgentes y angustiosas de Obispos Misioneros. Las Obras Misionales Pontificias son las manos del Papa, que se extienden pidiendo ayuda para ellos.

Sveti oče je ob neki slovesni priliki povdaril, da je Cerkev za vse ljudi in da mora združiti vse človeštvo v eno družino bratov in sester v Kristusu.

Kako lepo je gledati Cerkev, njene delavce in podvige, v neizmer-nem misijonskem svetu, v katerem bije mirotvorni boj, saj je njena armada oborožena samo z orožjem ljubezni in ne išče drugega kot pri-našati vsem le dobro. A je vendar ta borba Cerkve tudi trda in krvava, kajti proti njeni mirotvorni armadi se dviga sovraštvo, nasilje in ne-pomirljivo nasprotovanje sil zla.

Kakor sta se v skrivnostni temini Kalvarije borila v strašnem boju smrt in življenje in je Gospod življenja mrtev na križu kraljeval živ, tako v vsej zgodovini svojega obstoja Cerkev neprestano živi v borbi med resnico in zmoto, med krepostjo in zablodo, med življenjem in smrtjo. Vedno znova skušajo Cerkev premagati, a je nikdar ne mo-rejo niti ukloniti.

Tudi danes trpi Cerkev kakor na vrhu okrvavljene Kalvarije: na Kitajskem, na Koreji, v Indokini; in kjer ne teče ravno kri, pa pov-zroča trpljenje Cerkvi nečloveški napor njenih delavcev, nerazume-vanje od strani poganškega sveta in brezbriznost mnogih vernikov...

Misijonska nedelja 18. oktobra naj bi znova opozorila svet na to veliko borbo, v kateri naj bi se borili ne le misijonarji, ampak vsi, ki se čutijo še kristjane in se zavedajo svoje odgovornosti.

Ni prav, da s stiskami že itak preobloženi misijonarji doživljajo še bolečino osamljenosti in zapuščenosti.

Mnogo je sicer že katoličanov, ki sodelujejo z misijonarji, kar se vidi iz vedno večjega zanimanja za misijone sploh in iz naraščanja prispevkov za papeške misijonske družbe.

Toda stremeti moramo za tem, da bodo sodelovali ne le neka-teri, ampak vsi!

Zato ima misijonska nedelja pred vsem namen, razširiti poznanje vesoljnega misijonskega problema.

Potom verskih govorov, predavanj, radija, tiska in kina naj bi prodrli Kristusov glas: „Imam še druge duše, ki še niso v moji Cerkvi, in tudi te moram privedi vanjo.“ Vsi naj bi si približali duhovna na-strojenja, moralne in materialne okoliščine življenja nekrščanskih na-rodov. Spoznali naj bi poslanstvo misijonarjev, njihovo življenje in delovanje, versko in človečansko pomembnost njih apostolata. Spoznali pa naj bi tudi način sodelovanja z njimi.

Iz misijonskih dežel nam prihajajo neprestano nujne prošnje misijonskih škofov: Treba je sezidati ali obnoviti cerkve, semenišča, bolnišnice, gobavske maselbine, univerze, šole, socialne ustanove in

toliko drugega... Pogosto kličejo po nujni pomoči žrtvam raznih nesreč, poplav, viharjev, potresov, vojnih uničevanj...

Kako naj sveta stolica ustreže tem prošnjam, če katoličani ne doprinesejo svojega deleža? Papeške misijonske družbe so kakor roke našega svetega očeta, ki nas prosijo pomoči.

Misijonska nedelja vabi vse katoličane, da v dejanjih pokažejo vrednost svojih krščanskih čednosti: vere, upanja in ljubezni.

Dejanje vere v Jezusovo oporoko, v poslanstvo Cerkve in v neizmerno vrednost vsake posamezne, v Kristusovi kri odrešene duše je z molitvami in darovi sodelovati pri misijonski akciji.

Dejanje upanja je to misijonsko sodelovanje, kajti kdor sodeluje s Cerkvijo pri njeni rasti, kaže, da upa v Odrešenikovo obljubo: Blagor usmiljenim, zakaj usmiljenje bodo dosegli; dajte in se vam bo dalo...

Dejanje ljubezni je žrtev za misijone, saj z njo odpomorem naravnim in nadnaravnim potrebam bližnjega in istočasno s tem Bogu služim.

Zato je misijonska nedelja za katoličane dan velikega pomena in vsi bi se morali potruditi, da na ta dan tako duhovno kot gmočno kar največ žrtvujejo za misijone.

Ko kot tajnik Svete Kongregacije za širjenje vere in predsednik papeških misijonskih družb izrekam iskreno pohvalo narodnim in škofijskim voditeljem in vsem njih sodelavcem, katoličanom vsega sveta pa toplo zahvalo za vse dosedanje misijonsko sodelovanje, istočasno rotim vse, da se tudi v bodoče pred Bogom, Cerkvijo in človeštvom čutijo osebno odgovorne za to veliko zadevo, ki naj v vedno večji meri dosega svoj cilj: osvojiti svet Kristusu!

† Filip Bernardini

tajnik Svete Kongregacije za širjenje vere

## ZEMELJSKA OBLA

O, vsevdilj se vrteča obla zemlje, ena izmed najmanjših, v brezštevilnem gomazenju svetov, krožeča v prostoru brez mej, na katero je Stvarnik usmiljeno obrnil svoj vsemogočni pogled —

in te pripravil za trpko domovanje človeka, zaradi greha neposlušnosti vrženega iz raja veselja! —

Obljuba odrešitve po Bogu ljubezni in usmiljenja, dana v raju, se je izpolnila v polnosti časov na skalnatem vrhu Kalvarije zraven glavnega mesta izvoljenega naroda Izraela;

sveti les — drugo drevo življenja: križ — je rodil krvavi Sad odrešitve v Možu bolečin, Sinu božjem, razpetem nanj po človeku, njegovem hlapcu.

Znamenje sramote in pohujšanja si je začelo osvajati rodove zemljé kot znamenje večnega življenja in zmage nad knezom laži, zmagalcem v raju.

Ne z ognjem in mečem, — z novim, nebeškim naukom ljubezni, miru in vesoljnega bratstva si je osvajalo narode in plemena in si na severni strani ravnika starega sveta osvojilo sámo srcé vélikega imperija z lažnivo božanskimi cesarji, oholi in v svojo moč in slavo zagledani Rim...

To znamenje je prerodilo obličje zemljé: sužnju in sužnji je strlo okove in jima dalo pravo ceno svobodnega človeka z zavestjo enakosti božjih otrok...

In Milost, ki je pritekla iz petero krvavo odprtih vrelcev na Golgoti, se že dva tisoč let razliva vedno širše, zmerom obilneje ter napaja duše in jih preraja za eno kraljestvo ljubezni in sreče v slavi prihodnjega veka...

Zemeljska obla se suče nenehno;

njena površina je kakor mravljišče: narodi mrgolijo po njej, zmerom številnejši, vsako stoletje gosteje...

So, ki so mogočni in močni, ki so si opletli čela z venci slave in so ponosni, da so potomci očetov velikih dejanj v zgodovini človeštva;

so, ki nimajo belih teles, — kakor da vstajajo iz pepela in ko da so jim od plamenov ravniškega sonca opaljeni celo živci možgan ter je zvezana dejavnost njihove volje in rok, — ki so poslednji v človeštvu, brez omike in slave;

so, ki ne vedo, ne odkod ne kam ne čemu, čeprav nosi njihov obraz bronaste barve visoko čelo;

so, ki jim trpljenje ni v blagoslov, ki jim pomeni konec ali sivo zagrobno nejasnost, polno negotovosti in novega trpljenja, in ne blaženega začetka večne mladosti;

so, ki so v temah in viharjih stoletij povsem izgubili tolažljivo izročilo svojega praočeta Adama in žive bedno življenje telesa, ki se več ne zaveda, da nosi v sebi biser neskončne vrednosti, — neumrljivo dušo;

(Duša, da, duša tudi zadnjega ljudožrca, ki je več vredna kakor vsi zakladi sveta in vesoljno stvarstvo!);

so, ki hočejo s telesno smrtjo preiti v puhli nič, da bi se za večno rešili trpljenja in vrnitve v novo življenje na svetu ter našli v tem niču svoj večni počitek;

oh, in so, ki ne vedo, da so ustvarjeni za neustvarjeno Ljubezen in Blaženost, za življenje, ki neskočno presega sleherni hrepenenje človeškega srca po sreči;

še vedno so — skoraj po dveh tisočletjih —, ki ne vedo, da se je božja Ljubezen ponižala do neskončnosti in si privzela slabotno človeško naravo, da je mogla trpeti in s svojo krvjo izbrisati dolg v raju padlega človeka ter človeštvu odkleniti zaklenjena vrata v svojo hišo neskončne svetosti in sreče;

premnogi so še, ki jim razuma ni še ožaril sij večne Resnice in jim še niso duš oplodili studenci nebeških svetotajstev, spočeti v ranah križanega Boga...

Ti pa, mali moj narodič, drobno, neznatno ljudstvece, si bilo deležno najvišjega blaga, da te je že oškropila presveta Kri s Kalvarije in ti vžgala v dušo neizbrisljivi pečat božjega otroka:

več kakor tisoč let že rodiš sveto klasje za žitnice v hiši nebeškega Očeta;

poznaš svojo pot in veš, kam in zakaj;

božja modrost te vodi varno kakor otroka skozi mrakove vekov;

veš za slavo in srečo, ki te čaka onkraj sveta;

veš za veličino, v primeri s katero vsa veličina tega sveta nič ne pomeni

in nisi žalosten zaradi svoje majhnosti v prostoru in času;

nisi nevoščljiv velikim in mogočnim;

v svoji usodi ne godrnjaš zoper Previdnost, ker veš, da pred Neskončnim ni nič velikega, kar je ustvarjenega;

in veš, da v očeh neustvarjene Ljubezni ni nič majhnega, kar bi ne bilo skupno z velikim zajeto v objemu te vseobče Ljubezni...

Toda, — ali veš, da si zaklad odrešenja, Cerkve in vere prejel ne le zase, ampak tudi za vse te milijone še izven Cerkve živečih narodov?!

Slovenec, Slovenka, brat moj in sestra v Kristusu-Bratu, — ali kdaj premišljujeta o vsem tem?

Ali v vajinih srcih ne odmeva Kristusov vzdih s križa: „Žejen sem...“?

Ali res ne vesta, da bi mu mogla ponuditi piti? —

Žejen je mrtvih duš v telesih premnogih milijonov, žejen je njihovega življenja;



Gospod Jezus tudi nam govori: „Žetev je velika, delavcev pa malo. Prosite torej Gospoda žetve, naj pošlje delavcev na svojo žetev...!“  
— Misijonska nedelja ni le dan molitev in darov za misijone, ampak tudi klic po novih misijonskih poklicih. Bog jih med vsemi narodi kliče, tudi med nami, zamejskimi Slovenci! „Src svojih ne otrdite, ko božji klic zaslišite...!“

žejen je, da bi tem mrtvim dušam dal piti iz svojih škratnih studencev in jih obudil v življenje za večno življenje;

žejen je duš, ki bi zajemale iz njegovih odprtih vrelov za te mrtve duše, svoje sestre, in nadaljevale njegovo odrešeniško delo...

Premalo je naslednikov njegovih apostolov, ki bi zajemali žive vode iz njega, neusahljivega Vodnjaka, prerajali duše narodov in plemen, ki še sede v srmtni senci, ter spreminjali puščavsko obličje zemlje v bohotno rastoče božje zelenice. — —

Po dva tisoč letih osrednjega in največjega dejanja v zgodovini človeštva je knez teme in gospodar tega sveta še vedno vladar mnogih rodov in plemen...

Sestra in brat v Kristusu, — ali kdaj premišlujeta o vsem tem?

Naj vama v srcih vzplamti čim sijajnejši žar misijonske gorečnosti!

Svet Kristusu!

BOGDAN BUDNIK

# DVE MISIJONSKI NOVI MAŠI

V CLEVELANDU

cerkvi sv. Vida dne 21. junija 1953

Mogočna, prenovljena cerkev je v si-  
jaju luči bila še vsa krasnejša kot sicer.  
Na oltarju so bile bele deviške lilije,  
palme pa so s svojo košatostjo spomi-  
njale na daljne kraje, kamor se odprav-  
lja naš misijonar. Belina, svetost duše  
je vedno v zvezi in odvisnosti s krvavim  
ali nekrvavim mučeništvom, tako so  
simbolično povdarjale lilije in palme.  
Rumene krizanteme, ki so se blestele  
vmes, so kot cvetje dežele vzhajajočega  
sonca oznanjale zlato zarjo večnega  
sonca Kristusa, ki ga bo naš misijonar  
prinesel mnogim, ki danes sede še v  
temi in smrtni senci poganstva.

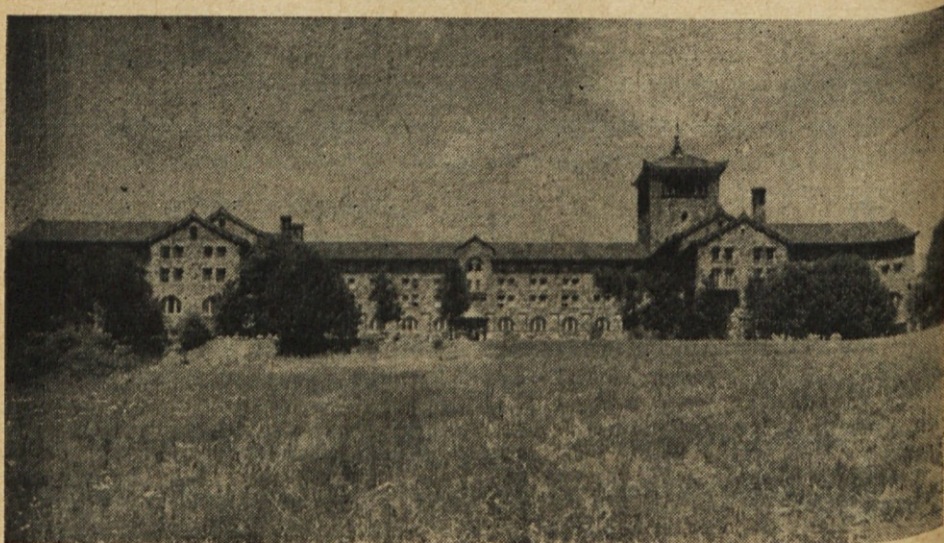
Ob desetih, ko je prihajal v cerkev  
novomašnik preč. g. Rebol, spremljan  
od prevzv. g. škofa dr. Gregorija Rož-

V tem zavodu Maryknoll v USA je rasel v mašnika Gospodovega in misijonarja  
Franci Rebol. (Glej sliko na zadnji strani ovitka: Novomašnikove zahvalne besede  
ob novomašniškem slavju. Ob strani ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman)

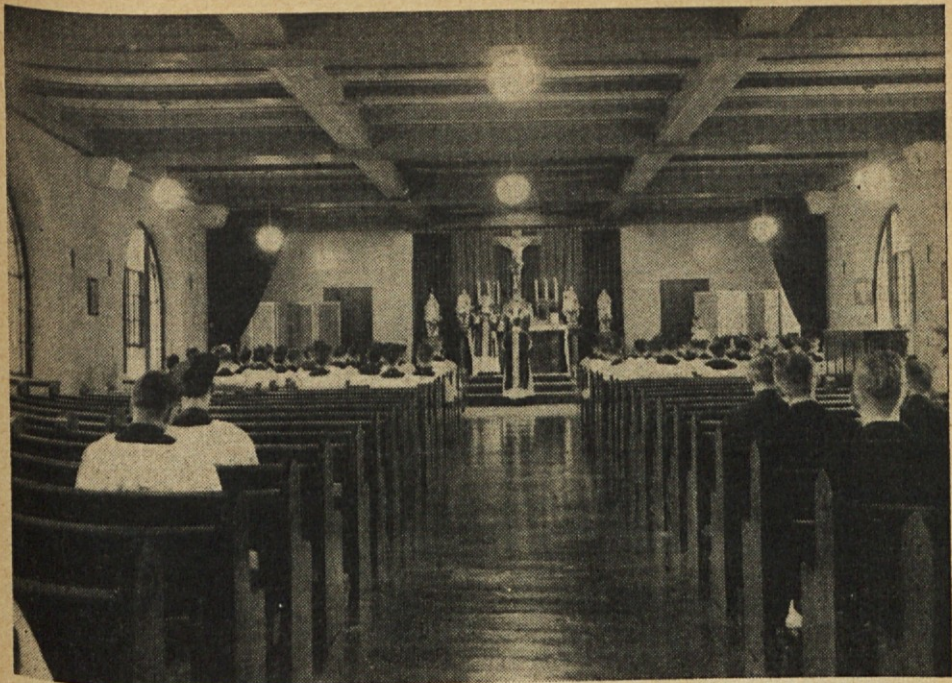
mana in mnogih duhovnikov, je zadonela  
s kora naša večno lepa: 'Novomašnik  
bod' pozdravljen, od Boga si nam po-  
slan'... Pred oltarjem sta ga lepo po-  
zdravili dve deklici, prva v angleškem,  
druga v slovenskem jeziku.

Med sveto mašo so pevci res lepo  
peli latinsko mašo in nato med obha-  
janjem 'Mirno nam plove čolnič življe-  
nje' in še 'Večerni zvon'. Ob odhodu so  
zapeli zopet drugo kitico novomašne  
pesmi: 'Prečastita tvoja služba...'

Novomašni govori so vedno nekaj po-  
sebno ganljivega. Našemu misijonarju  
je govoril najprej v angleškem jeziku  
novomašnikov sobrat, Maryknollec. Za  
vodilno misel je vzel: Duh Gospodov je  
nad menoj; on me je mazilil in me po-  
slal oznanjat evangelij ubogim (Luka  
4, 18). Novomašnik bo kmalu odšel ozna-  
njat blagovest zveličanja med pogane, ki  
Boga še ne poznajo. Odšel bo ne le z







V tej kapeli je vsak dan prejemal Njega, ki je Kruh močnih. Tu je dobival tudi moč za žrtev misijonskega poklica. — To je stara kapela v zavodu Maryknoll; sedaj zidajo novo

znanjem, ki si ga je pridobil v dolgih letih študija, ampak zlasti kot duhovnik božji, da v moči Kristusovi kot drugi Kristus nadaljuje delo odrešenja.

Nato so prišli na prižnico naš dragi škof, prevzv. g. dr. Gregorij Rožman. S svojo znano vneto za misijone so povedali nekako tele misli:

Danes bi veliki zvon s Šmarne gore mogočno pel, da bi oznanil veliko in veselo novico tja preko vsega Ljubljanskega polja in preko Krvavca. Zvon danes ni zapel, pač pa so nas v šmartnem pod Šmarno goro, v rojstni župniji našega novomašnika prehiteli za šest ur s slovesno pontifikalno sv. mašo; veseli, da je še kje na svetu toliko svobode, da se sme vršiti slovensko slavje. Na kratko so nato prevzvišeni opisali življenjsko pot novomašnika. Najbrž je kot deček

večkrat opazoval svet s Šmarne gore, premišljal je, kaj je za gorami. Ko je leta 1939 odšel s starši in brati od doma v Ameriko, je spoznal mnogo več sveta. Spod varstva šmarnogorske Marije je prišel v varstvo maryknollske Marije. Zdaj odhaja v svet kot misijonar.

Prevzvišeni so izvajali še tele lepe misijonske misli:

Vsako preganjanje Cerkve pomnoži število misijonarjev. Tudi apostoli so se obotavljali izvršiti Jezusov ukaz: 'Pojdite po vsem svetu!' Ko pa je Bog poslal preganjanje, krvavo preganjanje, so se razpršili po vsem svetu in oznanjali evangelij. Ko naš novomašnik odhaja, mu mi vsi želimo srečo, zdravje, veselje in varstvo Marije s Šmarne gore in Marije Maryknollske. A s tem, da za našega novomašnika misijonarja molimo,

še nismo dovršili svoje misijonske dolžnosti. Vsi smo dolžni sodelovati pri misijonskem delu. Podpirati moramo misijonarje z molitvijo in gmotnimi sredstvi. V začetku so misijoni med pogani vezani le na podporo iz zaledja, šele po mnogih letih se morejo novospobnejci sami vzdrževati. Danes obljublamo, da bomo radi oboje storili za našega dragega misijonarja, podpirali ga bomo, pa ne le zaradi njega, ker ga imamo radi, ampak radi Boga, ki želi, da bi se vsi ljudje zveličali, iz ljubezni do Kristusa, ki je umrl za vse ljudi, in iz ljubezni do ubogih poganov. To so nagibi, da nikoli ne nehajo delati za misijone. Naj ti nagibi vedno ostanejo živi v našem srcu, da bomo vedno vneto sodelovali z našimi misijonarji za zveličanje duš.

P. B.

\*

V naslednjem objavljamo dve pismi, ki ju je novomašnik Franc Rebol pisal svojim domačim iz svojega potovanja v misijone, še po U. S. A.

13. avgusta 1953

Dragi domači!

To pišem na vlak, kjer je zelo težko pisati, kajti ker vlak drvi, se tudi tresse.

Voznja v avtu z mons. Butalom je bila zelo prijetna. Vozila sva oba, vsak nekaj časa. Gospod monsignor mi je kupil večerjo in mi dal še deset dolarjev za pot.

Z mojim potnim tovarišem sva se srečala v Chicagu. Nekaj časa sva se zadržala v naši Maryknoll hiši, potem sva šla pa gledat mesto, ki je pa zelo podobno našemu Clevelandu.

Sedaj smo že na polovico poti do obale. Z nami na vlak potuje še šest misijonskih sester, od katerih sta dve naši maryknollski in potujeta na Havajske otoke. V obednici in v klubskem vozu se srečam tudi z drugimi ljudmi; vsi so zelo prijazni.

Ti dve državi, skozi kateri smo se peljali, izgledata še zelo zaostali ali

vsaj malo razviti. Skoraj nobene hiše ni videti, sama ravnina in krave in konji.

Tako sem v božjem imenu le res na poti na Formozo, da po besedah sv. Pavla prinesem zaklad tistim, ki ga še nimajo, ki še ne poznajo Kristusa. Rad grem v misijone, saj so duše poganov prav toliko vredne kot druge, ker Jezus je za vse umrl. Zase vem, da me je Gospod poklical v misijonski vinograd, zato grem rad. Seveda slovo od dragih domačih je težko. Toda Kristus tudi to ve, saj je tudi on za izpolnjevanje svojega poslanstva zapustil Marijo. Naša žrtev bo poleg tega po Gospodovih besedah stokrat povrnjena. Gospod daje milosti, da človek slovo lažje prenese. Posebno me poživlja tudi zavest, da bom s svojo misijonsko žrtvijo zaslužil milosti za Vas vse, dragi domači; tako boste lahko čim popolneje živelci po božji volji.

Pozdravljeni bodite vsi! Ne pozabite moliti rožni vence, kakor ste se podpisali, sicer boste tudi Vi pozabljeni!

Vsem obilo blagoslova!

Vaš Frank.

16. avgusta 1953.

Pozdravljeni! Sedaj sem že v San Franciscu v naši hiši in čakam na ladjo, ki odpluje v ponedeljek.

Po dveh dneh sem danes spet lahko maševal. Danes moram še urediti nekatera stvari s papirji. V hiši se mudita še dva druga naša misijonarja, ki gresta pa na Korejo; eden je moj bivši učitelj. Tudi ta dva kar težko čakata, da se lotita dela v Gospodovem vinogradu. — Drugič Vam bom že pisal z ladje. Pozdravite vse!

Frank.

Pripomba uredništva: Vabimo vse misijonske prijatelje, da mladega misijonarja Franca Rebola s svojimi molitvami in žrtvami spremljajo pri njegovem začetnem misijonskem življenju in delovanju. Sedaj mora biti že kmalu na Formozi. Tako bo naš misijonski zdravnik doživel prihod novega slovenskega misijonarja na ta „otok upov“...



Gospod novomašnik Nace Kustec pri prvem posvečevanju sv. Hostije

## SLOVENSKA NOVA MAŠA V INDIJI

Skoraj 100 km z avtobusom, več kot 500 km z aeroplanom, okrog 1600 km z vlakom — preko Gauhatija, Kalkute in Madrasa se je vozil ter srečno prispel na dolgo zaželjeni cilj. Koncem julija je dokončal svoje bogoslovne študije ter opravil duhovne vaje v Šilongu in se potem podal v misijon sv. Srca Jezusovega, daleč doli na jug, v mestece Tirupattur. Ves misijon je bil na nogah, vsepovsod priprave za veliko slavnost. Semenišče za salezijanski naraščaj z visokimi in srednjimi šolami, sirotišče bl. Dominika Savija z osemrazredno ljudsko šolo, samostan Marije Brezmadežne z učiteljiščem, srednjo in ljudsko šolo ter otroškimi vrtcem — vse je bilo lepo okrašeno ter slavnostno razpoloženo; povsod je vladalo napeto pričakovanje.

Monsignor Maria Selvam, Indijec, prvi škof nove Velorske škofije, kateri pripada misijon sv. Srca Jezusovega, je navedel svojo prvo vizitacijo in z veseljem ugodil predlogu predstojnikov misijona, da naj bi tedaj posvetil v duhovnike osem salezijanskih dijakonov ter birmal kakih 150 otrok iz vseh treh zavodov. Lepa, le deset let stara cerkev sv. Srca Jezusovega še nikdar poprej ni bila tako lepo okrašena kot to pot.

## SLOVENSKI SVATJE

„Vse je lepo v redu, le mlajev in vencev ni, šmentana!“ so imeli pripomniti trije Slovenci, ki so se ob tej priložnosti tam sešli; ti so bili g. Bernik, br. Kešpret in pa br. Zabret. Le-ta je pridrdral z motociklom od 200 km oddaljenega „Vrta Marije Pomočnice“, kjer

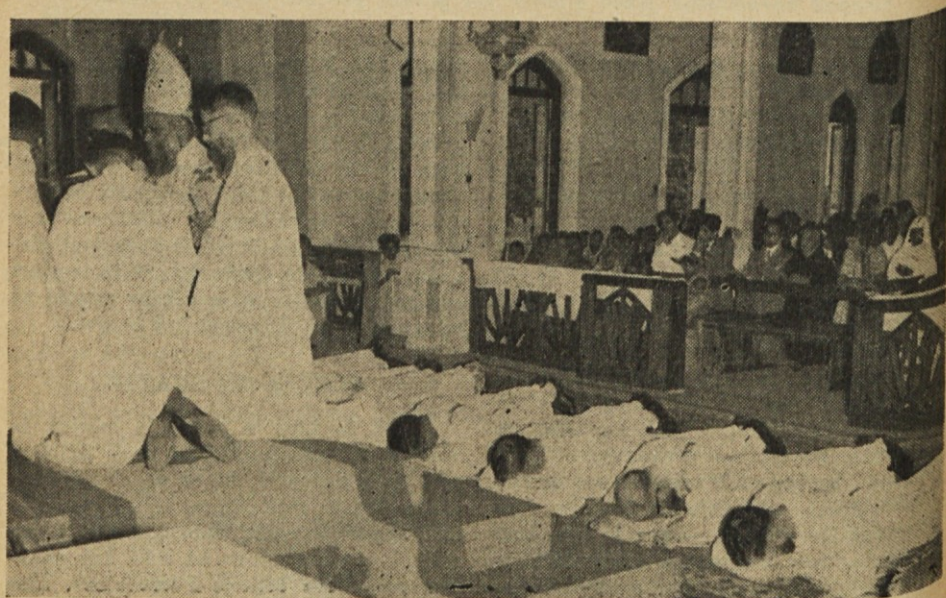
ima misijon svoj „grunt“, to je: veliko pečeno polje, ki ga br. Zabret in dva druga sobrata počasi in ne brez znoja v rižno polje spreobračajo. Pa si je br. Ludvik, kot Zabreta navadno kličejo, malo oddiha privoščil in v Tirupattur pohitel. Zakaj pa ne? Slovenska nova maša v Južni Indiji ni vsak dan, niti vsako leto ne. Do sedaj ena vsakih deset let!

31. julija proti večeru je prispel g. škof. Pred cerkvijo ga je pričakoval g. župnik, lepo število duhovnikov ter predstojniki in predstojnice vseh treh zavodov z vsemi gojenci in gojenkami ter množica vernikov. Po pozdravnem govoru ter venčanju po indijskem običaju, se je g. škof z duhovščino podal v cerkev. Za njimi pa se je vsula vsa množica mladine in vernikov. Glavni oltar je ves žarel v lučih in svečah, s kora pa so mogočno zadonele nove orgle. Pevci so zapeli „Ecce Sacerdos Magnus“, da

so se kar stekla v oknih tresla. K temu je pripomogel tudi pristni slovenski bas br. Kešpreta. Nato je sledil blagoslov z Najsvetejšim, ki ga je g. škof slovesno podelil zbrani množici.

1. avgusta zjutraj se je cerkev zopet napolnila do zadnjega kotička. V procesiji so prispeli bodoči novomašniki z g. škofom. Prezbiterij so napolnili duhovniki; okrog 30 jih je bilo navzočih. Začela se je sv. maša z lepimi obredi mašniškega posvečenja. „Accedant, qui ordinandi sunt...“ — „Mario Arul Victor D'Souza, Vives...“ osem imen je bilo poklicanih: — indijska, španska, francosko, belgijsko. Eno je pa po naše zazvenelo: Ignacij Kustec. — „Adsum,“ je odgovoril naš rojak iz Prekmurja ter stopil v vrsto levitov z mašnimi oblačili in svečo v rokah. G. škof je položil roke na glavo vsakega, za njim pa tudi vsi navzoči duhovniki. Vrsta je prišla tudi na g. Bernika. Lepo naključje: prav tam,

Novomašniško posvečenje v cerkvi v Tirupatturju: med petjem litanij vseh svetnikov. G. Kustec je tretji od evangelijske strani



kjer je bil on pred devetimi leti posvečen v duhovnika, je sedaj imel priložnost položiti roke na drugega slovenskega novomašnika ter ga toplo priporočiti sv. Duhu, dajalcu vseh milosti in duhovnih darov. Sledilo je maziljenje rok, potem izročitev svetih mašniških posod. Novomašniki so se pridružili g. škofu pri maševanju. Pred zadnjim blagoslovom so pa dobili še oblast odpuščati grehe. Osem novomašnikov, deležnih skrivnostnih oblasti Večnega Duhovnika, osem po dušah žejnih apostolov je ono jutro izstopilo iz tirupatturske cerkve sv. Srca Jezusovega. Pred vrati se je vse gnetlo, ko je vsakdo hotel poljubiti na novo posvečene mašniške roke. G. Kusteca so obdali njegovi rojaki, mu prisrčno čestitali ter roke poljubili v imenu njegovih domačih, v imenu njegovih nekdanjih predstojnikov in tovarišev ter v imenu vseh vernih Slovencev, ki svoje duhovnike tako lepo spoštovati znajo.

Tekom dneva je g. škof sprejel v posebno avdijenco vse Slovence z g. Kustecom. Izrazil je svoje veselje in srečo, ko je posvetil v duhovnika tudi Slovenca. Zanimal se je za našo domovino ter ji želel božjo pomoč in varstvo v teh težkih časih. Rad je pristal povabilu, da bi se s Slovenci fotografiral. G. Kešpret je seveda imel aparat pri roki, ki ga pa tedaj ni mogel rabiti. Zelo primerno je namreč bilo, da bi se tudi on na filmu prikazal. Pa je na pomoč prišel brat g. škofa, duhovnik g. Sandanam, in se mu je še kar dobro posrečilo. Se je namreč natančno držal vseh navodil, ki mu jih je g. Kešpret, izvedenec v tej umetnosti, podal.

2. avgusta zjutraj so se Slovenci podali v Kovilur, v cerkev sv. Jožefa. „Osem novih maš v isti cerkvi in na isti dan, to je pa malo preveč!“ je rekel ondotni g. župnik, Indijec, g. Lazar, ko je izvedel o pripravah za nove maše. „Jaz hočem enega. Slovenca mi dajte,“ je predložil. „Tako bom imel priliko svoje farane malo „zguncati“ z zgleodom vernega slovenskega naroda. V naši cerkvi do sedaj take sreče še nismo imeli.“ —



### Pri povzdigovanju

„Od sončnega vzhoda do sončnega zahoda se daruje moji mu Imenu prečista daritev“

In je g. Lazar tudi vse lepo pripravil kot se spodobi za tako veliko slovesnost. Cerkev je bila nabito polna. Pri novi maši je asistiral g. Bernik, pridigoval pa g. župnik v njihovem jeziku Tamil z navdušenjem, ki je globoko ganilo one dobre ljudi. Govoril je o veličini duhovskega stanu, o spoštovanju, ki so ga verniki dolžni duhovnikom, ter o veliki žrtvi, ki jo je moral navzoči novomašnik doprinesti, ko je prvič maševal tako daleč od rojstnega kraja. „Bodimo mu mi oče in mati, bratje in sestre z ljubeznijo in spoštovanjem do njega, ki je vse zapustil zaradi nas in naših ljudi,“ je rekel svojim faranom.

Po sv. maši so verniki imeli lepo prireditev v čast novomašniku. Zopet je spregovoril g. župnik, nato pa učitelj

vaške šole. Otroci so zapeli nekaj lepih tamilskih pesmi ter spretno izvedli nekaj točk njihovega narodnega plesa. G. Nace se je na koncu vsem, posebno še g. župniku, lepo zahvalil ter vsem podelil svoj novomašniški blagoslov. Med tem so pa v župnišču marsikaj dobrega „za pod zob“ pripravili. Po dobrem okrepčilu je g. Ludvik pognal svojih „šest konjev“, skritih v motociklu, ter g. Naceta popeljal nazaj v misijon sv. Srca Jezusovega v Tirupattur. Le-to bo odslej delovno področje novomašnikov. Kraj in delo mu ni tuje. Že pred leti je on tam deloval v srednji šoli, obenem pa pomagal v misijonu, kolikor mu je

bilo kot kleriku dano. Zelo se je zavzel tudi za sirote, ki so jih v onem zavodu v vedno večjem številu sprejemali, dokler zanje niso samostojnega zavoda ustanovili in ga g. Berniku v skrb izročili. V istem misijonu deluje tudi g. Kešpret kot nadziratelj, bolničar, učitelj te lovadbe, fotograf, pevec in organist.

2. avgust je bil lep dan za g. Kusteca, lep za one preproste, verne ljudi v Kovilurju, lep za tri Slovence, ki so bili navzoči pri novi maši, lep za verni slovenski rod, ki je dobil in Indiji podaril še enega duhovnika. Naj jih dobri Bog pošlje še več in več tako Sloveniji kot Indiji!

P. B.

Slovenski novomašni svatje s škofom posvečevalcem na posvečenju g. Kusteca. Od leve na desno: Novoposvečenec, dalje br. Janez Kešpret, salezijanski fotograf, ki je tudi vse te slike posnel, škof mons. Maria Selvan, br. Ludvik Zabret in pisec novomašnega poročila, ravnatelj sirotišnice v Tirupatturju Pavel Bernik. Vsi so salezijanci



# OČETOVA BESEDA

MISIJSKA OKROŽNICA PIJA XII. „EVANGELII PRAECONES“

Prevaja in razlaga Karel Wolbang CM. — Nadaljevanje

## 10. MISIJSKE RAZSTAVE V SVETIH LETIH 1925 IN 1950.

Naš prednik blaženega spomina Pij XI. je ukazal v jubilejnem letu 1925 pripraviti kar najobširnejšo misijonsko razstavo, o katere velikem uspehu je sam zapisal te besede: „Skoraj čudežni uspeh, s katerim smo na novo tudi izkustveno dokazali vesoljnost in edinost živega organizma božje Cerkve... Razstava je bila in ostane zares kot velikanska in neizmerna knjiga.“<sup>48</sup>

Tudi mi smo, gnani od želje, da bi čimbolj obelodanili slavne zasluge misijonarjev, predvsem one, ki se na poseben način nanašajo na kulturno področje, sklenili, kot vam je znano, da bi bila razstavljena v teku svetega leta v javni razstavi blizu Vatikana, bogata dokumentacija, ki bi jasno osvetlila krščansko obnovo domačinske umetnosti, izvedeno po misijonarjih, bodisi med kulturnimi narodi, bodisi med še primitivnimi.

In razstava je odkrila krepak doprinos misijonarjev k napredku domačinske umetnosti in k akademskemu proučevanju na tem področju, dokazala je tudi, kako Cerkev ne ovira, marveč čimbolj izpopolnjuje značaj vsakega naroda.

Božji dobroti smo dolžni hvalo, da so ta dogodek vsi sprejeli s posebno naklonjenostjo, povsem javno izpričujoč obnovljeno moč in obširni porast misijonske dejavnosti. Zares je mogel po zaslugi delovanja misijonarjev evangeljski duh med poganskimi narodi, med seboj daleč ločenimi in po običajih različnimi, tako prodreti v duše, da je vzbudil tako veličastni razcvet umetnosti. Razstava je spet dokazala, kako zamore samo katoliška vera, vcepljena v duše in izpovedana s primernimi običaji, dvigniti človeškega duha in ga popeljati do ostvaritve najodličnejših umetnin, ki so nedvomno slavna zapuščina katoliške Cerkve in najsijajnejši okras krščanskega bogoslužja.

## III. POMOČ MISIJONOM

### I. UNIO CLERI PRO MISSIONIBUS IN PAPEŠKE DRUŽBE ZA MISIJSKO SODELOVANJE

Dobro se spominjate, kako okrožnica „Rerum Ecclesiae“ silno priporoča „Unio missionaria pro clero“ (misijonsko organizacijo za duhovnike, op. prev.), ki povezuje duhovnike, redovnike in bogoslovce za skupno sodelovanje z vsemi sredstvi v prid misijonski zadevi. Mi pa, ki gledamo, kot smo zgoraj omenili, uspešni napredek te organizacije z velikim duhovnim veseljem, toplo želimo, da se ta vedno bolj razširja in vzpodbuja vsak dan bolj prizadevno voljo za podpiranje misijonskih zadev tako na strani duhovščine, kot pri njej zaupanih vernikih. Ta organizacija je kot vodni izvir, ki namaka druga cvetoča področja papeških družb za širjenje vere, sv. Petra apostola za domačo duhovščino in svetega Detinstva Jezusovega. Odveč je tritati besede za osvetljenje odličnosti, potrebnosti in sijajnih zaslug teh družb, katerim so bili od Naših Prednikov naklonjeni številni in zelo bogati odpustki. Zelo nam je tudi všeč, da se posebno na misijonski dan (običajno „Misijonska nedelja“, op. prev.), ki je določen za pomoč misijonom, prireja nabirka vernikov; prva naša želja pa je, da vsi prosijo vsemogočnega Boga, pomagajo pri delu za misijonske poklice in da se v čim večjem številu vpisujejo v papeške misijonske družbe, ki smo jih navedli. Znano vam je, častitljivi bratje, da smo nedavno uvedli praznik, ki naj bi ga na poseben način praznovali otroci, da bi se Družba svetega Detinstva razširjala

z njihovo molitvijo in darovi. Naj bi se v njej ti naši otroci naučili goreče moliti k Bogu za zveličanje nevernikov; in daj Bog, da bi v njihove še nedolžne duše primerno vsejano seme misijonskega poklica moglo pognati!

Nadalje je naša želja nagraditi z zasluženno pohvalo Družbo, ki skrbno zbira liturgične predmete in jih pošilja v misijone; kot tudi izražamo svojo očetovsko naklonjenost onim ženskim združenjem, ki se koristno trudijo za izdelavo svetih oblačil in cerkvenega perila. Končno slovesno izjavljamo vsem Nam najdražjim služabnikom svete Cerkve: misijonsko delovanje katoliškega ljudstva za rešitev poganov rojeva najdragocenejše sadove duhovne verske obnove v njem in kolikor bolj raste ljubezen do misijonov, toliko bolj se množi gorečnost krščanskega življenja.

## 2. POZIV SVETEGA OČETA VSEMU KATOLIŠKEMU SVETU

Končno nočemo zaključiti te Okrožnice, ne da bi se obrnili z našimi misli na duhovščino in vernike vsega katoliškega sveta in jim izrazili predvsem našo globoko hvaležnost. Ugotovili smo, da so tudi to leto darovi Naših sinov za pomoč misijonom dejansko pokazali znaten porast. Gotovo ni vaša ljubezen nikdar bolj koristna kot ta, posvečena razširjanju Kristusovega kraljestva in skrbi za zveličanje tolikih nevernih duš, ker je Gospod sam „ukazal vsakemu... misliti na svojega bližnjega“.<sup>49</sup>

Cerkev je namreč skrivnostno Kristusovo telo, v katerem „če en ud trpi, trpe z njim vsi udje“.<sup>50</sup> Ker so torej danes mnogi izmed teh udov mučeni z bridkimi bolečinami in pokriti z ranami, so vsi verniki vezani po sveti dolžnosti povezati se z njimi s solidarnostjo in simpatijo. V nekaterih misijonskih deželah je

Na proslavi v čast novomašnikom v zavodu presv. Srca Jezusovega v Tirupatturju.  
G. Kustec je na sredi slike in gleda nazaj







G. Kustec z indijskim župnikom Lazarjem ter množico vernikov pred cerkvijo sv. Jožefa v Kovilurju po slovesnosti nove maše

vojna vihra opustošila in uničila na strahovit način številne cerkve in misijonske sedeže, šole in misijonske bolnišnice. Za popravo te škode in zopetno zgraditev tolikih poslopij, bo ves klatoliški svet, ki je znan po svoji vnemi in ljubezni do misijonov, radovoljno nudil potrebno pomoč.<sup>51</sup>

Dobro Vam je znano, častitljivi bratje, da se danes skoraj vse človeštvo deli vedno bolj v dve nasprotni skupini, s Kristusom ali proti Kristusom. Človeški rod preživlja v sedanosti strahovito krizo, ki se bo razrešila v odrešenje s Kristusom ali v najusodnejše uničenje. Dejavnost prizadevnost misijonarjev se bori za razširjenje kraljestva Kristusovega; toda so še drugi pridigarji, ki oznanjujejo materializem in zavračajo vsako upanje na blaženo večnost, skušajo popeljati človeka v najbolj nevredne življenjske okoliščine.

Zato ima Cerkev, preljuba mati vsega človeštva, še toliko večji razlog, da kliče v zbor vse po vsem svetu raztresene svoje sinove, ki naj skušajo po svojih močeh priskočiti na pomoč neustrašenim sejalcem evangeljske resnice z molitvijo, milodari in s sodelovanjem pri vzgoji misijonskih poklicev. Materinsko jih nadalje vzpodbuja obleči pristrčno usmiljenje,<sup>52</sup> da vsi, če ne dejansko, pa vsaj duhovno, sodelujejo pri misijonskem delu in da končno ne puste neuslišane želje dobrotljivega Jezusovega Srca, ki „je prišel iskat in zveličat, kar je izgubljenega“.<sup>53</sup> Če bodo uspeli na kak način sodelovati pri spreobrnjenju ene same družine, naj vedo, da bodo s tem kot z božjo roko sprožili novo raso, ki se bo v stoletjih vedno večala; če

bodo soudeleženi pri vzgoji enega samega duhovnika, bodo deležni sadov velikih njegovih evharističnih daritev, njegove svete službe, njegove svetosti.

Vsi verniki namreč sestavljajo eno samo velikansko družino, katere člani so vzajemno deležni dobrin boreče se, trpeče in zmagoslavne Cerkve. Zato se zdi, da ni nič bolj primerno za pravilno vcepjanje koristnosti in važnosti misijonov v razum in voljo krščanskega ljudstva, kot verska resnica o „občestvu svetnikov“.

### SKLEP

S temi očetovskimi željami in primernimi načeli ter smernicami, zaupamo, da je petindvajseta obletnica objavljena okrožnice „Rerum Ecclesiae“ za vse katoličane izhodiščna točka za nov in vedno močnejši napredek na misijonskem področju.

Medtem pa, opogumljeni po tem zelo prijetnem upanju, iz vsega srca podeljujemo Vam, o častitljivi bratje, kot duhovščini in vsem vernikom, posebno onim, ki bodisi v domovini s svojimi molitvami in darovi, bodisi v misijonskih ozemljih s svojo dejavnostjo sodelujejo pr tej najbolj sveti zadevi, Apostolski blagoslov kot poroštvo nebeškega blagoslova in izraz Naše očetovske naklonjenosti.

Dano v Rimu, pri Sv. Petru, 2. junija 1951. na praznik sv. Evgenija I., v trinajstem letu našega vladanja.

48 Govor 10. jan. 1926; 49 Ekl 17, 12; 50 1 Kor 12, 26; 51 A. A. S. 1950, str. 727—728; 52 pr. Kol 3, 12; 53 Luk 19, 10.

Levo in desno te slike Srca Jezusovega je v kitajščini napisana molitev k Srcu Jezusovemu



### TUDI KRŠČANSKA UMETNOST BODI DOMAČINSKA

Kot naravno vsak narod visoko ceni lastne kulturne pridobitve, tako najraje v svoji deželi postavlja lastno umetnost na prvo mesto. To velja tudi za krščansko umetnost, ki zadobiva počasi po vseh misijonskih deželah svojski značaj, dasiravno je razvoj težak in zapleten. Dejstvo je, da imamo danes v marsikateri misijonski deželi že domače umetnike prepojene s krščanskim duhom, ki posvečujejo svoje sile ustvarjanju domačinske umetnosti, ki naj nosi na sebi značaj in posebnosti dežele, rodu in naroda v njej, tradicije, ki v njem živi.

Nesporno je krščanska umetnost kot celota (v stavbarstvu — katedrale in neštete cerkve v raznih slogih —, kiparstvu, slikarstvu itd.) na svetu nekaj edinstvenega. Dovolj, da smo imeli priliko videti Michelangelove kipe nad rimsko baziliko sv. Petra, zrli enkrat v nepozabno lepoto fresk v Sikstinski kapeli, obstali v obsežni in mogočni baziliki sv. Pavla zunaj rimskega obzidja, preživeli pol ure v Kalistovih katakombah, eno dopoldne v vatikanskih muzejih ali gle-

dali v filmu bombardiranje slavnega samostana na Monte Casino, da moremo in moramo priznati: to so sadovi katoliške umetnosti, umotvori duhovnih velikanov, ki so skušali na najrazličnejše načine dajati krščanstvu, ki so ga živele, mogočen zunanji izraz v svojski krščanski umetnosti, ki ji je idejo navdihovala katoliška vera.

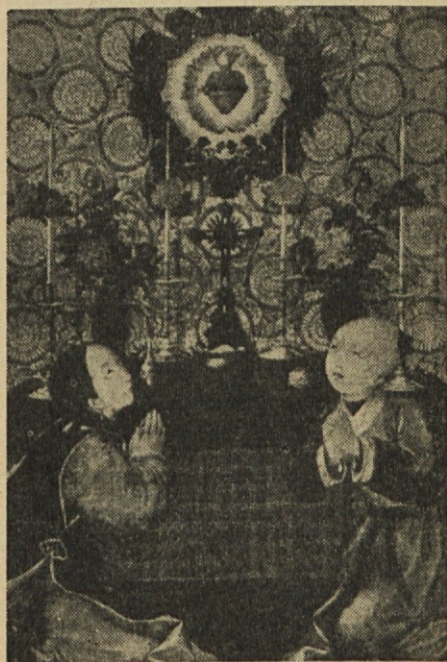
In kot po svetu raztreseni Slovenci željno po holmih zastonj iščemo nepozabnih slovenskih cerkva, kot zlepa ne doživimo sreče, da bi se mogli ustaviti ob Marijinem znamenju sredi naših vasi in se zazreti v Križanega na samotnem razpotju ali na polju, tako po svoje vsak narod v misijonih išče in hrepeni po lastni umetnosti. Vse tuje ga nekam odbija. Zdi se mu kot vsiljeno. Kolonijalne zgradbe angleškega imperija in španskih prizadevanj, francoske stavbe v izven evropskih pokrajinah, vse je morda občudovano, a ne ljubljeno. Pač ni domače. Pa čisto niti lepo. Saj veličastnost egipčanske piramide, pestra zunanost siamske budistične pagode, indijskega templja ali kitajskih Konfucejevih svetišč v zelenem gorskem zatišju v bližini širokih rek visoko po lepoti nadkriljujejo vse moderne nebotičnike sodobnih velemest.

### VZGAJATI JE TREBA DOMAČE UMETNIKE

Lepota japonskega slikarstva ali kitajske slikarske posebnosti iz prikazovanja narave, voda, ptic, družinskega življenja in podobno se lahko vsak hip meri s hipermodernim ekspresionizmom, kubizmom, realizmom in evropskimi tihožitji ali posnetki najrazličnejših živih modelov. Problem, ki čaka vse šolnike na univerzah misijonkih dežel in dejan-

Srce Jezusovo, kot ga je izdelal indijski krščanski umetnik Angel de Fonseca

Kitajska slika iz 17. stoletja, ki kaže čaščenje Srca Jezusovega



sko vsakega misijonarja na terenu je ravno v načinu, kako približevati lepoto katolicizma in globino verskih resnic vsem tem narodom, da bodo ob dojemanju in življenju po katoliški veri znali dajati tudi svoji umetnosti vedno bolj krščansko vsebino. Uporabljati vse posebnosti in značilnosti domače umetnosti za prikazovanje krščanskih idealov. Saj ob lepih slikah kitajskega slikarja in spreobrnjenca Luka Čenga (n. pr. Mater Amabilis) ali japonske Matere božje Seikyo Okayama celo Evropejec obstoji in občuduje svojsko lepoto, ki jo morda ni našel pri mnogih evropskih slikarjih v prikazovanju istih verskih motivov.

Zelo je hvalevredno, da se nekateri misijonarji močno trudijo posebno pri vzgoji domačih umetnikov poudarjati

Kip Srca Jezusovega v javanskem stilu



vážnost domačinske umetnosti, in celo pri mnogih, ki študirajo iz misijonskih dežel v Ameriki in drugih evropskih pokrajinah, je opaziti zdravo navezanost na tradicijo lastne domovine in njenih kulturnih izročil. Vzgojiti čim več posebnih katoliških slikarjev, kiparjev, inženirjev in podobno je pač danes najnujneša dolžnost onega področja misijonskega katoliškega apostolata, ki mu je zaupana skrb za vzgojo bodoče inteligence v najrazličnejših misijonskih deželah. Katoliške univerze marsikaj v to smer napravijo. Vendar ne manjka nikjer v zapadnem svetu vzgojiteljev, ki menijo, da delajo veliko uslugo dijakom iz misijonskih pokrajin, če jim vcepljajo predvsem zapadno kulturo v glavo. Sadržaji so ne le dvomljivi, često naravnost porazni. In v dušah mnogih, ki se po končanem študiju vračajo iz zapadnih univerz v svojo domovino, živi prezir za večino tega, kar so v tujini na lastne oči videli in od svojih vzgojiteljev leta poslušali.

KDOR BI SE KAJ BOLJ ZANIMAL...

„Katoliški misijoni“, letnik 1952, so skozi vse leto priobčevali razprave znanega slovenskega umetnostnega zgodovinarja Marjana Marolta. V njih je podan dokaj jasen pregled celotne katoliške misijonske umetnosti. Obdelane so v glavnem vse misijonske dežele sveta.

Kardinal Celso Costantini, bivši tajnik Kongregacije za žirjenje vere je napisal o cerkveni umetnosti v misijonih posebno knjigo, ki je izšla v Rimu ob priliki misijonske razstave v svetem letu 1950. Ta veliki misijonski organizator moderne dobe je spleh največji pobudnik čim hitrejšega in čim splošnejšega vnašanja prvin domače kulture ne le v umetnost, ampak v vse panoge življenja Cerkve v misijonih.

„Euntes docete“, št. 1/2, 1952, Rim, Editiones Urbanianae, navaja na strani 331 precej literature v raznih evropskih jezikih (italijanski, nemški, francoski, angleški, španski in sl.), ki obdeluje

vprašanje zadnje misijonske razstave v Rimu in problematiko krščanske umetnosti v misijonih. Vire navaja misijonski strokovnjak Albertus Perbal O. M. I. v članku „Perlustratio missionarium Operum necnon Ephemeridum“.

## „NAVODILO SVETEGA OFICIJA O KRŠČANSKI UMETNOSTI“

(30. junij 1952)

Najnovejša knjiga kardinala Constantinija pod naslovom „L'Istruzione del S. Offizio sull'arte sacra“, Roma, 1952, str. 231, je komentar k uradnim navodilom Cerkve glede umetnosti.

Dotakne se ne le zgodovinskega, marveč tudi estetskega momenta v cerkveni umetnosti. Le-ta, da je v nevarnosti zaradi zablod sodobne umetnosti, ki so plod posameznih umetnikov in njihovega nemirnega iskanja originalnosti, prehajajoče zlasti v slikarstvu v monstroznost in paradoks. Niso se ustavili na pragu božjih hramov, kamor skušajo prodreti z nekakim profanatičnim sadizmom. Cerkev postavlja tej umetnosti meje, da zavaruje kompromitiranje vere in morale v cerkvah. Ona edina je merodajna za podajanje norm, kakšna bodi krščanska umetnost v službi Resnice.

O razmerju med vero in umetnostjo piše v posebnem poglavju o nujnosti, da umetnik, ki hoče ustvarjati krščansko umetnost, veruje in iz vere tudi živi, če naj njegova umetnost doseže svoj verski cilj.

V zanimivem poglavju o resnici v umetnosti razglablja o razmerju umetnosti in lepote do resnice in zavrha Picassovo trditev, da je umetnost laž. Trdni temelj umetnosti ostane vselej narava, realnost, ki jo genij osvetljuje in morda idealizira, a ne maliči. V cerkveni umetnosti pa morajo biti resnica, dogma in liturgija predmet umetnine, umetniškega prikazovanja.

Značilno poudarja o misijonski umetnosti, da se mora ozirati na tradicije in



Angel, klečeč pred Srcem Jezusovim, v javanškem stilu

okus misijonske pokrajine. Nato praktično prikazuje lepoto te umetnosti raznih misijonskih dežel prikazano na raznih misijonskih razstavah: v Rimu, Španiji, Portugalski.

Poglavje o Mariji v umetnosti je polno religiozne lirike. Kratko poda zgodovinski in estetski pregled tega vprašanja od prvih stoletij do naših dni.

Knjigo končava z zanimivo predstavitvijo kitajske umetnosti. Iz nje veje domotožje starega misijonarja iz misteriozne Kitajske. Vsebinsko bogastvo, svežost stila, številno dokumentiranje in občuteno podajanje avtorja, ki idealom umetnosti živi, priporočajo knjigo zdrave kulture in duhovnega užitka.

Literatura: Euntes docete, Rim, št. 1/2, 1952; št. 1, 1953.

Oltremare 1950. — Katoliški misijoni 1952.

# SOCIALNO VPRAŠANJE V MISIJONIH

## DVOJE VPRAŠANJ

Dvoje vprašanj je, ki v zadnjih desetletjih in še prav posebno v času po končani drugi svetovni vojni zavzemajo široke ljudske množice v misijonskih deželah. In sicer sta to narodnostno in socialno vprašanje.

Ljudske množice v Aziji in Afriki so se začele zavedati, da imajo prav tako pravico do samostojnega in neodvisnega življenja, kakor ga imajo njihovi beli gospodarji. Začele so se zavedati svoje narodnosti, gojijo svoj jezik in svojo kulturo in tako postajajo iz rodov in plemen — narodi. Od prebujene narodne zavesti do želje po politični samostojnosti pa je samo en korak. In tako opazamo, da danes po vsej Aziji in Afriki vre in kipi: revolucije, upori, vojske, nasilja, osvobodilna gibanja, teroristične organizacije, itd.

Vse to gibanje pa pospešujeta dva momenta: komunizem ter trma in kratkovidnost kolonialnih oblasti. Internacionalni komunizem, ki mu ni narodnost sicer nobena vrednota, spretno izrablja v vseh misijonskih deželah to narodnostno prebujenje in se postavlja na čelo narodnim gibanjem. Seje sovraštvo do vseh tujcev in do vsega, kar pride iz tujine — zlasti do krščanstva in misijonarjev. Kolonialne oblasti pa v večini primerov nočejo in ne znajo razumeti zdravih in naravnih teženj prebujenih narodov ter trmasto vztrajajo na svojem večerajšnjem stališču.

Drugo vprašanje, ki prav tako razburja ljudske množice v Aziji in Afriki, pa je socialno vprašanje. Te množice so zaradi vedno večjega stika z zapadnim svetom (Evropo in Ameriko) spoznale, da so strahoto izkoriščane, da živijo v bedi in pomanjkanju in da uživata bogastvo njihove rodne zemlje ali tujec ali pa domači magnat. Začel se je boj proti obema, ki izkoriščata ubogo in nevedno delovno silo. Tako se političnim uporom pridružujejo še socialna giba-

nja, ki so dostikrat revolucionarna in krvava. In kakor se je znal komunizem spretno postaviti na čelo političnim osvobodilnim gibanjem, tako prevzema vodstvo tudi v socialnih gibanjih in s tem postaja zagovornik ljudskih pravic in razumljivo je, da mu sledijo vedno večje množice.

## SLIKA SOCIALNEGA STANJA

V tem članku se ne bomo bavili s političnimi problemi v misijonskih deželah in njihovim vplivom na misijonsko vprašanje. Pač pa si hočemo nekoliko ogledati sliko socialnega stanja in socialnih potreb milijonov in milijonov ljudi v tistih azijskih in afriških predelih, kjer danes deluje katoliški misijonar.

Socialno vprašanje je v misijonskih deželah v glavnem šele v začetku svojega razvoja. Socialno stanje je skoraj povsod — z nekaterimi redkimi izjemami — tako, kot je bilo v Evropi ali Severni Ameriki v začetni dobi industrializacije in pred razglasitvijo znane delavske okrožnice Rerum novarum (papež Leon XIII. v letu 1891), ali pa celo kot je bilo v Evropi za časa fevdalizma. Ponekod so sicer kolonialne oblasti ali domače vlade izdale razne predpise o socialni zaščiti in socialnem zavarovanju, toda ti predpisi so dostikrat zelo skromni in — kar je najbolj važno — ostajajo večinoma samo na papirju. So pa tudi v misijonskih deželah kraji, kjer je socialna slika boljša; toda v glavnem pa le lahko rečemo, da je socialna beda velika.

Dočim si v zapadnem svetu pod socialnim vprašanjem predstavljamo predvsem vprašanje industrijskega delavstva, je potrebno v misijonskih deželah poglobiti pod ta pojem tudi in še predvsem vprašanje poljedelca. V vseh teh deželah je ogromna večina zemlje v rokah plemstva in bogatinov in le prav malo je samostojnih kmetov v evropskem smislu te besede. Agrarna reforma je tu in tam šele v začetku. Pretežna večina poljedel-

cev so poljedelski delavci, ki žive v skrajno bednih razmerah, kar velja zlasti za Prednjo in Zadnjo Indijo. V Indiji živi 85% vseh ljudi na deželi in le 15% ljudi v mestih, in 70% vseh Indijcev se bavi s poljedelstvom, dočim se jih le 30% bavi z drugimi gospodarskimi panogami (industrija, obrt, trgovina, ribolov, rudarstvo, itd.).

Ko torej govorimo o socialnem vprašanju in zlasti še o socialni bedi v misi-jonskih deželah, imamo pred očmi tako delavca v obrti in industriji kakor tudi poljedelskega delavca.

### REVŠČINA NA DEŽELI

Poznavalci indijskih, kitajskih in afriških razmer so si edini v tem, da vlada v teh pokrajinah na deželi, med poljedelskim delavstvom velika revščina, za katero v Evropi ali Severni Ameriki ni mogoče najti primere. To silno revščino v Indiji in nje vzroke je nedavno mojstrsko opisal v argentinski katoliški reviji „Criterio“ mons. Franceschi.

Tudi v zapadnem svetu so slabe letine, vendar tega pojava ne srečamo, da bi bila celotna letina uničena. V Aziji pa se pogosto zgodi, da velike poplave, monsumi in dolge suše uničijo letino v celoti. V takih primerih nastopijo dobe lakote, ki zajamejo deset in tudi stomilijonske množice. Tako je v Bengaliji v letih 1942 in 1943 umrlo več milijonov ljudi za lakoto. Leta 1951 se je lakota zlasti razširila na jugu Indije. Po podatkih Združenih narodov se more celo v normalnih časih le 40% Indijcev najesti do sitega. Položaj na Kitajskem ni nič boljši posebno še zaradi neprestanih državljanskih in drugih vojska.

Korenina vsega zla pa ni samo v klimatičnih razmerah in v neprestanih vojnah, ampak je predvsem v nesrečnem gospodarskem sistemu, ki vlada na podeželju. V Indiji kmet v splošnem ni lastnik zemlje, ampak samo njen zakupnik, na Kitajskem pa je kmet lastnik zemlje nekako v 50% (razni viri na-

vajajo v tem oziru razne in zelo različne številke).

Za zemljo, ki jo vzame n. pr. v Indiji kmet v najem, mora plačati lastniku visoko zakupnino, ki obstoja bodisi v pridelkih bodisi v denarju. Poleg zemlje dobi zakupnik navadno tudi nekako „hišo“, nekaj primitivnega orodja, včasih tudi bivola. Če je letina normalna, potem zakupnik še nekako izvozi. Če pa je letina slaba ali pa v celoti izpade, potem je zadelo zakupnika dvojno zlo. Prvo zlo je lakota, drugo zlo pa je plačilo zakupnine. Ker nima lastnih sredstev, se mora zateči k številnim oderuhom, ki izžemajo nesrečnega in nevednega kmeta. Obresti so navadno polletne in znašajo do 25%. Za prvo leto se navadno obresti kar odračunajo od kapitala. Poznavalci azijskih razmer so mnenja, da gre tretjina letne poljedelske proizvodnje za plačilo zapadlih dolgov. Često se zgodi, da morajo zaradi nekaterih slabih ali v celoti izpadlih letin vračati dolgove cele generacije desetletja in desetletja.

Kaj naj stori kmet v tem primeru? Navadno ne zna ne čitati in ne pisati, nima sredstev, da bi si najel in plačal pravnega zastopnika, in nima zaupanja v sodišče ni v podkupljivi državni aparat. Navadno se fatalistično vda v svojo usodo, tolče revščino, gladuje in gara. Včasih pa pobere šila in kopita in gre iskat sreče drugam. Računajo, da je v zadnjih 10 letih samo na Kitajskem (zaradi vojne in vremenskih neprilik) zapustilo svoje domove okoli 80 milijonov ljudi.

Ne smemo misliti, da v teh pokrajinah ni ljudi, zlasti državnikov, ki bi tega problema ne poznali in ne bi iskali zdravila zoper to zlo. Zlasti dober in globok poznavalec vsega tega zla je bil Gandhi, ki je dal mnogo pobud za izboljšanje teh težkih razmer.

Gandhi je zlasti priporočal osnovanje male domače industrije — predvsem tkanje. In res se mu je posrečilo, da je to misel močno razširil po Indiji. Na de-

želi, kjer se je tisočletja ljudstvo bavilo zgolj s kmetijstvom, srečamo sedaj vedno več male hišne industrije: predilnic, tkalnic, opekarn, mizarskih delavnic, izdelovalnic čolnov, vozov, posodja, itd.

Dalje si poljedelsko prebivalstvo v zadnjih letih zlasti poskuša pomagati s tem, da se del družine v takozvani mrtvi sezoni preseli v industrijska središča in si tam poišče delo kot kuži, služabnik, pristaniški ali tovarniški delavec, i. dr. Ob času dela na polju pa se zopet vračajo domov v nekaj skromnimi prihranki, ki pa pomenijo izdatno pomoč za domače kmečko gospodarstvo.

Končno pa si poljedelsko ljudstvo pomaga s tem, da po mnogih neuspešnih poizkusih, ustvariti si primerno življenje, zapusti deželo in se trajno preseli v mesta. Tako v Aziji kakor v Afriki opažamo danes isti beg z dežele v mesta, zlasti v industrijska središča, kot smo ga imeli v Evropi v 19. in še deloma v 20. stoletju. Velika indijska mesta (Kalkuta, Bombay, Madras, Benares itd.) se neprestano širijo s pritokom tega nesrečnega poljedelskega ljudstva. Mons. Franceschi pravi, da je naravnost strahoten pogled v teh velemedstih na nesrečne priseljence, ki ne najdejo ne stanovanja ne dela. Žive na cesti in v luknjah ob priložnostnem zaslužku in ob beračenju. Posledica tega je telesni in moralni propad teh množic, silna umrljivost, epidemije itd. Vse to povzroča, da so te množice lahek plen komunizma.

## MODERNI INDUSTRIJSKI PROLETARIAT

Življenje poljedelca v misijonskih deželah je težko, toda še težje je življenje industrijskega delavca. Dočim živi poljedelski na deželi, v prirodi, razpolaga sam s svojim časom, stoji pod vplivom svoje kaste (v Indiji) ali svojega plemena (v Afriki), se drži davnih navad in izročil in goji versko življenje, pa je življenje industrijskega delavstva popolnoma drugačno. Odtrgan je od prirode, živi v skrajno nehišenskih indu-

strijskih predelih velemedst, v najbednejših stanovanjskih razmerah, dela po 10 do 14 ur v slabo opremljenih tovarnah ood nadzorstvom neusmiljenega belega predelavca in pa še slabšega domačina, ki mu izčrpavajo telesne in duševne sile za skrajno nizek zaslužek. V prostem času pa se mu nudijo vsakovrstne skušnjave (beznice, čajnice, kino, ženske), da zapravi svoj borni zaslužek.

Opisovalci razmer v Indiji (Tibor Mende, Joseph Masson in že cit. mons. Franceschi) živo opisujejo nečloveško življenje industrijskega delavstva v indijskih industrijskih središčih. Odstotek obratnih nesreč in boleznj je silno visok, umrljivost med delavskimi otroci pa je naravnost strahotna. Dočim znaša umrljivost otrok v Evropi približno 15 na en tisoč, je znašala umrljivost otrok v nekaterih mestih v Indiji v letu 1950 in 1951: v Kalkuti 243, v Bombayu 151, v Benaresu 228, v Howrah pa celo 408 na en tisoč, kar je nedvomno svetovni rekord. Pa ni to nič čudnega, če žive tu milijoni ljudi takorekoč na umazani cesti, kjer ni ne vodovodov in ne kanalizacije. Kuhinje so kar na prostem; v kočah — iz lesa, pločevine ali kar iz žakljevine (le redke so zidane) pa samo spijo do smrti utrujeni delavci. Ko vstanejo tisti, ki imajo jutranji turnus, vzamejo njih mesta tisti, ki so ravnokar prišli iz nočnega turnusa, in ko ti vstanejo, se takoj vležejo v iste „postelje“ delavci iz drugega turnusa.

Najslabše pri tem je tole: Dočim so na deželi živeli pod vplivom svoje okolice in po starih navadah, je v mestih vse to prenehalo. Ni več domače okolice, ni več močne tradicije, ne domačih navad in zabav, verskega življenja, praznikov in podobno. Sedaj je zaprt v ozek tovarniški prostor, kjer ga hitri sistem dela, ki ga ni bil navajen, ubija in uničuje.

Industrijski delavec v Aziji ali v Afriki danes sicer ni suženj, dejansko pa slabše živi, kot so živeli sužnji raznih radž in maharadž ter plemenskih veljakov in vlikašev. Evropske kolonialne





Svetovno misijonsko časopisje piše in objavlja slike o s. Tereziji, ki se je na svež, učinkovit način zavzela za pomoč najbednejšim v predmestjih indijske Kalkute. Tu jo vidimo sredi otrok svoje nedeljske šole že leta 1935. Glej še naslednje slike in članek „Ljubezen je iznajdljiva“ v tej številki!

države so prinesle v ta vzhodni svet civilizacijo, niso pa prinesle kulture, zgradile so tovarne, niso pa nudile delavstvu niti približno tistega življenja, kot ga ima evropski delavec.

Edini Evropejec, ki je prinašal v te dežele kulturo, je bil misijonar. Toda kaj je zmožgal s svojimi skromnimi sred-

stvi spričo ogromnega zla, ki ga je povzročilo gospodarstvo kolonialnih vele-sil. Ker je bil misijonar često član istega naroda, ki je neusmiljeno izžemal domačine, je bil dostikrat tudi misijonar deležen prezira in sovraštva domačinov, čeprav se je trudil za njih duševni in telesni blagor.

## SKRITA NEVARNOST

Moderni industrijski proletariat v misijonskih deželah predstavlja veliko svetovno nevarnost. Ta nevarnost je zaenkrat še skrita, toda bistremu opazovalcu postaja vedno bolj očita, vedno bolj jasna. Prebuja se razredna zavest, in komunizem je krepko na delu, da počé zrelo jabolko, ki se mu ponuja v tem ogromnih pokrajinah.

Gre za milijonske in stomilijonske množice, ki bodo — krepko organizirane — resna nevarnost za ves svet. Kolikšne so te množice, nam povedo sledeče številke: V Indiji je nad 60% vseh moških zaposlenih v nesamostojnem delu in prav tako okoli 25% žena. Še slabše je razmerje na Japonskem, najslabše pa je v Afriki. V Južni Afriki je okoli 80% vseh moških in nad 65% vseh žena zaposlenih v nesamostojnem delu. Velika industrijska središča imajo milijonske množice proletariata. Kalkuta šteje n. pr. nad 4 milijone ljudi, Šanghaj okoli 5 milijonov, industrijsko središče Osaka-Kobe na Japonskem pa šteje nad 6 milijonov ljudi. Velika večina med temi so delavci. Tisoče izšolanih komunističnih agentov se trudi noč in dan med temi množicami, da jih pridobe za svoje ideje. Res je, da se komunizem le polagoma širi in so ljudje napram njemu prav tako nezaupni kot do vsega drugega, kar pride od zunaj, iz Evrope. Toda Kitajska in Indokina povesta, kaj zmore krepka organizacija, čeprav nima večine za seboj. Vstaje črncev v Južni Afriki, v Belgijskem Kongu, v Keniji, krvave komunistične demonstracije v Indiji, v Birmi, v Nepal, itd. so dokaz, da je komunizem povesod na delu. Pri tem moramo vedeti, da Azija in Afrika predstavljata dve tretjini vsega človeštva!

### KJE JE REŠITEV?

Socialno zlo v misijonskih deželah postavlja tudi misijone pred velike in težke socialne naloge.

Treba je rešiti socialno zlo, ki vlada med poljedelskim prebivalstvom. V tem

pregledu je bilo že marsikaj narejenega s strani domačinov in tujcev in zlasti s strani misijonarjev. P. Lievens iz Chota Nagpur v Indiji se je posvetil študiju obširnih in nepreglednih indijskih pravnih določil, ki zadevajo kmečki stan, in je začel dajati vsem stiskanim pravne nasvete. Hodil je celo na sodišča kot pravni zastopnik teh ljudi. Moramo vedeti, da ima Indijec velik strah pred sodiščem in da raje vse potrpi, kot da bi šel po pravico na sodišče. P. Lievens ni samo pregnal tega strahu, ampak je s svojim stvarnim in nesebičnim in odločnim delom dokazal, da je mogoče odpraviti mnogo socialnega zla, ako se doréze, da se v resnici izvajajo veljavna zakonska določila, ki pa jih je seveda treba poznati in jih znati uveljavljati. Ko so ljudje videli tako uspešno pa čésto nesebično pomoč p. Lievensa, so se začela v njegovem misijonskem okolišu množična izpreobrnjenja; računa se, da se je pod njegovim vplivom izpreobrnilo okoli 400.000 Indijcev. (Glej Josef Naesson, Die katholische Missionen, leto 1952, str. 175.)

Drugi misijonarji pa so uporabljali razne druge načine, da pomagajo kmetu. P. Hoffmann in še nekateri drugi misijonarji v Indiji so ustanovili hranilne in posojilne zadruge s prav majhno obrestno mero, potem pa tudi razne druge zadruge, ki pridejo v poštev za kmečko prebivalstvo.

Zelo uspešno je bilo delo mnogih misijonarjev v Indiji, ki so skušali rešiti kmečko prebivalstvo iz rok vaških odeduhov na ta način, da so pokupili zemljo, jo razdelili v primerno velike zaokrožene celote in jo izročili kmečkim družinam. Tako so se ustvarile nove vasi z malimi lastniki zemlje, brez veleposestnikov in visokih zakupnin. Žal pa je le malo misijonarjev imelo tolika denarna sredstva na razpolago, da so mogli izvršiti tako akcijo.

Vsi ti posrečeni poizkusi pa zagrabiljo seveda le majhen odstotek prebivalstva. Zlo je preveliko, da bi se ga moglo v celoti s takimi poizkusi rešiti.



S. Terezija pride obiskat svoje prijatelje in reveže v zapuščenem kalkutskem predmestju

Zlo je treba reševati pri korenini, pri človeku. Indijskega kmeta je potrebno duhovno in tehnično popolnoma preoblikovati.

Orodje in način poljedelskega dela v Aziji sta zastarela. Vsepovsod se še uporablja lesen plug. Sama zamenjava lesenega pluga z železnim, ki bi globlje oral, bi pomenila ogromen porast (od 50% do 100%) poljedelske produkcije.

Oboževanje krav pomenja veliko gospodarsko škodo za indijsko kmečko prebivalstvo. Znano je, da je krava v Indiji sveta živel, ki se mirno sprehaja po mestih in vaseh, po travnikih in tudi po poljih. Toda nikomur ne pride na misel, da bi skušal preprečiti škodo, ki jo dela krava na polju ali na vrtu. Krav ne koljejo in kmetje redijo stare in nesposobne krave, dokler ne poginejo. To je veliko breme za indijsko gospodarstvo.

Dalje potrebuje indijski kmet duhovnega prepoveda v marsikaterem pogledu, čeprav se ne sme reči, da bi indijska duša ne bila bogata in polna duhovnih vrednot. So pa nekatere posebne poteze na indijskem človeku, ki jih bo treba odpraviti, ako se hoče doseči duhovni in materialni napredek Indije.

Indijec je fatalist, za bodočnost se mnogo ne briga in zanjo v splošnem tudi ne skrbi. Kar zasluži, hitro zapravi. Ne štedi in ne misli na slabše dneve in na starost. Ob raznih slovesnih prilikah, ob verskih in uradnih praznikih in ob družinskih slovesnostih se troši toliko, da morajo mesece in mesece delati, da poravnajo dolgove, ki so jih napravili ob tej priliki.

Orientalcu na splošno manjka vztrajnost in stalnost pri delu. Kmalu se naveliča enakega dela in istega kraja. Neprestano se premikajo po deželi velike

množice ljudi. V tovarnah se neprestano menjajo delavci, kar je seveda v veliko škodo podjetju in delavcem samim. Isto se opaža tudi v Južni Afriki. Kar na lepem se domačini naveličajo dela v tovarni in tovarniškega stanovanja. Zavi-jejo svoje revno premoženje v cunje, pa gredo dalje po svetu, ne da bi preje delo odpovedali in ne da bi vedeli, kam naj se pravzaprav podajo.

## VAŽNOST STROKOVNIH ORGANIZACIJ

Zelo uspešno zdravilo za ozdravljenje socialne krize v misijonskih deželah so delavske strokovne organizacije. Te organizacije širijo obzorje svojemu članstvu, ga poučujejo o njegovih pravicah, se tudi uspešno borijo za delavske pravice, za izboljšanje tehničnih in higienskih naprav v podjetjih, sa pravičnejšo plačo, za osemurnik, za odpravo dela otrok itd. Delavske strokovne organizacije so tiste, ki spravljajo v življenje socialno zakonodajo, ki bi brez njih ostala samo na papirju.

Če prebiramo statistične podatke o delavskih strokovnih organizacijah v misijonskih deželah, opazimo dvoje stvari, ob katerih se moramo resno zamisliti.

Predvsem vidimo, da imajo te delavske strokovne organizacije kaj malo članstva. Pri delavcih še ni pravega smisla za organizacijo niti v Indiji, niti v Afriki. Edino japonski delavec je naprednejši in ima precej smisla za organizirano delo.

Drugo, kar opažamo pri teh organizacijah, pa je dejstvo, da so večinoma v komunističnih ali socialističnih rokah. Le redke so, v katerih ne bi levičarji, javno ali skrito, imeli glavne besede. Krščanske delavske organizacije so redke; močne so edinole v Belgijskem Kongu, v Angoli, v Mozambiku in v Transvalu. Ponekod imajo tudi mladinska krščanska delavska društva (žosiste).

Posebno skrb posveča socialnim pro-

blemom v zadnjem času katoliška Cerkev v Indiji. Škofovska konferenca je ustanovila poseben socialni odsek, ki ga vodi mons. Attipetty, nadškof iz Verapoly-a. Tudi je bil v Indiji ustanovljen socialni inštitut, ki ga vodi p. Hieronim de Souza, ki izdaja tudi socialno revijo.

Mnogo so misijonarji v tem pogledu storili na Kitajskem. To delo je sedaj tam uničeno; vse delavske strokovne organizacije so komunistične.

Pač pa so se krepko razvile krščanske delavske strokovne organizacije na Filipinih. Amerikanski jezuit p. Hogan je začel takoj po drugi svetovni vojni ustanavljati delavska strokovna društva in jih je povezal v delavsko strokovno zvezo. V ozkem sodelovanju s p. Hoganom je neki filipinski senator izdelal zakonski predlog za izvrstno socialno zakonodajo. Filipinski episkopat in tudi papežev nuncij so se z vso silo zavzeli za to akcijo. Seveda je s tem delom katoliška Cerkev naletela na odpor pri bogatem, kapitalistično in prostozidar-sko usmerjenem sloju filipinskih veleposestnikov, tovarnarjev in veletrgovcev. Celo odpoklic papeževega nuncija so ti krogi zahtevali, češ da se vmešava v „notranje“ filipinske zadeve, ko podpira krščansko socialno akcijo.

Velikega pomena za razvoj krščanskih delavskih organizacij so tudi mladinske delavske organizacije (žosisti), ki jih misijonarji ustanavljajo v Aziji in v Afriki. Razvoj teh organizacij bi bil veliko hitrejši in uspešnejši, ako bi bilo več sposobnih ljudi na razpolago, ki bi to organizirali in vodili. Tako pa leži vse to delo na že itak preobremenjenih ramenih misijonarjev. Kakor pošilja komunistična internacionala svoje izvežbane in izšolane agente v vse kraje sveta in zlasti še v azijske in afriške predele, da — izrabljajoč težko socialno stanje — pridobe za komunistične ideje široke delavske množice, tako bi moral tudi krščanski svet pošiljati med te — pravice in kruha lačne ljudi krščanske sindikaliste in organizatorje, ki bi

# LJUBEZEN JE IZNAJDLJIVA

ČUDOVITO SOCIALNO DELOVANJE S. TEREZIJE

Mlada Albanka Gondža je pred leti v Skoplju prišla v stik s slovenskimi duhovniki, brala pisma indijskih misijonarjev in se odločila, da jim gre pomagat.

Prišla je v Indijo leta 1929 in stopila v Družbo Loretink. Njeno bistro oko je hitro opazilo, kako je velemestna mladina zapuščena, da nikogar ni, ki bi zanjo skrbel. Za boljše sloje so sijajne šole, a za reveže je le malo storjenega. Poedini misijonarji in misijonarke so se veliko trudili zanje, a vse to je le kapljica v neizmernem morju gorja, kajti Kalkutta ima 6 milijonov prebivalcev.

## USTANOVITELJICA NOVE MISIJONSKE DRUŽBE

Že pred dvajsetimi leti je mlada redovnica Gondža, sedaj sestra Terezija vodila v neki župniji nedeljsko šolo. Zbrala je okrog 300 otrok iz predmestij, prihajali so k maši, po maši dobili hlebec kruha, da si potolažijo lačni želodček, in nato imeli eno uro verskega pouka. Med zadnjo vojno je vse to prenehalo in s. Terezija je postala voditeljica visoke šole za bengalska dekleta v Kalkuti. Njeno zanimanje za življenje in trpljenje v predmestjih ni prenehalo; veliko je molila, govorila svojim gojenkam o vzvišenem delu za najbolj zapuščene in trpeče... Po letih zrelega premišljevanja in molitve se je končno odločila, da ustanovi novo misijonsko druž-

bo, katere edina naloga naj bi bila skrb za zapuščeno mladino v „slums“ in za reveže v velemestu. Sledila so pisma v Rim redovnim poglavarjem, svetemu očetu... in leta 1948 je dobila iz Rima dovoljenje, da osnuje novo družbo, ki jo je imenovala „Misijonarke Ljubezni“ (Missionaries of Charity).

Dober človek ji je odstopil drugo nadstropje v svoji hiši, in tukaj se je začelo razvijati misijonsko delo nove družbe. Terezija je vedela, kako je potrebno znanje zdravilstva pri njenem delu za reveže in bolnike, zato je odšla za šest mesecev k ameriškim doktoricam v Patno, severno od Kalkutte.

Ko je prišla nazaj, se ji pridruži druga sestra, tudi ona iz reda Loretink, tudi iz naše zemlje, mlada učiteljica Jožefina Orzes, iz Osjeka, ki je prišla v Indijo leta 1935. Več deklet iz prejšnje dekleške visoke šole, kjer je s. Terezija bila voditeljica, se ji pridruži, in noviciat je hitro poln. Ne vem, kako je moglo stanovati 25 deklet v treh malih sobicah okoli kapelice, kjer se duhovnik še pri oltarju ni mogel pristo gibati. A Oče ubogih, Zveličar sam je stanoval med njimi, jim pomagal.

Sestra Terezija mi je večkrat rekla, da sama večkrat ne ve, kaj bo drugi dan dala v lonec, a zmeraj kak dobrotnik nepričakovano pomaga. S. Terezija je bila učiteljica novink, in obenem še sama novinka! Sivolasi kalkutski nadškof jo je podpiral z nasvetom in po-

eno lahko trdimo: Roko v roki morata iti skrb za dušo in za telo. Lačen človek se ne briga dosti za duhovne zadeve. Potrebno je lačnega nasiti in nagga obleči in to v imenu Kristusa, potem bo Kristus lažje našel pot v srca milijonov prikladnih množic v misijonskih deželah.

Rudolf Smersu

te množice organizirali v poštenih delavskih strokovnih organizacijah.

Za rešitev socialnega vprašanja v misijonskih deželah ni mogoče dati enotnega in za vse kraje veljavnega recepta. Metoda socialnega dela se mora prilagoditi krajevnim razmeram. Vendar

močjo, saj je videl, da je Terezijino delo namenjeno najbolj potrebnim v njegovi nadškofiji.

## NA DELU MED NAJVEČJIMI REVEŽI

Mlade novinke niso držale rok križem, vsak dan so obiskovale razne bolnišnice, tolažile bolnike, ki komaj čakajo na te belo oblečene sestrice. Čez tri tisoč so jih že poslale v nebeško domovino. Šole rastejo v zapuščenih predmestjih, in kjer je prej duhovnikova noga le redko stopila in kadar je, so jo pozdravili sovražni pogledi in bogokletne besede, je sedaj sonce posijalo v zamražene in zatohle prostore, kjer po več družin stanuje skupaj v eni sami sobici, bolniki med zdravimi, in kjer otroci rastejo kot divje živali brez vzgoje, brez materinske ljubezni, brez Boga... A po rokah s. Terezije in njenih novink se je vse to spremenilo. Ljudje duhovnika prijazno sprejemajo, ne slišiš kletve in grde besede, ne prepira, ne pretepa... Vsak večer se vsi zberejo pri mali fatimski kapelici sredi kočic, otroci vsako nedeljo redno prihajajo k sveti maši in verskemu pouku. Sestre zbirajo po domovih in vodijo v cerkev vsako nedeljo čez 1000 otrok, ki prej nikdar niso videli oltarja in cerkve.

Šole rastejo v stanovanjih revežev, stirje dispanzerji delijo zdravila potrebnim. Nedavno je s. Terezija dobila od dobrih ameriških žen v Kalkutti celo rentgen aparat, da bo lahko pregledovala in zdravila pljuča svojih bolnikov, ker jetika pobere na tisoče starih in mladih, posebno v slums. S Terezija sama vodi en dispenzarij, kjer na stotine bolnikov dobiva potrebna zdravila. Poganski doktorji to gledajo in se nikakor ne morejo načuditi temu delu. Pred nekaj dnevi so prišli štirje odlični poganski doktorji k njej in jo prosili, da jih sprejme za pomočnike, ker bi tudi oni radi kaj storili za trpeče brate... Nekaj nezaslišanega v našem indijskem poganskem svetu.

## DOM ZA UMIRAJOČE

Vse to še ni dosti... Nekega dne gre s. Terezija po ulici, opazi bolnika v jarku kraj ceste in več ljudi okrog njega. Terezija pristopi, da vidi, če bi mogla kaj pomagati... Starček umira... Terezija ga naloži na rikšo in odpelje v prvo bolnišnico. Doktor pravi: Mi sprejemamo le bolnike, ne umirajočih, pojdite drugam... Gre v drugo bolnišnico, isti odgovor, v tretjo, četrto... povsod isto; za umirajoče se nikdo ne briga, reveži naj umrjejo kje za plotom. Seveda vsi ti so bili pogani, doktorji in bolnišnice in tudi umirajoči reveži. Končno se Tereziji le posreči, da odloži umirajočega starčka pri vratih zadnje bolnišnice, in tam je umrl čez nekaj ur v naročju s. Terezije. Novi svet se je odprl za našo gorečo misijonarko, nov problem: Dom za umirajoče! Molila je veliko, prosila svoje novinke, da so moledovale nebeske zaščitnike, trkala na vrata...

Med mestnimi očeti kalkutske občine je bil neki mohamedanec, ki ji je veliko pomagal pri delu za reveže. K njemu se je napotila božja romarica, potrkala na vrata in mu razložila svoje težave: Hočem imeti dom, kjer bodo v miru lepo umirali vsi tisti, ki sedaj čakajo smrti v mestnih jarkih, po cestah in travnikih, parkih in zakotnih ulicah, zapuščeni od vseh, le od ljubezni božje ne...

Popraskal se je za ušesi mohamedanski gospod. Kaj takega še pri misijonarki Ljubezni ni pričakoval; le krščanska ljubezen si more kaj takega zamisliti. „Sestra Terezija, dam vam vse na razpolago, mestne ambulance, avtomobile, zdravila, doktorje, karkoli hočete, a za hišo, to bo pa težava. Pridite jutri, bom pogledal v svojih papirjih, kje bi vam mogla občina odstopiti kako hišo za to potrebno delo. Saj smo res ljudje in ne živina...“

Terezija je šla domov, zbrala svoje novinke in jih popeljala v kapelo: „Jezus, ti si mi navdihnil to misel, ti moraš naš načrt uresničiti. Ti si sam rekel:



Kraljestvo s. Terezije: „slums“ v Kalkuti

Pridite k meni vsi, ki ste obteženi, in jaz vas bom poživil; ali niso reveži v slums najbolj obteženi?... Desnemu razbojniku, ko je umiral, si dejal: Še danes boš z menoj v raj...“

Drugi dan s. Terezija zopet potrka na vrata mestnega očeta: „Naprej,“ zamrmrlja Ahmed, ki trdo drži dolgo bengalsko pipo med zobmi. „Hm, našel sem prostor, toda okolica vam ne bo ugajala. Imamo veliko prazno hišo sredi templja božice Kali; tam je bila prej šola, a sedaj smo jo zaprli. Hiša je sredi mesta, blizu ceste, tramvaj je pri roki, avtobus tudi, in kar je glavno, mestni dispensarij je v sosednji hiši, tam boste lahko dobili zdravnika in zdravila...“

„Gospod Ahmed, hvala vam, sam Bog vam je navdahnil to misel, ne bojte se za nas, mi smo povsod doma, kjer so reveži...“

Vzela je s seboj tri novinke, da so šle

pogledat novo hišo, zavihale so rokave, pometle in poribale vso hišo. Neka katoliška soseda se je ponudila, da bo ponoči pazila na hišo... Zvečer se je v mali kapelici Misijonark Ljubezni dvigal proti nebu Te Deum... Terezija, ali veš, kakšno delo si vzela v roke, ali boš mogla izvesti, kar si si naprtila?

Takoj drugi dan je mestni odbornik Ahmed poslal prvega bolnika, umirajočo ženo, ki jo je našel pred svojo hišo na cesti. Županstvo je bilo obveščeno o novi ustanovi in ljudje so hitro vedeli, kam je treba poslati umirajoče reveže. Bolnišnica se je polnila, a tudi nebo, ker ti sestradanci so hitro odhajali na nebeške poljane. Po osemdeset bolnikov biva v tem „Domu brezmadežnega Srca“, kot je sestra Terezija krstila dom za umirajoče, in dnevno jih pet, šest odide na večno pot. Zgled s. Terezije in njenih Misijonark Ljubezni čudovito deluje na

trpeča srca... Na stotine in stotine pogonov, hindov in muslimanov prihaja gledat njih delo, ne morejo razumeti tega, ker jim njih vera o dejavni ljubezni nič ne govori. Pomagajo ji, pošiljajo obrabljeno obleko, hrano, zdravila, pomagajo zbirati umirajoče po ulicah.

Pred nekaj dnevi je nek mohamedanec pripeljal svojega sina v „Nirmolo“, kar se pravi bengalsko „Brezmadežna“. „Sestra, moj sin je že pet let privezan na posteljo, silno trpi, nikdar ne bo zdrav, ker ima hrbtenico zlomljeno. Danes mi je nenadoma prišlo na misel, da bi ga sem k vam pripeljal.“ Sestra Terezija je sedela ob postelji trpečega, ki je vdano brez besede prenašal silne bolečine... Kako si je revež zaželel iti k božjemu Prijatelju ubogih... Drugi dan je mirno zaspal za večno. Njegov oče je bil pri njem do konca: „Sestra, nisem vedel, da človek more tako lepo in tako umreti, kot je umrl moj sin... in biti tako srečen v zadnji uri.“

### POMOČ V STISKI

Ljubezen je iznajdljiva, povsod hoče pomagati. Mnoge družine med reveži so tako siromašne, da še dnevnega riža ne morejo kupiti na mestnih tržnicah... Sestra Terezija je osnovala „Družinski sklad“ z začetnim kapitalom 100 rupij (20 dolarjev), ki jih je dobra duša dala za reveže. Ljudje si sedaj lahko sposodijo denar iz tega sklada in potem vračajo z delom, lepijo papirnate vrečice za trgovce, izdelujejo otroške igračke, šivajo obleke iz blaga, ki jim ga daje s. Terezija, prodajajo stare steklenice, ki jih spet zbere s. Terezija in njene misijonarke...

Misijonarke Ljubezni vsak dan hodijo obiskovat svoje prijatelje v zapuščene dele velemesta. Ko se pokaže njih bela obleka sredi zamazanih ulic, ko zasije sonce njih oči v mračne kolibice, se vse spremeni. Otroci se gnetejo okrog njih, mamice z najmlajšim na prsih pustijo ognjišče in napol prazne lonce, možje se za trenutek odpočijejo od svojega

dela, vsi za trenutek pozabijo svoje gorje. „Ma ešeče“ — „mati je prišla“ v njih družino, v njih domek sredi podrtij in velemestne bede. S. Terezija ima za vsakega prijazno besedo, tega malega v materinem naročju pogladi po glavici, onemu zopet, ki zmeraj joče, dá zdravilo za želodček, tretji je naročeno, da pride po novi sari (žensko obleko), ker ji ga mož ne more kupiti, a njen stari je ves strgan. S. Terezija stopi v nizko kolibico. Mlada vdova leži na strgani vreči, vse je vlažno, saj sonce nikdar ne posije v ta kot... Štirje otroci se igrajo pred kolibico, najstarejša deklica, 12 let ji je, pripravlja ogenj v kotu kolibice, da skuha nekaj zelišč, ki jih je nabrala v bližnjem ribniku, ker za riž nimajo denarja. Najmlajši dojenček mirno spi na materinih prsih. Mati pa kašlja, ima vročino. S. Terezija položi roko na razbeljeno čelo, materi se blede, še v bolezni naroča svoji najstarejši hčerki, naj skrbi za najmlajšega... S. Terezija hitro naroči rikšo in sama odpelje mater v bolnišnico. Doktor takoj pride, ko vidi misijonarko, preišče bolnico: jetika v visokem stanju. Dobivala bo injekcije tri tedne, nato bo šla v drugo bolnišnico, kjer bo ostala dva meseca, da se pozdravi. In potem, koliko časa bo mogla še trpeti, da preživi svojih šest ptičkov, kje bo dobila riža, da nasiti šest zmeraj lačnih želodčkov... Vsak dan se njeni otroci zberejo okrog slike Matere božje Fatimske in molijo rožni venec, šest odprtih ustec molijo: Zdrava Marija, prosí za nas... Oče naš, daj nam danes naš vsakdanji riž... pri-di k nam tvoje kraljestvo...

O, saj je že kraljestvo božje v srcih teh revežev, v slums v Kalkutti. Kraljestvo božje, ki ga je prinesla sestra Terezija, naša rojakinja. misijonarka Ljubezni. Brat, sestra, spomni se tudi ti s kratko molitvico s. Terezije in njenih pomočnic, tudi ti jim pomagaj prinesiti kraljestvo božje v srca trpečih in umirajočih v širni Indiji.

LOJZE DEMŠAR D. J.



# NA KITAJSKEM VEDNO HUJE

Zopet objavljamo tri pisma edinega še preostalega slovenskega misijonarja v rdeči Kitajski, lazarista Franceta Jereba iz Baragovega kitajskega misijona.

## DRAMATIČNI DOGODKI NA ŠKOFIJI

V aprilu so bili dogodki na naši škofiji silno dramatični. 8. aprila sta prišla v Kančow znana nančanska odpadnika, generalni vikar Hu ter Sun. Seveda po vladnem naročilu in na vladne stroške. To sta dva prebrisana tička, ki hodita prodajat reformo po vsej deželi in imata z medom namazane jezičke. Kratko: naši so ju spočetka sprejeli hladno, a njih zgovornost jih je kmalu precej otajala. Že so omahovali, ali ne bi sprejeli „dovoljene reforme“, ki za začetek omenja samo domovinsko ljubezen in obsojanje stričevega (amerikanskega) imperializma. Toda kmalu so se jim odprle oči, ko so zvedeli, da brez blatenja škofa in njegovih glavnih sodelavcev reforme zgoraj ne priznajo. Bistroidni verniki so pa že takoj spočetka svarili: Za prvo „dovoljeno“ reformo prav gotovo pride še druga, ki bo šla pa dalje.

## GENERALNI VIKAR ODVEDEN V NANČANG

V najbolj kritičnem trenutku je zopet odločno nastopil naš generalni vikar g. Tsov in zapeljivcema jasno povedal, kam njuni predlogi vodijo. Debata je bila javna in ob prisotnosti vladnih mož. S tem nastopom je rešil položaj — a sebe spravil v nevarnost. 24. aprila so ga nasilno odvedli v Nančang, pa ne v ječo, ampak le v nadaljnje pranje. Ko se je branil iti, so mu pojasnili: Ti si bil pes tujih misijonarjev, moraš iti!

Še bolj ga je bolelo, da gre obenem z njim kaplan Tseng. Ta nesrečni gospod namreč od božiča sem plava v rdečih vodah in tudi ob priliki obiska gospodov Hu in Sun ni skrival, da je za reformo. Zopet je javno blatil ško-

fa in druge inozemske misijonarje (Vinka, Julesa) ter prednico usmiljenk. A tudi tu protesti generalnega vikarja niso pomagali. Samo enkrat je doslej pisal v Kančow, da so ga tam gori sprejeli z odprtimi rokami in z medenimi besedami. Do danes še nisem slišal, da bi se vrnil, dasi je bil povratek obljubljen že za prvi teden maja. Nevarnost je gotovo velika, čeprav je stari g. Janez tolažil m. Beato, da se g. Tsov ne bo dal zapeljati. Ostali gospodje na škofiji so bili umevno zelo potrti nad odhodom. Trenutno pa imajo mir.

Tista nančanska odpadnika sta tudi nagovarjala sestre sv. Ane (domačinke), naj se „spreobrnejo“. V tem primeru jim vrnejo njih hišo in jim dajo svobodo za misijonsko delo. A one po zgledu generalnega vikarja niso šle na led.

V Nančangu sedaj „napredni“ duhovniki izdajajo tudi svoj list; „Aikuo“ (domoljub) se imenuje, in je, kolikor vem, že peti te vrste v kitajski republiki. Prva številka je izšla na veliko nedeljo. Poslal sem jo koj v Pristan (Hongkong). Kot sodelavci je podpisanih trinajst duhovnikov iz nadškofije.

## RAZGIBANOST TUDI V MOJEM MISIJONU

Tudi za Juikin je bil april razgiban. Še dva naša vernika so vzeli v pretres. Petrovega bratranca Janeza Hoja so klicali na policijo; našega hišnika pa so sodnijski izvedenci zasliševali na domu. Iz obeh so hoteli izviti, da bi jim razodela moje „zločine“. Misijonar je tujec, so jima dokazovali, in torej gotovo uganja tu vohunstvo in protidržavno agitacijo. A oba sta se krepko odrezala, da kaj takega nista

ne videla ne slišala. Naš hišnik Čen, ki je kos modrijana, jim je naredil dolgo pridigo, kako smo duhovniki vzgajani in s kako idealnim namenom prihajamo sem. Sklep: Ne samo naš župnik, tudi noben drugi inozemski misijonar ni in ne more biti zločinec.

### NOVI BESEDNI SPOPADI

Za onim velikim spopadom, ki sem ga zadnjič opisal, sem imel v aprilu še dva manjša. Ob priliki higijenskega nadzorstva se je naš župan in vse spremstvo malo odpočilo. Vsedi so se v moji sobi in župan je začel odločno napadati našo vero. Mož mi je že znan kot strupen naprednjak in sem razgovor prav rad sprejel, da mu malo izpodnesem njegovo zaletavanje v misijon. Vesel, da poslušajo vsi napredni ljudje našega mestnega dela, sem vljudno pa neizprosno zavrnil točko za točko. Ker mož ni izobražen, je bilo delo lahko in kratko. Pozneje sem še vernikom naročil, naj ga kar pošljejo k meni, če se bo na shodih še zaletaval v misijon. Pa mislim, da ima za nekaj časa dovolj.

Teden dni pozneje pride k nam skupina raznih tovarišev iz raznih uradov. Navidezno na ogled. Eden, ki je bil z glavarstva, je pa koj začel kazati svojo učenost. Ta si je izbral naš celibat in iz tega izvajal, da smo duhovniki čisto navadni zajedavci v človeški družbi. Način je bil skrajno prezirljiv in zato tudi jaz nisem preveč izbiral besed. Mladi mož je bil severnjak in sva se tako lahko pomenila v lastnem jeziku. Na primeri z vojaki na fronti sem mu pokazal, da je naš samski stan potreben in človeštvu v veliko korist. Nazadnje sem ga pozval, naj pove, ali je prav, da vojaki na fronti niso oženjeni ali da nimajo žena pri sebi, kar je isto? Tu se je tovariš previdno umaknil in rekel: tui-pu-či! (oprostite!) Spremljevalci so se pa obnašali prav vljudno in z zanimanjem poslušali.

Resnici na ljubo povedano, jaz sem takih razgovorov zelo vesel. To je lepa

in sedaj tudi edina prilika, da jim po-kažemo neupravičenost protikatoliške propagande. — Vse kaže, da imajo zaenkrat dovolj. Vsaj mesec maj je miren kot malokdaj.

### MED TEM GLEDAMO V BODOČNOST

S sosedi dominikanci pretresamo tudi misijonska vprašanja, ki bodo pe-reča v prihodnji dobi kitajskega apo-stolata. Že v marcu je škof Lesinski po-slal svojim misijonarjem sedem vprašanj, h katerim naj do konca aprila za-vzamejo svoje stališče. Poslal jih je tudi meni in me lepo prosil za sodelovanje.

### IZGONOV TRENUTNO MALO

Misijonarjev odhaja sedaj prav malo. V aprilu vsega 16 glav, med njimi škof O'Gara, pasionist iz Yuanlinga (Hu-nan), ki je bil zaprt že tretje leto. Izpu-stili so ga, da jim ne bi v ječi umrl. Zdravniki v Hongkongu ga bodo menda še spravili na noge. Prvih deset dni ma-ja, pove Vinko (zastopnik kančovske škofije v Hongkongu), sta prišla preko mostu na meji le dva misijonarja. Eden teh je neki steylvovski brat (SVD), po narodnosti — Jugoslovan! Moram brž vprašati Vinka za nadaljnje podatke, ker še nikoli nisem slišal o njem. In „Katoliški misijoni“ najbrže tudi ne.

### NENAVADNO VREME OGROŽA PRIDELEK

Letošnje vreme tu je zelo nenavadno. V prvi polovici maja smo zopet imeli val občutnega hladu, da ne rečem mraza. Časopisi povedo, da je med 10. in 15. majem Celsijev termometer stal na ničli n. pr. v Šensiju in Kansuju. Škoda na posevkih bodo znali ceniti šele ob žetvi. Kolikor jaz razumem rižno rast, letos slabo kaže kljub pridnemu delu. Toplote manjka. Časopisi ob vsaki priliki pou-darjajo, da so bile tri letine po „osvobor-ditvi“ izborne, a med drobnimi novicami priznajo, da na Severu, zlasti v Honanu, razsaja občutna lakota. Te dni so mobi-lizirali vsa prevozna sredstva, da pošlje-jo riž iz hunanskih in kiangsijskih kašč

tja gori. Če je torej lakota že ob obilnih žetvah, kaj šele bo ob slabih?

Pravkar zvem, da so opustili načrt graditi železnico iz Kančowa v Tmoy, vija Juikin. Zakaj, nihče ne pove, a ugibamo, da ni denarja. Pač pa bodo zgradili progo iz Kančowa do Kūkianga v sev. Kwangtangu, ki naj izvažata tungsten in še kaj proti morju.

## KAKO ŽIVE KITAJSKI DUHOVNIKI

Kaj je z našimi gospodi zunaj Kančowa? V Taholi še skrbita za vernike gg. Florijan in Ku. Stari Miao je doma, nekako 20 ly južno od Ponghija, in krošnjari. Wang. ki je bil prej v Tahukiang, kmetuje doma v Santsesanu. Ali more kaj skrbeti za vernike tam, mi ni znano. Yeh, ki je bil prej tam župnik, je sedaj tudi doma, a niti ne vem, v katerem okraju. Mlajši Siao, prej kaplan v Singfengu, pomaga svojemu svaku prodajati manufakture istotam. Stari Ču, prej Tsovov kaplan v Lungnanu, še biva v tem mestu in sicer v hiši, kjer so bile prej sestre. Zaposlen pa je pri nekem gledališču kot prodajalec vstopnic. Yūtuški Lojze popravlja bicikle v Kančowu, a hodi maševati in zajtrkovati na škofijo.

## GENERALNI VIKAR POROČA, KAKO JE BILO V NANČANGU

Zadnjič sem govoril o prisilnem potovanju našega generalnega vikarja v deželno mesto. Oba, to je generalni vikar in njegov nezaželjeni spremljevalec g. Tseng, sta se vrnila v Kančow 20. maja, točno po štirih tednih. Prvi mi je pisal o tem generalni vikar sam. Pove, da so ga v Nančangu sprejeli kot prav odličnega gosta. Deželna vlada je za to priliko sklicala vse nančangške duhovnike na zborovanje, in ves čas njegovega bivanja tam so vladni možje obdelovali in ponavljali zlasti tri krilatice. Prva je ta, da „katoliška Cerkev v tej državi slej ko prej uživa popolno svobodo. Država se zanima samo za politično udejstvovanje raznih verstev, čisto verske zadeve ji pa niso mar“. Druga je vabilo in želja vlade, da bi katoličani bolj tesno sodelovali

pri javnih zadevah, gospodarstvu, propagandi itd. s sedanjim režimom. Tretja pa je bilo geslo: „katoličani morajo bolj ljubiti svojo domovino kot doslej in zlasti bolj sovražiti sovražnike domovine!“ Beseda imperalizem je imela tu važno vlogo. Žal g. Tsov ni povedal kaj bolj točnega k tem trem predmetom. Jaz bi rad slišal iz njegovih ust, ali so ob teh rečeh sklenili tudi kaj bolj točnega, ali pa je ostalo kar pri splošnem govorjenju. Ni treba razlagati, da so taki predmeti od strani rdečih samo slabo olupšane zanjke, na katere se je že marsikak domači duhovnik ujel. G. Tsov samo previdno pristavlja, „da to samo po sebi še ni nič slabega, a le Bog ve, kaj utegne priti za tem.“ Zato on meni, „da je z rdečkarji treba veliko potrpeti in se kolikor moč zadržati pasivno“. Včasih že, vselej pa ne, sem mu hotel odpisati, a da ga ne bi užalil, sem to opustil. Pač pa sem mu k gornjim trem predmetom napisal precejšnjo razpravo, podpirajoč bogoslovno znanje s svojimi in drugih misijonarjev izkušnjami. Moj namen je seveda bil, da mu pomagam, da mu položim v usta nekaj primernih odgovorov in argumentov, ker ga bodo od te strani najbrž še prijemale. Njegovo pismo me ni čisto pomirilo, da se ni kako zapletel v rdeče mreže. Iste pomisleke so izrazili sosedje dominikanci, ki sem jim poslal prepis pisma. Zato sem želno čakal, kaj bo povedala m. Beata.

## PISMO M. BEATE

Nekaj dni za vikarjevim res pride tudi njeno, a tudi to poročilo ni razpršilo vseh dvomov. „Po enem tednu njegove vrnitve,“ pravi č. mati, „še ni prišel k nam na razgovor. Lahko ga ogovorim pred ali po sv. maši pri zakristiji, a na tako vidnem mestu ni mogoče govoriti o važnih vprašanjih. Ali je preveč zaposlen, ali se nas namenoma ogiba, ne vem. Vidno pa je, da ga je tisto potovanje hudo zdelalo. Tako je bled in upadel, da nas je kar strah. Izgleda kakor človek, ki je prestal ali še prestaja trde notranje boje.“ — Te Beatine opombe so me bolj vznemirile kot pomirile. —

K sreči pa je č. mati dostavila še nekaj boljšega. Pravi, da ga vlada še vedno smatra za svojeglavca in za glavnega oviro, da reforma v Kančowu ne more prodreti. Potem, da ga njegovi domači, ki stanujejo v istem mestu in so vrli kristjani, neprestano spodbujajo, naj ostane trden v svojih dolžnostih do sv. Cerkve. Te besede so pa znatno omilile zle slutnje njegovega prvega dela.

### RESNIČNO TEŽAK POLOŽAJ

Da, sem po nekaj dneh premišljevanja razsodil, naš generalni vikar baš prestaja duhovne težave. Po eni strani hoče ostati zvest sv. Cerkvi, kar je že velikokrat dokazal, a po drugi strani se boji očitka, da ne ljubi domovine, ali da še druge odvrta od tega. Taki očitki vsakega bole, posebno pa dobrega kristjana ali vzornega duhovnika. On išče v svoji notranjosti rešitve na ta vprašanja, da bi bil miren v vesti. Pod tem vidikom sem v pismu nanj posebno skrbno obdelal vprašanje domovinske ljubezni. Ne teoretično, to bi bilo neslano. Vsak duhovnik dovolj ve o tem. Ampak kako naj vernik ali domači duhovnik sedaj, pod to vlado, odgovarja na take očitke. Ker so meni vladni tovariši nekajkrat očitali, dasi bolj indirektno, da odvrčam vernike od domovinske ljubezni in od spoštovanja do zakonov, sem v teh rečeh že davno poiskal primerne odgovore in videl, da tudi zaležejo.

### UMAZANA BROŠURA RAZKOLNIH DUHOVNIKOV

M. Beata še pove, da sta tista nánčanska duhovnika, ki se tako pehata za razkolno gibanje, namreč gg. Hu in Sun, spisala zoper svojega nadškofa zelo umazano brošuro z naslovom: Življenje nadškofa Čowa. Menda sta mu naprtla nezaljšane reči. Knjiga ni naprodaj, pač pa so oblasti razdelile veliko izvodov med uradnike-propagandiste ter še med res „napredne“ vernike. M. Beata se trudi, da bi mi našla kak izvod, a delo očitvidno ni lahko. Kančowski duhovniki govore, da sta imenovana duhovnika na-

pisala kaj takega, ker se bojita, da bi nadškof v doglednem času še prišel iz ječe. Tožila in torej v ječo spravila sta ga baš ona sama. Zato se pošteno trudita, da v ječi ostane, a v to je menda treba še novih „dokazov“. Ni čuda, da oblast imenovana gospoda tako visoko ceni.

### NAŠ GENERALNI VIKAR VZTRAJA

Štirinajst dni za tem sem prejel drugo Beatino pismo. Dasi je bilo bolj kratko kot po navadi, me je izredno razveselilo. Iz pisma jasno sledi, da naš generalni vikar nikakor ni zašel v rdečo mrežo. In kar je najbolj zanimivo, tudi čudaški g. Tseng, ki je že nekaj mesecev plesal po rdečih vižah, kot bi bil obseden, sedaj molči kot riba. Ali ga je potovanje v Nančang izmodrilo? Prezgodaj je še, da bi zapisal kaj takega. Kančowski „napredni“ krščenci slej ko prej silovito napadajo g. Tsova in sploh vse gospode na škofiji, da so nazadnjaki iz prejšnjega stoletja, da ne razumejo znamenj časa in da ovirajo „versko prenovitev“. Ker je sedež te narodne skupine baš v bolnišnici, ima m. Beata dobro priliko zasledovati njih početje; kadar mislijo, da na njih zborovanju ni kakega „starokopitnega“ vernika, tedaj kar naravnost povedo, da je bistvo „prenovitve“ v tem, da se kitajska Cerkev loči od sv. očeta.

### NAŠE PISANJE V INOZEMSTVO JIH DRAŽI

Dalje so ti „naprednjaki“ na svojih rednih shodih „odkrili“, da peščica inozemcev, ki so še v tej škofiji (t. j. jaz in belgijske sestre avguštinke) veliko piše v inozemstvo in očitvidno nosi vsako smet papežu pod nos. Temu, da bi oblast morala narediti konec, če res hoče pomagati „naprednjakom“. Jaz sem v odgovoru tolažil č. mater, naj si tega ne žene preveč k srcu. Prvič, ker bolnišnica očitvidno potrebuje njih pomoči, in drugič, ker je splošna politika glede pisanja in tiskovin bolj širokogrudna kot lani.

## NA SEVERU RAVNAJO PO GESLU: POGUM VELJA!

Mati Beata pove, da je zadnje čase prejela več pisem iz severne prestolice (Peking), od soster. Tudi tam gori, da piha boljši veter. To je, da domači duhovniki postajajo bolj odločni in katoliški. V pridigah vernikom kar javno in brez strahu zavračajo in obsojajo napredno in reformno početje. Tako že menda dalj časa, a oblast se še ni zganila. Zelo da so delavni katoliški akademiki ter srednješolci v Pekingu. Pridno pridobivajo svoje sošolce za sv. vero. Tam gori da sedaj delajo pod geslom: Pogum velja!

Tudi iz tega pisma sledi, da se nanaški „napredni gospodje“ na žalost še niso streznili. Še pred nedavnim so na svojem zborovanju blatili izgnanega nuncija mons. Riberi kot imperialista. Tiste sobrate, ki se nočejo pridružiti njih skupini, pa ponižujejo na ta način, da razkrivajo javnosti, kaj je ta ali oni duhovnik zagrešil proti cerkvenim postavam. Ne pomislijo, da tudi sami utegnejo priti v pranje pred javnostjo.

## RAZMERE V JUIKINU

O Juikinu bi ne bilo treba reči nobene besede, če bi pisal tole en teden prej. Te dni so se pa zopet spravili na zidanje tiste spominske pagode junakom revolucije. Namreč na našem vrtu. Zvedel sem, da je centralna vlada izjemoma dovolila, da se ta tempelj dovrši, ker je bil Juikin prva prestolica Mao-tse-tungova. Če bodo tudi bližnjo okotico tako preuredili, kot so pozimi napovedovali, moji hišici zopet grozi nevarnost. Počakajmo, pa bomo videli. — Lani so z velikimi stroški pozidali učiteljišče, ki je odvisno naravnost od deželne vlade. Sprejeli so v prvi letnik okoli 700 učencev in jih rede popolnoma na javne stroške. Tisti kandidatje, ki niso mogli priti do te brezplačne sklede, so jim seveda od srca nevoščljivi. A sedaj so dobili svoje zadoščenje. Učiteljišče bo zopet ukinjeno, ker ni denarja, kar oblast

izjemoma po pravici pove. Ali bodo iz te šole naredili še tretjo okrajno srednjo, še ni gotovo. Najbrž bodo učence razdelili na prvo in drugo, ki že obstojati.

## DRUGE VERE SO SE UKLONILE

Naši kristjani, ki branjarijo po semnjih, povedo, da budisti uganjajo veliko propagando za svojo vero. So seveda temeljito reformirani in pod državnim nadzorstvom. Njih pridige in spisi so krepko zabeljeni z vzkliki sedanji vladi in njenemu voditelju.

V pekinškem „Ljudskem dnevniku“ berem, da je vlada zadnje čase po svoje organizirala in prenovila ne le budiste, ampak tudi mohamedance. Protestanti so že davno na vladni strani. Pri paradah ali sprejemih inozemskih delegacij so protestanti naštetih v isti sapi kot n. pr. delavska organizacija, učiteljska združenja ali ženska zveza. Mohamedanci so se pa očitvidno precej krepko upirali, zato časopis s takim ponosom oznanja so delovanje islama z vlado. Zanimivo, ne imenujejo jih več „hui-hui-kiao“, ampak „i-se-lan-kiao“. Besedo „hui-hui“ so pridržali kot označbo njih turkestanskega rodu. Pa so še islamci drugih rodov.

## KATOLIČANI ŠE NISO KLONILI

Nam katoličanom, ki nas boli vsak odpad, se zdi, da je reformno gibanje v naših vrstah zelo napredovalo. Izkušeni opazovalci v Hongkongu pa menijo, da nikakor ni tako hudo; da še vedno lahko rečemo, da rdeča ofenziva proti nam ni uspela. Dokaz je prav tu, da v Pekingu še vedno ne obstoja kakšna katoliška reformirana uprava za vso državo. Najbolj moti rdeče to, da niso mogli pridobiti na svojo stran še nobenega škofa ali celo nadškofa. Ali ste v svetovnem časopisju kaj brali, kaj poskušajo rdeči? Koncem maja je prišel v Hongkong neki katoliški trgovec s severa, dobro opremljen s potnim listom in vizumi ter denarjem. Njegov namen je, da gre poiskat kardinala Tiena in ga pregovori, da bi se vrnil domov ter se postavil na čelo „narodne katoliške Cerkve“ v tej državi. —

Vendar se zdi, da pritisk na nas, domačine kot inozemce, nekoliko ponehava. Sosedje dominikanci menijo, da bo razkolno gibanje takoj šlo v franže, če oblast ne bo dajala naprednjakom več toliko pobude.

## TRPLJENJE PO JEČAH

Škof König, salvatorijanec, iz Šao-wu (Fukien), ki je v maju dosedel svoj enoletni zapor in bil nato pognan, je povedal, kako so z njim ravnali. V ječi bi bilo kar dobro, če bi bil voljan priznati, da je res zagrešil zločine, ki so ga jih dolžili. Ker pa ni hotel, so mu delali bridke čase. Ta pritisk, naj prizna, je šel prav do zadnjega. Enkrat mu je načelnik ječe takole pridigal: Če ti ljudstvo kaj očita, moraš priznati, neglede na to, ali si zakrivil ali nisi! In dalje, pokazati je treba globoko kesanje ter javno zahvaliti ljudstvo, da te je za tako velike zločine tako milo kaznovalo! Ker škof ni bil pripravljen obuditi takega kesanja, so kar divjali nad njim.

## LAKOTA

Sodeč po gori omenjenem časopisu, mora biti lakota v srednji Kitajski zelo resna. Pet provinc je prizadetih, najhujše Honan. V maju so izvozili gori ves odvišni riž hunanskih ter kiangsijskih skladišč. Posledica je, da jemo sedaj mi sami riž — na karte. En „šeng“ (750 g) na dan za odrasle. Tega v tej provinci še nihče ne pomni. A lakote še ni konec, berem v časopisu. Sedaj pošiljajo v prizadete kraje mandžurski sirk in proso. A vedno poudarjajo, da si morajo prizadeti kraji predvsem sami pomagati. „Strokovnjaki“ so odkrili že 17 zelišč, ki morejo rešiti ljudi pred smrtjo za lakoto. Kaj to pomeni, si lahko mislimo.

Zdaj je iz Hongkonga mogoče naročiti marsikaj, n. pr. zdravila. Jaz sem jih že dvakrat, ker pridejo skozi z „ugodno“ carino; običajno 43% vrednosti, a moraš plačati še stroške pregleda. Če pa naročiš kaj takega, kar ta vlada smatra za nepotrebni luksuz, se te pa

financarji privoščijo. Meni so adhesive plaster obdavčili 100%, drugemu misijonarju pa milo za britje samo 180%.

## MOJE ZDRAVJE NI NAJBOLJŠE

Zadnje tedne sem bolj pri slabem zdravju. Baš za binško si se me je lotila huda griža. Sicer sem jo s sulfagnidinom v štirih dneh pregnal, a splošna oslabeledost kar ni hotela preiti. Toda kadar je sila največja, je božja pomoč najbližja! Zvedel sem, da v Iienčengu (Fukien) pridelujejo in prodajajo krompir. Vrl katoličan, ki mi je to povedal, se je tudi penudil, da mi ga pripelje eno samokolnico. Pred dobrim tednom je dospel; 81 kg ga je bilo, drobnega sicer, pa prav zdravega in okusnega. Iz Hongkonga mi je pa Vinko poslal stekleničico vitaminov. Tako sem se s krompirjem in temi vitamini precej popravil.

V maju je odšlo ven iz te dežele samo 6 misijonarjev! Seveda, ker nihče tudi ni prišel notri, pomeni tudi to — zmanjšanje.

## ZADNJE MOJE PISMO IZ RDEČE KITAJSKE?

Tole pisanje začenjam z občutkom, da je zadnje iz Juikina. Da, nikakor si nisem svest, da ga bom sploh končal. A vseeno sedam k pisalni mizi ter nameravam lepo po vrsti razložiti, kako in kaj.

## NOVICE O MISIJONARJIH

Za tistega steylovskega (SVD) misijonskega brata iz Šantunga so mi iz Pristana (Hongkonga) povedali, da je serožen jugoslovanski državljani, a nemškega pokoljenja. Najbrž Vojvodinec, star okoli 50 let, imenuje se Anaklet Koenig; je po prvi svetovni vojni služil našega kralja. Zaenkrat so ga poslali v rimsko steylovsko (SVD) hišo.

V „Katoliških misijonih“ sem bral v članku o slovenskih frančiškanskih misijonarjih, da sobratje ne vedo, ali je p. Mirko Kosič še v tej državi ali ne. Bil je član škofije Kičow v Hupeju, tam,

kjer Dolga reka (Yang-tze-kiang) zapuša to provinco. Ker sem imel srečo, da sem ga videl v Nebeškem brodu (Tientsin), — v letu 1938 ali 1939 je pomagal na frančiškanski prokuri — sem se pozanimal zanj. Naš zastopnik v Pristanu g. Vinko mi baš piše, da je imenovani pater zapustil Kitajsko že v januarju leta 1951 ter odšel v Italijo, najbrž v svojo tirolsko provinco.

Ali je Miklavčičev škof Bassi še v deželi, mi ni znano. Če je, pa mora biti pod ključem. Naš kiangsijski dnevnik ga 24. maja omenja kot enega največjih zločincev, zatiralcev kitajskih duhovnikov, obenem z mojim nekdanjim škofom, internuncijem in še drugimi.

Pred mesecem sem prejel pismo brata Mrzela, ki pove, da jo g. Geder že maha nazaj proti Pristanu (Hongkongu). Imenovan je za podravnatelja v nekem salezijanskem zavodu v Kowlunu (Hongkong). Tako se utegneva še srečati.

### NA POLICIJO KLICAN

Da čimprej povem, kako in kaj je sedaj z menoj, bom postavil časovni red na glavo. 21. julija me je policijski načelnik klical na svoj urad. Ponudil mi je stol in cigareto, nato pa brez vseh ovinkov začel:

„Ti si Jugoslovan, kaj ne?“

„Sem!“

„Ali imaš jugoslovanski potni list?“

„Ne!“

„Kakšnega pa!“

„Vatikanskega!“

„Vatikanski potni list nima sedaj pred našo vlado nobene veljave. Mi damo zavetje vsakemu inozemcu, ki spoštuje naše zakone in ki more pokazati potni list take države, ki ima zastopstvo v Pekingju ali pa v Moskvi. Torej je dober tudi jugoslovanski ali celo ameriški. Vatikan pa ni v diplomatski zvezi z nobeno omenjenih prestolic. Tak je najnovejši odlok našega zunanjega ministrstva. Do 23. tega meseca ni moraš predložiti tak veljavni potni list!“

„To je enostavno nemogoče, tovariš načelnik,“ sem mu odgovoril.

„Za pridobitev kakega drugega pot-

nega lista mi morate dati vsaj šest mesecev odloga.“

„Niti ene ure ne preko 23. julija! Če nam do večera tega dne ne predložiš veljavnega, je tvoje nadaljnje bivanje v tej deželi nezakonito. Ljudska oblast ti po tem dnevu odtegne vsako varstvo po zakonih. Za vse, kar se ti potem utegne pripetiti, boš odgovoren ti sam!“

Skušal sem mu dokazovati, da so tudi ljudje, ki so izgubili državljanstvo brez svoje krivde, še vedno ljudje in torej vredni varstva in zavetja. Pa je bilo vse bob v steno.

### KAJ BO 23. JULIJA Z MENOJ?

Da mi ob povratku ni bilo baš prijetno pri srcu, si lahko mislite. Kaj bo res treba zapustiti Juikin, sem se obupno spraševal? Če bi mi načelnik rekel, da me bodo po 23. odgnali v predmestje Nan-men-kang, na tisto zloglasno streljišče, bi bil veliko bolj zadovoljen. A je samo namigaval na zle posledice, ki me utegnejo doleteti. Ko sem se malo zbral, sem ugibal, da morejo biti tiste posledice samo dvoje: izgon ali pa ječa. Prvo je zelo verjetno, drugo precej manj, izključeno pa ni. Za vsak slučaj je treba obvestiti bližnje dopisnike, kaj se mi utegne pripetiti. Sédel sem in pisal g. Vinku v Pristan, koliko maš sem od zadnjič poslanih že opravil in kako sem naročil služabniku, naj obvesti sosede o mojem morebitnem zaporu. Drugo pismo sem naslovil na sosede dominikance, tretje na matere avguštinke v Kančowu. Da bi hišnik ne prišel v kakšne težave, sem mu naročil, naj piše samo v Čanting (Fukien, dominikanci) in Kančow. Naslednji dan 22. sem jo mahnil na daljši sprehod v okolico, „da vzamem slovo od milega kraja“, sem si nerad priznal. Kajti če ne jutri, bo pa pojutrišnjem, 24., ko me bodo pobasali. A tole pisanje potrjuje, da me še niso. Do danes me niti niso klicali na urad. V soboto, 25. julija, sem že nekoliko prišel do sape. Poglejmo, kaj se utegne primeriti človeku, ki je brezpraven! Zopet sem šel na sprehod po okolici in se vrnil skozi najbolj hrupni del mesta. Tu in tam sem s kmeti, ki

so baš začeli žeti riž, izmenjal nekaj besedi, znanci na ulici so mi kimali, študentje so se postavljali s svojo angleščino, otroci se mi obešali na roke — vse kot ponavadi.

## NA VSAK NAČIN BI SE ME RADI ZNEBILI

Seveda še nikakor ne živim v zavesti tiste varnosti, kot sem pred mesecem dni. Kar se še ni zgodilo danes, se lahko jutri. Vendar pa vedno bolj dvomim, da je policija prejela kaka nova navodila od zunanjega ministrstva. Če bi jih, te gale pisma ne bi pisal, vsaj v Juikinu ne. Eno je gotovo: Bolj kot kdaj prej se trudijo, da bi se me iznebili. Tiste načelnikove grožnje so bile preračunane, da bi me ostrašil, da bi sam zaprosil za odhodnico. Še druge okoliščine zadnjih tednov me potrjujejo v tem mnenju.

Ker sem že začel pripovedovati od zadržaj, moram tako nadaljevati. V nedeljo, 5. julija, pride k nam sredi dopoldneva kristjan Pavel Shū, ki ga že 2 leti ni bilo blizu. Polglasno mi začne pripovedovati, da se meni obetajo hude reči. V zadrugi za izdelavo papirja, kjer je on nastavljen, da so me uslužbenci na svojem običajnem zborovanju silovito napadali. Juikinski misijonar je tujec, imperialist, hudobnež! Njegovo bivanje v tem kraju je v veliko škodo ljudstvu. In kar je najhujše, je trdil neki govornik, v tem kraju je veliko tepcev, ki imajo misijonarja radi in poslušajo njegovo govorjenje. Mora čimprej ven! Pozivamo oblast, da čimprej odstrani to nevarnost. — Potrežljivo sem poslušal Pavelčka, a ohranil polno mero nezaupanja v resničnost njegovega poročila. Kaj mi poleg tujega pokoljenja še očitajo? To ga je spravilo v zadrego. Malo nerad je zajecjal, da je moj greh samo tuji rod. A začel mi je vneto prigovarjati, naj jo čimprej pobrišem, ker me bodo sicer gotovo doletele strašne reči. Mirno sem Pavelčku pojasnil, da inozemsko pokoljenje ni greh, da se misijonar ne sme ničesar bati in da se jaz ne zavedam kakega zločina. Da sploh ni govora, da bi odšel sam od sebe.

Pet dni za njim pride k meni mlad mož iz istega predmestja kot Pavelček. Nikoli ga prej nisem videl, a je odločno trdil, da je katoličan, a da biva z očetom in bratom v tem in tem kraju ter da je po poklicu klepar. Njegov oče se je res javil tu enkrat pozimi. Iz starega spiska kristjanov je vidno, da so krščeni oče, mati in starejši sin, ne pa tale mlajši. Nič zato, sem rekel, bom počasi dognal, če si ti tudi. Le prihajaj v nedeljo k maši! Ne morem, jutri se bom vrnil na deželo, pravi. V mesto — družina je doma tu, kjer je še veliko njegovih stricov in bratrancev, po imenu Teng, — sem prišel samo po opravkih. A imam vam nekaj važnega povedati. Prebivalci predmestja „Onstran reke“ so vsi silno zoper vas. Vsi zahtevajo vaš odhod. Odidite čimprej sam od sebe, sicer bo joj! — Aha, sem pomislil, tole pa diši po Pavelčkovi storiji, in sem mu tudi omenil, kako me je Pavelček pred dnevi svaril. Je hudo, je nevarno, je hitel zatrjevati in mi pridno ponujal cigarete. Odidite čimprej! Tudi njemu sem kratko pojasnil isto kot prvemu selu.

To je pa le malo nenavadno, da bi vpili zoper mene tam, kjer me najmanj poznajo. Poklical sem na misijon Tone-ta Tenga, bratranca baš omenjenega poročevalca, ki je vrl kristjan in hišni posestnik v omenjenem predmestju. Ta mi je pojasnil, da še ni slišal žive duše, ki bi kaj rekla zoper mene v njegovem okraju. Zaupal mi je tudi, da je tisti njegov bratranec res prej bil klepar, sedaj pa je obesil rokodelstvo na klin in postal poveljnik „ljudske vojske“ za njegov del mesta. Zelo nevaren človek, bodite previdni z njim! Najbrž sta v tej zadevi s Pavelčkom pod istim klobukom. — To pojasnilo je imenitno, sem si rekel. Najbrž sta bila poslana z višjega mesta. Drugi verniki so mi zagotovili, da tudi v glavnem delu mesta niso slišali, da bi kdo kaj rekel zoper mene.

V nedeljo, 12. julija, pride Tonetov bratranec Kin-sen zopet k meni in mi zaupno šušlja na uho: Pozvedel sem, da je vseh tistih govoric o gonji zoper vas



kriv Pavel Shü. Ljudje nimajo nič proti vam. — To je zelo lepo od tebe, sem ga pohvalil, a mu niti z besedo ne očital, da prvič sploh ni navajal Pavelčka. Tudi ga nisem vprašal, kako da se še ni vrnil k očetu in kleparstvu na deželo.

22. julija, dan potem, ko me je klical policijski načelnik in ko sem bil na daljšem sprehodu, je bil Kin-sen dvakrat pri nas. Na večer me je našel in vprašal, kje sem tako dolgo bil, na način, ki je značilen za oblasti.

„O, po mestu sem kolovratil. Kaj poveš novega?“

„Gonja zoper vas je zopet izbruhnila z vso silo.“

„Kje pa sedaj?“

„V predmestju Nan-men-kong.“

„Kaj pa imajo zoper mene?“

To ga je spravilo v zadrego kot Pavelčka.

„Da ste hudobnež, imperialist, da morate ven. Nas kristjane zelo skrbi za vas. Edina možnost, da se ognete najhujšega, je, da čimprej odidete?“

„In kaj bodo naredili Nan-men-kanci z menoj, če ne grem? Ali me bodo razsekali na kosce in prodajali na funte kot svinjino?“

Zelo nezadovoljen je izgledal, da se ne dam pregovoriti ali bolje oplasiti.

## OTROCI UPRAVITELJA BOLNIŠNICE PRI MENI NA MISIJONU

Epidemija encephalitis (ali se po slovensko imenuje vnetje možganov oz. možganske mreže, vprašajte zdravnike) je izbruhnila pred par tedni tudi v Juikinu. V Kančowu razsaja že dva meseca in ugonablja otroke kar na debelo. Višja oblast je poslala k nam tri kančowske zdravnike, ki so prevzeli zdravstveno delo. Prvo je bilo, da so poslali upraviteljeve otroke iz bolnišnice ven. Njegova žena in še en uradnik sta pritekla na misijon 20. julija na vsežgodaj in mi tožila, v kaki stiski je upravitelj. Sosednje hiše so do vrha natlačene s stanovalci in povsod je umazano kot kaj. Naj se jih usmilim za čas epidemije in dam otrokom,

pet glav od dojenčka do osemletnega, ter trem pestunjam začasno zavetje. Saj veste, da misijonarjevo srce ni iz kamna. Privolil sem pred pričo, t. j. našim hišnikom in jih nastanil v sobi, kjer je nekoč bival g. Andrej Prebil. Dasi je živžav neizogiben, vseeno priznam, da se obnašajo vljudno. Hrano jim nosijo iz bolnišnice, ki je sto korakov nasproti nam. — Dva dni pozneje, torej že po moji avdijenci na policiji, pa je upravitelj izjavil našemu hišniku tole: Doslej je bila moja družina na misijonu v gosteh. Sedaj je pa nastal nov položaj. Misijonarja ne smatramo več za gospodarja. Kakor hitro bo odšel, bomo zasedli še ostali del hiše. Jaz sem hišniku samo odvrnil, da ostanem pri prvotnem dogovoru in če bom po končani epidemiji še tu, bom upravnikove otroke vrgel ven.

## RADI BI, DA BI VERNIKI NASTOPILI PROTI MENI

Zvedel sem tudi, da je tista šleva Pavelček skušal pridobiti nekatere kristjane za skupni nastop zoper mene. Po sedaj že klasičnem receptu, da je treba misijonarje vreči ven oziroma v ječo na podlagi obtožb s strani vernikov. No, slabšega pomočnika si oblasti v mojem primeru niso mogle poiskati. Pavelčka niti slabi verniki ne cenijo. Da so za njim oblasti, je izdal stric Petra Hoja, ki ga je Pavel tudi nagovarjal za imenovano opravilo. Temu je Pavelček zaupal, da bi iz navadnega delavca pri papirni zadrugi sedaj lahko postal kanpu (uradnik), in bil torej bolje plačan. A ker je pri oblasteh zapisan kot katoličan, so ga prej klicali na policijo in mu povedali, da more to povišanje zaslužiti s kakim junaškim delom. Da mora dokazati, da je napreden, da se je res otresel katoliškega nazadnjaštva. Da ne hodi več v cerkev, še ni dovolj. Mora udariti po misijonarju. Petrov stric je sicer tudi šviga švaga in zajema sedaj iz državne sklade, a Pavelčkov predlog se mu je vseeno gabil in je vse povedal nečaku, ki je pa moj zaupnik.

## MISIJON OBKOLJEN OD URADNIH POSLOPIJ

Spominska pagoda na velikem vrtu (kjer so bile razvaline pred 20 leti požganega misijona) je že dozidana in bo ob mesecu tudi znotraj izdelana. Na vsak način je misijon dobesedno obkoljen od uradnih poslopij, da je vernikom že iz tega vzroka neprijetno prihajati v cerkev. Saj so dogodki zadnjih časov oplahili marsikoga. Zadnjo nedeljo sem imel v kapeli samo dva možaka, vstevši hišnika. Ženice in otroci pa še vedno dobro držo. Nekateri vernike je te dni policija obiskala na domu in jih na dolgo in široko zasliševala, čemu so katoličani, zakaj ne protestanti, odkod in koliko jaz prejmem denarja in podobno. Protestanti so sedaj bolj rdeči kot rdečkarji sami. Vsaka protestantska družina je pri svojem vходу nalepila tiskano izjavo, da so z dušo in telesom za sedanjo vlado, da je stari Maotsetung nezmotljivi voditelj tudi v verskih rečeh in podobne „resnice“. Menda sem že zadnjič omenil, kako tudi bonci in budistični propagatorji kriče na vseh koncih, da je sedanja vlada baš tista, kot si jo pravi budist more želeti. Za vsakim „o mi tvo fu“ dostavljajo „živijo Maotsetung“. A pustimo to. Moral bi imeti Cankarjeve darove, da bi te hlapce spodobno okračil.

## NAJNOVEJŠI VAL PREGANJANJA CERKVE V VELIKIH MESTIH

Mislim, da ste o najnovejših dogodkih, hočem reči, o najnovejšem preganjanju svete Cerkve v tej deželi, že brali v svetovnem časopisju. Iz poročil lahko razumete, da je opisani pritisk name samo majhen odjek velikih udarcev. A morda vam tudi moje poročilo ne bo odveč?

12. junija sem pisal g. Prostu (na šanghajsko lazaristovsko prokuro) za denar in pismo radi varnosti priporočil. Zaupno sem računal, da pride denar vsaj ob mesecu, do tedaj bi pa še shajal s prejšnjim. A zgodilo se je drugače. 27. junija sta me dve pismi, eno od sosedov dominikancev, eno pa od g. Vinka iz Hongkonga opozorili, da bom na de-

nar nemara še dolgo čakal. 17. junija je rdeča pest nenadoma udarila po šanghajskih misijonarjih. Iz poznejših podatkov sem zvedel, da so na isti dan vrgli v ječo 26 duhovnikov, pol inozemskih, pol domačih. Večina inozemskih žrtev so ameriški ter francoski jezuiti, pa še maryknolski in frančiškanski prokurator in naš sobrat (lazarist) g. vizitator Deymier. Vsi nearetirani inozemski misijonarji pa imajo hišni zapor s stražo pred durmi. Prve dni po tem je g. Prost mogel še dvakrat pisati v Pristan (Hongkong), a kmalu je popolnoma utihnil kot vsi drugi. Junaški šanghajski verniki so za svoje pastirje priredili velike manifestacije, a se zdi, da so jih ukrotili. Zadnja inozemska usmiljenka, vizitatorica La Porte, je bila isti dan pognana iz dežele. To se pravi, tisti dan so ji povedali, naj odide. V Pristan je dospela šele dva tedna pozneje. Ona je trdila, da so pozneje vrgli v ječo tudi gg. Lassusa in Prosta (lazarista na prokuri) in da je ostal v hišnem zaporu naš brat Ciril Verdnik sam. A zdi se, da njeno poročilo ni zanesljivo. Pozneje došli civilni potniki so trdili, da sta omenjena gospoda še na prokuri in da skušata s pomočjo zaupnih uslužbencev celo poslati kaj denarja na deželo. Da se jim to ni posrečilo, mi najbolje vemo. V Pristanu menijo, da je položaj šanghajskih misijonarjev zelo nejasen in skrajno nevaren. Državno časopisje pa seveda tiska dolge kolone o zločinih misijonarjev. Vsi so bili špijoni najbolj nevarnega kova; pri nekaterih so celo odkrili velike zaloge orožja in streliva. Ko so mi naši verniki tule nosili vsake vrste listov z istimi poročili, sem jih smeje potolažil, da bodo tudi pri meni odkrili podobne reči — potem, ko me vržejo v luknjo.

## SPET ZAPIRAJO IN IZGANJAJO MISIJONARJE

Ne dolgo potem sem slišal, da so tiste dni poslali v ječo tudi deset duhovnikov v Nebeškem brodu (Tientsin). A ker nisem slišal nobenega imena, ugrabim, da so to morali biti sami domačini,

verjetno v prvi vrsti naši sobratje. Tiste dni so pognali iz dežele tudi tsingtavskega škofa in nekaj njegovih misijonarjev (steylovcev SVD), ki so pa vsi že dolgo sedeli „na Žabjeku“. Ob istem času tudi nekaj misijonarjev iz Hankova ter apostolskega prefekta iz Yocova (španski avguštinec iz Hunana). Skoraj vse katoliške družine v Kantonu so tiste dni obiskali policaji in na pravi način vljuden način izsiljevali iz njih obdolžitve zoper duhovnike, tuje in domače, navzoče in že odišle. Iz vseh dogodkov je razvidno, da so tokrat udarili v prvi vrsti po velikih mestih.

### PREGANJANI VERNIKI

Rdeča oblast že tri leta na vse pretege snubi katoličane za „prenovljeno cerkev“. Medtem je dodobra ukrotila protestante, budiste in celo muslimane. Z najnovejšim divjanjem proti nam je pa samo priznala, da so se njeni poizkusi, spraviti pod svojo šapo tudi katoliško Cerkev, niso posrečili. Vsaj ne v taki meri, da bi lahko govorili, da nas imajo na konopcu. Kako drago so šanghajski katoličani plačali svoje junaštvo, je meni malo znano. A včeraj mi m. Beata omenja dve žrtvi, ki sta značilni. Hčerka zdravnika Wanga (Kralja), ki je v kančovski bolnišnici vodil Marijino četo (legijo) in dobil zato 15 let ječe, je v šanghaju študirala medicino. Odlična katoličanka kot njen oče. Kmalu po tistih aretacijah misijonarjev so jo izključili iz univerze. Tam gori je tudi neka njena sestrična, istotako vrla katoličanka. Študirala je na neki strokovni šoli. To so pa vrgli v ječo.

Pred par dnevi mi g. Vinko omenja še nove zapore. V ječo sta romala tudi lazarista škof Defebore (v Mongpo) in njegov misijonar Corcuff. Tako jih od preostalih 13 inozemskih lazaristov v tej državi šest sedi v pravem zaporu, šest v hišnem, jaz pa na žerjavici.

### DENAR SEM SI MORAL SPOSODITI

Kako so se izšle moje finančne zadeve? Kar dobro! Okoli 10. julija sem izdajal zadnje bankovce in povrhu še

hišniku dolgoval mesec dni plače. Komaj je bilo jasno, da iz šanghaja ni upanja, sem brž razložil g. Vinkotu v Hongkong svojo stisko. A računajoč, da tudi od tam doli rešitev ne more priti več o pravem času, sem prosil prijazne sosede za 30 vanov (300.000 kitajskih dolarjev) posojila. V petih dneh je bila poštna nakaznica tu in še prijetno povabilo, naj se kar obračam nanje v slučajtu sile. Ne vem, čemu sem šel v ovestisko pravit tudi m. avguštinkam? Nemudoma so izročile generalnemu vikarju zame sto vanov (1 milijon; 1 van = 10.000 dolarjev)! In 25. julija popoldne je bil tu že Vinkov ček s 500 hongkonškimi dolarji, za katere mi je banka brez ceremonij izplačala dva milijona in 135 tisoč ljudskih yuanov (kitajskih rdečih dolarjev). Čudil sem se, da je šla ta operacija tako gladko. Dva dni za tem mi pa Vinko razloži zvijačo. Da bi rdeča banka ne delala težav, hotoč vedeti, kdo mi ta denar pošilja, je Vinko slovesno izjavil, da je darovalec moj brat Mr. George Jereb! — Najprej sem seveda plačal dolg pri sosedah. Generalni vikar mi je od darovane vsote poslal „za prvotilo“ le 30 vanov. Tudi te sem vrnil in se lepo zahvalil darovalkam kot pošiljatelju. S preostalim bom zlahka shajal do konca leta, če me bodo pustili.

### TUDI KITAJSKI MISIJONARJI V DENARNIH STISKAH

V podobno denarno stisko so zašli naši kitajski gospodje. 18. julija mi g. generalni vikar piše, da so v stiski, a ne razumejo dobro, čemu g. Prost (šanghajski prokurator) ne da glasu od sebe. Ali jaz kaj več vem o položaju tam gori, ali je še kakšna možnost priti do denarja? Pojasnil sem mu šanghajske zadeve in mu svetoval, naj se čimprej obrne na pristanske (Hongkong) oskrbnike. Toda za kitajske duhovnike je pošiljanje denarja bolj kočljivo. Rdeče oblasti hočejo vedeti, kdo denar pošilja in v kakšni „žlahti“ je s prejemnikom. Da bi domačin navedel inozemskega darovalca ali celo kakšno cerkveno ustanovo, recimo prokuro, je nevarna reč.

Prav malo upanja, da bi denar naslovljencem sploh izročili, zelo veliko pa, da bi jih postavili na oder in sramotili kot imperialistovske podrepnike. — Jaz sem svetoval, naj pride denar zanje preko avguštnik, če so le te zadovoljne. Osem jih je in najbrž ne bi takoj prišli na sum, da sedaj prejemajo večje pošiljkatve. Če bi meni poslali denar za 13 duhovnikov in še dva ducata sester sv. Ane, bi bil tu halo da bognasvaruj. Generalni vikar me je v naslednjem pismu prosil, naj rečem zanje dobro besedo pri sosedih dominikancih. Seveda sem jo, a vem, da njih družina tudi ni številna in da jim vsakovrstnih neprijetnosti tudi ne manjka.

### NASPROTOVANJA V BOLNIŠNICI

Iz zadnjega pisma m. Beate razumem, zakaj se generalni vikar obrača na druge posrednike. Položaj avguštnik v kančowski bolnišnici je vedno težji, po človeško čisto neznosen. Doktorico, specialistko za ženske bolezni, so odri-nili od vseh slučajev razen od porodništva. Druge zadeve ji dajo lepo priliko, da govori s pacientkami, to gre pa rdeči upravi na živce. Sedaj so pa še drugi zdravnici odvzeli epidemijo encephalitica. „Uganite zakaj?“ mi piše m. dr. Frančiška. „Prišli so na sled, da krščujem umirajoče otroke. Doslej sem še vse, a tudi zanaprej bom našla potov, da pošiljam umirajoče v nebesa.“ — Doslej so redovnice stanovale v drugem nadstropju sestrške hiše. Pred kratkim so jih pa vrgli ven in jih nastanili v baraki, kate-re del služi tudi za mrtvašnico. Tu bi noben Kitajec ne hotel stanovati, do-stavlja prednica. — Junaštvo teh mater avguštnik bi bilo treba ovekovečiti z zlatimi črkami!

### NA ŠKOFIJI NI VSE NAJBOLJŠE

Zadeve naše škofije bom samo na kratko omenil! Tisti neprostoVOLjni sprehod v deželno mesto, ki sta ga naredila generalni vikar in g. Tseng, se ni izšel tako junaško, kot smo najprej mislili. Sredi junija so naši gospodje po nekem popoldanskem blagoslovu pridržali ver-

nike v cerkvi, da jim povedo, kaj bo po povratku omenjenih gospodov treba narediti v cerkvenih zadevah. Da bo treba sestaviti „odbor za proučevanje imperializma in domovinske ljubezni“. Udeleževati se morajo tega tečaja vsi verniki. A naj bodo pomirjeni: o kakšni „prenovitvi“ v smislu treh samostojnosti ni govora! Vlada spoštuje svobodo v čisto verskih zadevah. Vlada hoče nadzorovati samo politično delovanje katoličanov. — Neka katoličanka je takoj po shodu popisala potek in izjave gg. Tsova ter Tsenga in list izročila m. Beati, ki ga je poslala meni; jaz sem ga poslal Vinku, ta pa škofu. Ne-katere izjave so zelo sumljive vrednosti, druge zopet diše po strahopetnem prilizovanju rdečkarjem. Kaj naj sedaj storimo me, me vprašuje m. Beata? — Malo še počakajte, da se bo bolj jasno videlo, kam to vodi, sem ji svetoval!

### PRITISK NA VERNIKE PROTI MISIJONARJEM

Mimogrede: tudi čangtinske vernike je oblast pretentala, da se dajo vezbati v pravi domovinski ljubezni. Ta pa seveda obstoji v tem, da takega blagostanja še ni bilo v deželi, kot je pod sedanjjo vlado. Da nam je vse to podaril stari Maotsetung in da je on edini zmožen preprečiti črne nakane požrešnih imperialistov. Na žalost, trdijo rde-či predavatelji, se je dala tako izvrstna vera, kot je katoliška, doslej zlorabl-jati od teh rogačev. — Po vsakom shodu pa vladni možje pridno priganjajo vernike, naj povedo, kakšne težave ima njih vera. Eni verniki so tožili, da so revni, da imajo bolezen v družini in zato dostikrat ne morejo v cerkev. — Ne to, ne to, so jih mirili tovariši, ne mislimo tega. Drugič so pogumne žene vzele v varstvo misijonarje. Zakaj jih vlada drži tako trdo? Zakaj ne smejo po deželi okrog? Zakaj jim odreka dovolje-nje za bivanje? To nas skrbi in žalosti! — Tovariši so se zopet izmuznili. To ne spada v našo pristojnost. To je zadeva policije in zunanjega ministrstva. — Iz vsega je očitno in razumni ver-

niki dobro čutijo, da hoče oblast vernike pripraviti, da bi tožili svoje misijonarje. — Misijonarji so žalostni, da verniki spočetka niso uvideli, v kakšne nevarnosti jih vodijo taki tečaji!

### V NAŠI ŠKOFIJI TEČAJA ŠE NI

Za čuda, tega tečaja v naši škofiji še danes niso začeli. M. Beata ne pove nič natančnejšega, sodim pa, da so se morali verniki izmuzniti. Gg. Tsov in Tseng sta tudi v Nančangu podpisala izjavo zelo nevarnega značaja. Objavljena je bila v deželnem dnevniku 24. maja, a šele mesec dni pozneje sem bil opozorjen nanjo. Pravim, da je bila izjava nevarna, a vendar še ne krivoverska. Trinajst nančanskih duhovnikov

pa je podpisalo še druge, ki pa odločno zaslužijo najhujšo obsodbo. Yasopis sem seveda poslal Vinku in baš berem, kako modro ter očetovsko je razsodil zadevo naš izgnani škof. Imejmo pred očmi, pravi, da je generalni vikar doslej junaško branil Cerkev in njene pravice, in torej ni tako lahko verjeti, da bi kar na clem vrgel svojo zvestobo preko rame. Upoštevajmo tudi, da rdeče časopisje v takih rečeh vedno veliko dostavi na svojo pest, da morda naša gospoda nista vsega podpisala, kar stoji v listu. Ta dvom naj bo njima v prid. Pišem mu pa, naj mi vso zadevo sam razloži. — Videč, da v Kančowu še dva meseca po teh izjavah niso ničesar slabega ukrenili, z občudovanjem berem ta škofov odgovor.

## BRAT VERDNIK IZGNAN IZ KITAJSKÉ

Hong Kong, 4. avgusta 1953.

Dne 17. junija sem Vam iz Šanghaja zadnjič pisal, pa ne vem, ste li prejeli ali ne, ker je bilo pismo verjetno zaplenjeno. Danes naj Vam na kratko povem, kako so me izgnali.

### KAR NENADOMA JE PRIŠLO

Dne 16. junija pridrvi na dvorišče naše prokure v Šanghaju, kjer sem že skoro šest let deloval, kakih 30 policistov in v hipu je bilo vse zastraženo. Bilo je to okrog pol enajstih ponoči. Naš dobri čuvar jih ni pustil kar tako v hišo, pa je bil prva njihova žrtev: šele čez 15 dni so ga vrnili, vsega mršavega in bolnega. Sam sem pogledal skozi okno in kričal nanje, kaj iščejo. Tekali so namreč okrog hiše in iskali, pri katerih vratih, ki so bila vsa skrbno zaklenjena, bi vstopili. To so butali po vratih! Končno se jih naš kuhar „usmili“ in ves zmeden odpre stranska vrata.

Takoj so na vratih moje sobe. Kaj hočeš, odpreti je treba. Štirje vstopijo in se predstavijo: Vej sjanko E — Po naročilu višje oblasti ne smete zapustiti tega prostora! — To rekši so odšli, pu-

stivši pri vratih stražo. Ostali so drveli naprej in iskali drugih žrtev. S seboj so odvedli tri francoske misijonarje in enega Kitajca, domačega duhovnika, sobrata, ki je pribežal iz Severa, misleč, da bo pri nas v Šanghaju na varnem.

### DVOTEDENSKA PREISKAVA

Začeli so s preiskavo, ki je trajala — celih 13 dni. V upanju, da bo te igre konec v teku enega tedna, sem takoj naslednji dan po „okupaciji“ začel svoje letne osemdnevne duhovne vaje. To vsakoletno pobožnost sem končal, oni pa še ne preiskave. Hišni zapor mi je trajal nad pet tednov; če bi preje to vedel, bi se lotil kar 30 dnevni, Ignacijevih duhovnih vaj... Med tem so mi nekajkrat pošteno izprašali vest, a me pustili brez odveze in vedno trdili, da z mojimi izvajanji niso zadovoljni.

Po petih tednih pa so mi prinesli v sobo list z 12 točkami, na katere bi naj odgovoril. Lepo sem se jim izgovoril, da ne znam angleško in tudi ne francosko, kaj šele kitajsko. Če žele, da jim napišem po slovensko... Glavni zaslisevalec malo pomišlja, potem pa zarenči: Lažeš! A jaz mu pojasnim vso resnico,

da sem namreč hodil le v slovensko šolo in se le tega jezika učil... Policist skremži obraz in pravi, da me bo treba priviti...

### ZADNJE ZASLIŠANJE

Čez 4 dni me kličejo v pisarno in mi naroče: Bodite odkriti, danes govorite s šefom policije. No, jaz sem spet le po pravici pravil, kar sem vedel. Pa so mi spet očitali, da ne govorim resnice in da velike reči prikrivam. Končno je mož menda uvidel, da vztrajam pri svojem, in mi je dejal, da niso mogli zaslediti kake sovražnosti od moje strani napram njim in da mi zato izdajo izhodni list, ker mgram zapustiti Kitajsko.

Takoj smo izpolnili potrebne listine in povedali so mi, da bom v teku tedna ekspedirani. Prosil sem šefa policije, da mi dovolj vzeti kaj mojih stvari s seboj. Privolil je in mi svetoval, naj takoj začnem skupaj spravljati. To odločilno zaslišanje je bilo proti večeru.

Drugi dan sem ves čas pokal in moja družina mi je pomagala in zraven jokala. Policija pride vse pregledat, pa mi eden od njih pravi, da prav za prav ne bom smel ničesar s seboj vzeti, ker je vse zaplenjeno. Tako sem čakal, kdaj pridejo pome. Moji „boyi“ so bili zelo žalostni, ko niti govoriti niso mogli več z menoj.

Pretekli je že teden dni, a v nedeljo mojega imena med tistimi, ki jim je bil določen izgon, še ni bilo v časopisju. Tako sem mislil, da bom še kak teden, če ne več, lahko ostal na svojem mestu. A sem se zmotil. Takoj naslednji dan popoldne od pol petih prihiti mož postave in pravi, da je izgon potrjen ter naj brž pripravim vse potrebno za potovanje. Hotel je, da še isti dan odpotujem, dočim sem jaz hotel odpotovati nekaj dni kasneje, ko bi mogel tudi prtljago vzeti s seboj. Pa mi je dejal, da bodo prtljago že za menoj poslali in da naj se pripravim za takojšen odhod.

### Z BOGOM, ŠANGHAJ!

Čez nekaj minut sem že korakal v spremstvu dveh policistov proti postaji,

kjer so mi kupili vozni listek naravnost za v Hong Kong, seveda samo do Kantona, za naprej pa so mi dali nekaj drobiža, potem pa me predali vlakovodji. Ni preteklo pet minut, je vlak že pognal. Ko smo se peljali mimo priljubljenega misijonskega središča Zikawei, sem poslal tjakaj še poslednji, težki pozdrav. Ob 11 ponoči smo bili že v Hanchowu, kjer sem na peronu zagledal belca in ga brž pobaral, ne gre morda tudi on v Hong Kong. Pritrdil je. Bil je to kanadski misijonar, ki je skupaj še z drugimi misijonarjem prav tako potoval v izgnanstvo; a nista bila sama, ampak z njima je bil tudi njun škof, ki so ga pa imeli veliko bolj zastraženega kot nas: kar trije policisti so ga čuvali in onemogočali vsak razgovor z njim.

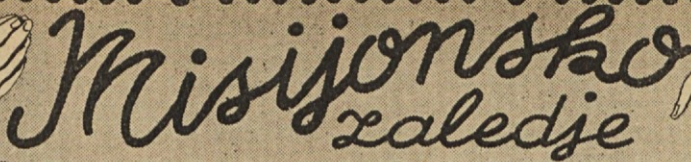
### NA SVOBODI

Ko smo prišli v Kanton, so mi delali težave na prehodu, kajti v Šanghaju so mi rdeči vzeli vse potne liste. Pustili so me čez v angleško področje šele, ko je na telefonični poziv prihital iz Hong Konga italijanski sobrat De Milano, ki je tudi tam v izgnanstvu. Ko je prišel, so me Angleži od Kitajcev prevzeli in s sobratom sva šla s pivom zalit moj sicer nezaželjeni, pa vsaj srečni izhod iz „rdečega raja“ na Kitajskem.

Potem smo se vozili še kako uro z vlakom ter prispeli v Hong Kong, kjer nas je, kakor vse druge, že čakal duhovski sobrat ter nam dal vsa pojasnila. Od kolodvora smo z avtom zbrzeli proti morski obali, kjer je naša družbena hiša. Tam so me sobratje, ki so me večinoma že od preje dobro poznali, prav z ljubeznijo sprejeli. Koncem avgusta nameravam odpotovati v Rim, kjer bom čakal, da mi določijo moj novi delokrog. Do odhoda iz Hong Konga pa dobro izrabljam čas za počitek in okrepitev živcev, pri čemer mi posebno dobro dene morska kopel.

Na Kitajsko pa še vedno mislim in bom vedno nanjo mislil ter zanjo molil. Bog daj, da bi se še kdaj povrnil v to deželo mojih misijonskih sanj!

Ciril Vernik CM



# Misijonsko zaledje

## Dve izdanji „Katoliških misijonov“

### MISIJONSKI ZBORNIK

Uredil Ladislav Lenček — Izdali in založili Katoliški misijoni, Buenos Aires; tiskala tiskarna Federico Grote (Vilko Čeč); vezal Herman Zupan — Strani 256, manjša izdaja 96 strani.

Spričevalo naše ljubezni do Kristusa v tujini, bi lahko imenovali letošnjo izdajo Misijonskega zbornika.

Ni dvoma, da je letošnji Misijonski zbornik do sedaj najbolj popolno slovensko delo misijonskega značaja. Na 256 straneh je urednik Ladislav Lenček zbral prvovrstno snov in jo razporedil v šestih delih: Barago na oltar, Svet Kristusu, Od Vzhoda do Zahoda, Hvaležni misijonarji, Narod ob Volgi in Vsakega malo. Tehnična razporeditev v posamezne dele je nekaj novega, dobrega in daje publikaciji tudi na zunaj značaj zbornika. Literarno sodeluje 19 piscev, ne oziraje se na pisma misijonarjev, ki jih je 25. Naslovna stran predstavlja fotografijo Baragovega kipa, ki ga je izdelal akademski kipar France Ahčin. Slikarsko so sodelovali: Bara Remčeva z linorezi k Debeljakovi pesnitvi „Irenej Friderik Baraga“, Marijan Tršar s številnimi lesorezi, Hotimir Gorazd z ilustracijami, z risbami Vladimir Mazi.

Tvarina je preobširna, da bi mogel o vsaki razpravi posebej podati poročilo in mnenje, zato le na kratko izražam vsebino.

V prvem delu (Barago na oltar) objavlja Tine Debeljak pesnitev „Irenej Friderik Baraga“, ki je besedilo za oratorij; kot podlogo tvori sedem linolejskih

slik Bare Remčeve. Pesnitev je krepka, in dobro odgovarja namenu; z njo je Tine Debeljak znatno povečal in obogatil svoje pesniško ustvarjanje. Posebno umetniško odliko dajejo oratoriju podloge — delo Bare Remčeve, ki je v zmeri in prijetni simboliki nadvse dobro sublimizirala pesnikove zamisli. Franc Jaklič opisuje Barago kot misijonarja in škofa, Maksimilijan Jezernik pa objavlja pod naslovom „Kako je Baraga postal škof“ važno dokumentarično gradivo za Baragov življenjepis.

Drugi del (Svet Kristusu) je posvečen načelnim razjasnitvam o misijonstvu; v njem pišejo Lojze Geržinič o „Svet Kristusu“, Nikolaj Jeločnik o „Antikristu na pohodu“, Ignacij Lenček pa objavlja tehtne misli pod naslovom „Še vedno ne razumemo“.

V tretjem delu (Od Vzhoda do Zahoda) je nanizano osem razprav, kjer sodelujejo France Glavač o Japonski na razpotju, Drago Pokorn o preganjani kitajski Cerkvi, Ksaverija Pirc o Siamu, Lojze Geržinič in Aladin o Indiji, Aladin o islamu, Lojze Geržinič o Osrednji Afriki in Branka Sušnik o Indijancih Lengua.

V četrtem delu je objavljenih 25 pisem in številne izvirne fotografije iz delovanja in življenja naših slovenskih misijonarjev in misijonark, kar je uredil Lado Lenček.

V petem delu Silvin Eiletz piše o Rusiji, nje preteklosti, sedanosti in bodočnosti; Lojze Geržinič pa podaja lik velikega apostola za zedinjenje Vladimira Solovjeva.

Šesti del, pod naslovom „Vsakega malo“, priobčuje članke raznotere misijonske vsebine, kjer sodelujejo Karel Wolbang z Bojem za tabernakelj v Kitajskem Baragovem misijonu, Nada Martelanc s Spomini na Misijonsko dijaško zvezo, Nikolaj Jeločnik s člankom o Misijonskem kulturnem krožku MDZ v Ljubljani, Marjan Marolt s člankom o Cerkveni umetni obrti v misijonih, Nikolaj Jeločnik o razvoju drame pri azijskih narodih, Alojzij Gradnik s prevodom Tagorejevih odlomkov, in Martin Mizerit s črtico o dobrem tatiču.

Da bo vtis o zborniku popolnejši, moram dostaviti, da ga krasi 170 slik (linoleji, lesorezi, ilustracije in fotografije).

Posebno pozornost vzbujajo po svoji umetniški pomembnosti, poleg že omenjenih linolejev Bare Remčeve, lesorezi Marijana Tršarja.

Kljub temu, da je zbornik resno in naslovu odgovarjajoče delo, nudi vendarle nadvse prijetno čtivo, kot smo pač že navajeni, ko vzamemo v roke misijonsko literaturo, ki nas popelje v čudovitosti neznanega sveta.

Poleg tega zbornika se je priredila tudi skrajšana izdaja, ki obsega 96 strani, in ima predvsem namen, da omogoči vsakomur možnost nabave. V njem so izpadli tretji, peti in šesti del ter članki o škofu Baragu.

Ne bi izpolnil svoje naloge, če ne bi opozoril na nekaj, kar sem namenoma pridržal za zadnje: predgovor g. škofa Rožmana. Poznamo že dobro njegov očarujoči slog, jasnost njegovih misli in toploto njegove besede. Vendarle se je v tem predgovoru prekobil v vsakem oziru; morda je temu vzrok ljubezen do misijonske misli, ki mu je narekovala to kratko, a tako čudovito posvetilo v branje misijonskega zbornika.

Uredniku Ladislavu Lenčku moramo čestitati za take dovršeno in toliko žrtev terjajoče delo. In če sem rekel, da je ta zbornik spričevalo naše ljubezni do Kristusa v tujini, moram tudi pripomniti, da je obenem dokaz naše literarne živahnosti in sile na tuji zemlji. Z njim

se Slovenci uvrščamo med velike katoliške narode, ki goje in poživljajo misijonsko misel v zaledju. Naj ne bo katoliškega Slovenca, ki ne bi bral tega zbornika, si z njim obogatil svojih spoznanj ter razvel srca v ljubezni do Kristusovega kraljestva na zemlji.

France Glavač

### BINE ŠULINOV: KRST PRI SAVICI

Igra v petih slikah — Izdali „Katoliški misijoni“, Buenos Aires 1953

Že v reviji „Katoliški misijoni“ je izhajalo to odlično delo Bineta Šulinovega. Sedaj so nam pa isti „Katoliški misijoni“ pripravili prijetno presenečenje: izdali so Krst pri Savici v obliki umetniško opremljene knjige, kjer sodelujejo Hotimir Gorazd s petimi ilustracijami, z opremo Simon Preprost, s tiskarsko in barvno tehniko Vilko Čeč.

V delo nas uvaja predgovor, v katerem nam avtor pojasni značaj pesnitve. Pričujoči Krst pri Savici ni dramatizacija Prešernovega, pravi upravičeno. Je samostojno delo, oprto na Prešernovo ustvaritev in prepleteno z njegovimi motivi in osrednjimi verzji. O Prešernovem Krstu pri Savici, mojstrovinu slovenskega jezika, so se naši književni znastveniki in celo pesnik sam, v strahu pred odkritosrčnostjo s samim seboj, izjavljali bolj malodušno. Razlog? Čemu ga omenjati, ko ga pa vsakdo pozna.

Dejanje se godi, kot pravi pesnik, okrog leta 780, pa bi se moglo, kar se problematike tiče, goditi tudi v letu 1942. Zato se nam zdi pesnitev toliko bolj za grabljiva, kljub svoji globoki zgodovinski zasidranosti v problematiko pokristjanjevalne dobe. Da je bilo tako, nam paralelno dokazujejo nam sedaj že dobro znani zgodovinski viri (Helholm, Widukind, Thietmar) o pokristjanjevanju vernih Slovanov za časa frankovske in poznejše saške dinastije, ko so nemški knezi, škofje in opatje na konju in v bojni opremi oznanjali krščanstvo in hkrati zaslužnjevali Slovane. Koliko ti-sočev tragedij, podobnih Gojmirovi in Črtomirovi zgodbi, se je odigralo, odkar je Karel Veliki prvič stopil na labisko



obrežje, pa vse do takrat, ko je nemški viteški red zatrl zadnje sledove slovanske samobitnosti na severu! In okrog delovanja svetega Metoda med nami je polno podobne tragike, ki sedaj, in kako upravičeno!, vzbuja zgražanje katoliške cerkvene zgodovine.

Ritmična tehnika šulinovega dela je prav dobra. Enkrat zaide, morda zaradi korekturne nepazljivosti, iz pesniškega ritma: „Je slep! Še Gojmir, ki je bil — kristjan, umrl je pod njega meči.“ Ponekod je trd v izražanju, besede se ne izlivajo lahko druga v drugo. Vsebinsko je argument krščanstva nasproti poganstvu veliko bolje razvit pri Prešernu, tudi razlog, zakaj Črtomir ne more živati „zakona sreče“, je pri Prešernu podan bolj prepričljivo. A to so opazke, ki ne smejo jemati vrednosti dela v celoti.

Pač pa se moti pesnik, ko misli, da bi večkratno menjavanje pesniškega ritma utegnilo motiti bralce ali „morebitne igralce“. Velika prednost — in v nekem oziru tudi novost — pesnitve je vprav v tem, zlasti pa za poslušalca, v primeru, da je igra izvajana na odru; menjavanje ritma bo povzročilo pri poslušalcu večjo napetost in igri dalo večjo razgibanost. In da je igra primerna za oder, o tem ni nobenega dvoma; ne samo primerna, celo idealna, in upajmo, da jo bomo kmalu videli marsikje uprizorjeno, kot so jo že uprizorili dne 23. avgusta na Repentabu pri Trstu pred večtisočglavo množico.

Tako nas je Bine šulinov obogatil z dragocenim in izvornim literarnim delom; tako bolj je to pomembno, ker doma muze „prostovoljno“ obvezno molče ob hrupu agitpropske literarne pjatiletke.

Ilustracije Hotimira Gorazda dobro odgovarjajo vsebini, in če so okorne v izrazih, so pa prav dobre v barvnih kontrastih.

France Glavač

**DR. JANEŽEVE BARVASTE SKIOP-  
TIČNE SLIKE**

Kot smo že poročali, je slovenski misijonski zdravnik poslal Slovenski mi-

sijonski zvezi kakih 150 krasnih barvanih filmskih skioptičnih slik, ki jih je večinoma sam posnel in ki kažejo delo, ljudi in misijonsko delo, zlasti pa delo bolnišnice, kateri je on šef. Te skioptične slike je na dveh krajevnih misijonskih sestankih kazal in razlagal tajnik Slovenske misijonske zveze g. Marjan Loboda. To je bilo 15. avgusta v Ramos Mejii in 30. avgusta v Lanusu. Na programu so bile seveda še druge točke, pri katerih so sodelovali č. g. Janez Kalan in g. Lavrič Lojze v Ramos Mejii, gg. Jože Mehle, Ludvik Šmalc in Stane Snoj pa v Lanusu.

Vsi udeleženci so bili s potekom sestankov zelo zadovoljni, posebno še s skioptičnimi slikami, in so izrazili željo, da bi videli kmalu še ostale.

Novi darovi v sklad „3.000 dolarjev za Kladnikovo cerkev v Južni Afriki, za Bernikovo sirotišče v Indiji in za vse slovenske misijonarje“ — do konca septembra 1953.

USA (v dolarjih): Mrs. Ivanka Pucel (po zaobljubi, za Kladnikovo cerkev Srca Jezusovega) 45; Mrs. Antonija Sluga 50; Mrs. Frances Gruden, Mrs. Angela Preglet, Miss Lojzka Verbič po 1 = 3; Margaret Smole (za m. Kajnc) 20; Mr. Giusto Specich (v zahvalo) 10; Mrs. Jennie Travnikar (po Mr. A. Grdina) 5; Rev. Jurij Kuzma in Mrs. Starc po 2 = 4; Mrs. Matt. Gasperich; Mrs. Mary Trep, Ana Mahkovec, Miss Beyer, Geny Bibian, Miss Josephine Mokorel po 1 = 6.

Rev. K. Wolbang, prostovoljni prispevki z misijonskega predavanja v Jolietu Ill., 10. avgusta 1953 22.50; po 20: Mrs. Agnes Pierce (za s. Magdaleno Kajnc), Mr. Anton Grdina / 40; po 15: Mr. Mrs. Frank Tushar 15; po 10: neimenovana (za mis. Kusteca), Mr. Matt. Tekavec, Mrs. Frances Rebol, Mrs. Ana Nemeč (po zaobljubi), Mrs. Agnes Pierce / 50; po 6: neimenovana, Mrs. Mary Darovec, Mrs. Mr. Louis Zakrajšek / 18; po 5: Mr. Mrs. Frank Vidmar, Mr. Lojze Zorenc (po zaobljubi v boleznih), Mr. Mrs. Ivan Rigler, Mrs. Josephine Kocin / 20; po 3: Mrs. Agnes Bukovec, Mr. George Kennely / 6; po 2: Mrs. Mary Spelich, Mrs. Alojzija Segar, Mrs. Skul, Mrs. Terezija Prosen, Mrs. Frances Marolt, Mrs.

Ana Skolar, Miss Hary Sajovic, Miss Pavla Zihlerl, Mr. Mrs. Valentine Ambrose 18; po 1: Miss Cilka Kalan, Miss Beyer, Mrs. Theresa Koleta, Mrs. Marija Paternost 4; za medicine s. Kajnc po 2 in 1 dolar, ki so jih skupaj darovali (13); Mrs. Ursula Kobal (2); po 1 dolar pa: Mrs. Caroline Gregory, Mr. Nikolaj Vranikar; Mrs. Ana Pucel, Mrs. Elizabeth Hrovat, Mrs. Barbara Mareck, Mrs. Valentine Ambrose, Mrs. Apolonia Kerevec, Mrs. Frank Gregorach, Mrs. Rudolf Kalčić, Mrs. Joseph Ancel, Mrs. A. Papesch.

Skupaj novih darov iz USA 349.50 dolarjev.

ARGENTINA (v pesih): N. N. Mendoza 645; Rev. Anton Žagar, Tucuman 100; Trije neimenovani, Buenos Aires, po 100 = 300; Janez Bojak, Buenos Aires 200; Odsek Florida: Rev. Košmerlj Alojzij 20; Frančiška Dolinar 7; Osterc Pavla 10; Pahor Majda 40 +10; N. N. 30; družina Prijatelj 10; Židan Francka 10; N. N. 20; N. N. 5; družina Klemenčič 20; Homan Pavle 10; Pokorn 5; Korošec Jože 5; skupaj Florida: 202 pesa. — Odsek Ramos Mejia: po 10 pesov: Blejc Ema, Brinšek Zorka, Vehovec Janez, Rozman Janez, Svetlin Karol; po 5 pesov: Kadivec Ivan, Jagodic Ivan, Bogataj Ivan, Glavan Tinca, Pikec Ludvik, Erjavce Alojzij, Jerin Francka, Kržišnik Marija, Malavašič M., Tičar Beno; Pavla Petek 20; Andrej Fink 25, Marija Fink 15, Marko Fink 20 (iz hranilnikov, otroci družine Božo Fink, Ciudadela); Malavašič Pavel 3; skupaj odsek Ramos Mejia 183 pesov. — Odsek San Justo: Barrio San Nicolas: N. N. 11, po 10: hrije neimenovani; po 5: dva neimenovana, Tekavec Marija, Dolenc Jakob, Levstik; Tablada: Družina Furlan 1, Štefančič 2, N. N. 1, Mehle 2, družine N. N. 2, Košir 4, Kastelic 3, N. N. 1.50, Šerjak 2, Butel 3, N. N. 1, N. N. 2, Felice 1, N. N. 3, Oven 5, Mastnak 5, Močnik 5, Cukjati 5, Martinčič 10, Kržišnik 5, Mehle 5, Rovar 5, Oven 5, Marinčič 5; San Justo: 15 neimenovanih, vsote: 3, 14, 5, 2, 5, 20, 4, 3, 10, 20, 1, 13, 10, 5; 7 neimenovanih iz Transradio po 5; 4 neimenovani iz San Justa, vsote 5, 10, 10, 2. — Skupaj odsek San Justo: 331.50. — Razni: Janez Smolič, B. Aires 5, Povše Milko, La Pata 5, Rev. Duarte CM, Escobar 10, Vinko Rode Escobar 3, ga. N. N. B. Aires 16, N. N. 5, Franc Kukovica, B.

Aires 10, Vlado Lempel, Comodoro Rivadavia 33, Petek Janez CM 10, N. N., San Martin 7; skupaj 104 pesa.

Skupaj Argentina 2.065.50 pesov.

RAZNI DRUGOD: Rev. Anton Ele, Belgija 10 pesov; N. N., Avstralija 260 pesov; Jan Ivan CM, Paragvaj 100 pesov. Skupaj 370 pesov.

V imenu vseh slovenskih misijonarjev vsem zbiralcem in darovalcem: TISOČKRAT BOG PLAČAJ! — Slovenska misijonska zveza.

JAVNA ZAHVALA ŠKOFU BARAGI

Božjemu služabniku Frideriku Baragi se kar moč prisrčno zahvaljujem za njegovo posredovanje pri Bogu pri ozdravljenju od dolgotrajne nadležne boleznj — bronhitis. Nisem imel teka do jedi; nisem mogel spati — edini moj spanec je bil, da sem se pri mizi sede z glavom naslonil nanjo in tako napol dremal po pol ure. Slaba kri. Slabo srce. Noge so mi dvakrat močno zatekle. Ko je bila bolezen skoraj na vrhuncu, sem se z molitvami priporočal božjemu služabniku Frideriku Baraga in mu obljubil, da se bom zahvalil v „K. M.“, če ozdravim. Razun tega sem obudil namen: če se me bo kdo v moji bolezni z molitvami spominjal, naj jih bi Baraga prinašal pred božji prestol. Čez nekaj dni se mi je obrnilo na bolje. Dobil sem tek po jedi, vračal se mi je spanec, polagoma sem vstajal, začel maševati, začel z izprehodi. In danes je po zdravnikovi izjavi moje zdravstveno stanje skoraj popolnoma normalno. Kri je popolnoma v redu in srce deluje odlično. V juliju sem v neki župniji, ko je bila fatimska Marija tam na obisku, dvakrat nad štiri ure nepretrgoma spovedoval, ne da bi potem občutil kakšno utrujenost. — Prepričan sem, da mi je to izprosil Baraga, za kar mu tisočera zahvala! Priporočam ga vsem — zlasti Slovincem, da se obrčate nanj v vseh dušnih in telesnih potrebah in stiskah! — Dodatno se zahvaljujem vsem, ki so se me s svojimi molitvami spominjali v bolezni s stoterim: Bog plačaj! Martin Radoš, župnik



# BARAGO ⊕ NA ⊕ OLTAR

MONS. ZRYD — PREDSEDNIKU SLOVENSKE JUŽNOAMERIŠKE BARAGOVE ZVEZE

Dragi in prečastiti gospod Orehar!

Zelo nas je razveselilo Vaše cenjeno sporočilo z dne 7. septembra 1953, s priloženim programom Vašega praznovanja 100-letnice Baragovega škofovskega posvečenja.

Prav prijetno se bere to, kar poročate o zanimanju in vnemi, ki Vas, v Južni Ameriki naseljene Slovence, preveva za zadevo kanonizacije Vašega velikega in svetniškega rojaka, pionirja indijanskih misijonov in prvega marquetteškega škofa. Dejstvo, da ste Vi tam pripravljeni pomagati tako duhovno kot gmotno pri tej zadevi in da ste se v ta namen organizirali, zelo vzpodbudno vpliva na nas tu, ki delamo na pravi beatifikacijskega procesa. Z navdušenjem sem pozdravil ustanovitev Vaše organizacije in Vas tolo pozivam, da pogumno vztrajate pri delu.

Gotovo Vas bo zanimalo, da je naša Zgodovinska komisija uspela odkriti mnogo večinoma doslej še povsem neznanih podatkov. To poletje smo napotili g. Gregoriča v Evropo, kjer je zlasti v Parizu, Frieburgu, Rimu in na Dunaju odkril mnogo novih stvari ter navezal veliko dragocenih stikov, ki utegnejo zelo koristiti. Zanimanje za Baragovo zadevo se širi vsepovsod, celo na Kitajskem; vedno več katoličanov se seznanja s svetostjo tega velikega moža, vedno več jih je povabljenih k molitvi za Baragovo beatifikacijo.

Čutimo pa že finančne težave. Prefotografiranje in filmanje vseh virov zelo veliko stane. Urejevanje in ocenjevanje njihov pomembnosti je naporno in drago delo. Potrebovali bomo vso možno gmotno pomoč od vseh strani. Vse, kar je Baragova zveza v zadnjih letih nabrala za to zadevo, smo že porabili. Zato bo tudi vsaka gmotna pomoč, ki bi jo Vaša Zveza mogla nam nuditi, zelo cenjena in dobrodošla. S tem v zvezi bi si drznil izraziti tole misel: Alj ne bi bilo primerno, da bi naša Baragova zveza, ki je pod pokroviteljstvom marquetteškega škofa, bila priznana kot središče, v katerega bi se stekali vsi denarni prispevki za Baragovo zadevo? Uverjen sem, da bo škof dr. Rožman zelo zavzet za ta predlog.

Tudi pri nas imamo letos po vsej škofiji proslave, ki bodo dosegle svoj višek v velikem Baragovem zborovanju v Sault Sainte Marie koncem oktobra. V molitvi za skupno sveto zadevo bomo združeni z Vami.

Morda bo kdaj mogoče kateremu naših odbornikov priti v Buenos Aires in tam prisostvovati Vašim slavnostim. Če bi pa kdo od Vaših odbornikov mogel obiskati nas, bomo nad vse veseli.

Želeč Vam vse dobro in v molitvi združen z Vami ostajam Vaš vdani

Mons. JOSEPH I. ZRYD, P. A., V. G.  
predsednik Baragove zveze

# BARAGOV ZGODOVINAR V EVROPI

## DOLGOLETNA ŽELJA KATOLIŠKIH UNIVERZ V AMERIKI

Že pred nekako 50 leti se je pojavilo v krogih katoliških ameriških zgodovinarjev živo zanimanje za pisma, ki so jih v Baragovem času in kasnejša desetletja pošiljali najstarejši pionirji katoliške Cerkve v Združenih državah v Evropo, predvsem trem misijskim družbam, ki so jih kasneje hranile v svojih zaklenjenih arhivih, do katerih nihče ni imel dostopa. Bile so to Propagation de la Foi v Lyonu (Francija), Leopoldinina ustanova na Dunaju (Avstrija) in Ludwigs Missions-Verein v Monakovem (Nemčija). Na tisoče pisem je ležalo še neobjavljenih v omenjenih arhivih in marsikatera nejasnost v zgodovini ameriškega katolicizma bi bila odstranjena, če bi dobili zgodovinarji ta pisma v roke. Razvoj katolicizma je bil takrat predvsem sad požrtvovalnega misijonskega prizadevanja evropskih misijonarjev, ki so prihajali v lepem številu osvajat za Kristusa novoodkriti del sveta. Le nekatera teh pisem so bila kdaj že objavljena v uradnih poročilih imenovanih Družb.

Katoliški univerzi v Washingtonu in Notre Dame v Indiana, ki sta uradno pooblaščenici za hranjenje zgodovinskih dokumentov ameriškega katoliškega življenja, sta si ponovno prizadevali najti dostop do omenjenih pisem, zlasti dva najodličnejša ameriška zgodovinarja: Rev. Thomas T. Mc Avoy C. S. C., arhivar notredamske univerze in tajnik ameriškega katoliškega zgodovinskega društva ter profesor washingtonske katoliške univerze John Tracy Ellis.

## PONOVI POIZKUSI ZADNJIH LET

Profesor Mc Avoy, velik osebni prijatelj Baragovega zgodovinarja Mr. Joseph Gregoricha, ki pošilja že leta ing. Gregorichu sproti vsako novo odkritje z ozirom na Baragovo delovanje v Ame-

riki, je obenem eden izmed 12 članov pomožnega odbora zgodovinske komisije za Baragovo beatifikacijo. Kot arhivar notredamske univerze je dal že ponovne pobude za dizertacije, ki zadevajo Baragovo delovanje. A kot Mr. Gregorich je tudi on že dolga leta prepričan, da so za avtentičen življenjepis o Baragi v zvezi z uradnim postopkom za njegovo proglasitev blaženim nujno potrebna vsa pisma iz že omenjenih treh bogatih arhivov, ki so jih v Evropo pošiljali ameriški misijonarji tistih časov. Predvsem, ker je že povsem jasno, da je imel škof Baraga s svojimi napori velik splošen vpliv na tedanje ameriško misijonsko delovanje.

Jezuitski zgodovinar strokovnjak, ki je pred tremi leti veliko teh pisem videl, je izjavil, da težko razume, kako je mogoče pisati zgodovino katoliške Cerkve v U. S. A., ne da bi imeli na vpogled in v uporabo te neizrabljene zaklade iz nedostopnih arhivov.

Ko je profesor Mc Avoy pred dvema letoma kot pooblaščenec Baragove zveze iz Marquette sam odšel v Evropo omenjene arhive raziskovat, mu je bilo obljubljeno dovoljenje samo za prepis Baragovih pisem, ne pa mnogih drugih pisem, ki Barago omenjajo v tej ali oni zvezi. In važna so vsa, saj jih še nihče nikdar ni mogel proučiti in v njih bogotovo najden marsikak odgovor na nejasnosti in netočnosti v zgodovini tistega obdobja, ki služijo številnim protestantskim zgodovinarjem za njihovo svojsko gledanje na škofa Baraga. Vseh pisem, ki jih je sam v Evropo pisal ali v katerih ga drugi omenjajo, cenijo približno na 25.000. Skoraj gotovo še več. Na pobudo Mc Avoye so začeli prepisovati šele nekaj pisem na Dunaju. Delo so zadrževala tudi pogajanja za dovoljenje izdelati mikrofilme vseh pisem ameriških misijonarjev v Evropo, brez ozira na Barago.



Objavljamo nekaj fotografij Baragovih znamenitosti v domovini, ki jih je po fotografu Pogačniku dal posneti na svojem raziskovalnem potovanju v Evropo in Slovenijo Baragov zgodovinar inž. Gregorich. — Ta slika tu nam kaže sobo v gradiču Mala vas pri Dobrniču, v kateri se je rodil Baraga. Nad posteljo je njegov portret po Kriehuberju, na nočni omarici pa slika gradiča Mala vas. Slike nam je poslal po piscu tega poročila sam inž. Gregorich

#### VAŽNA ODLOČITEV BARAGOVE ZVEZE

V jeseni leta 1952 je Baragov zgodovinar omenil mons. Zrydu, predsedniku Baragove zveze, da bo moral nekdo v Evropo zaradi razjasnitve vseh spornih vprašanj v zvezi z izdajo uradnega angleškega Baragovega življenjepisa. Le tako bo mogla biti biografija popolna in za beatifikacijski proces res koristna.

Spomladi leta 1953 pa je na poti v Lemont mons. Zryd Mr. Gregorichu kar naročil: „Pripravite se za na pot v Evropo!“ Na seji Baragove zveze je padla končna odločitev, ki je je bil najbolj vesel Baragov zgodovinar sam. Saj je nastopil zadnji čas, da odstrani pred

izdajo angleškega življenjepisa še zadnje nejasnosti, ki v zadevi vladajo. Vendar se je s skrbjo v srcu spomnil besed velikega slovenskega Baragovega ljubitelja, ki mu je pred kakimi desetimi leti potožil v Evropo, da ne bo možno napisati Baragove biografije, če omenjenih pisem ne bo na razpolago, pa mu je ta le kratko odgovoril: „Mr. Gregorich, niti kardinali še nimajo dostopa do teh pisem. Kar pozabite jih!“ Utemeljena in razumljiva je bila skrb, kako naj izpelje on kot laik, kar se doslej še nikomur iz najodličnejših cerkvenih krogov ni nikdar posrečilo. A v močno oporo mu je bila zavest, da veliki misijonar škof Baraga ne bo pozabil s svojo priprošnjo v nebesih posredovati tudi v tej zadevi.

Vsakomur se vsiljuje vprašanje: „Zakaj so vse te arhive tako skrivali?“

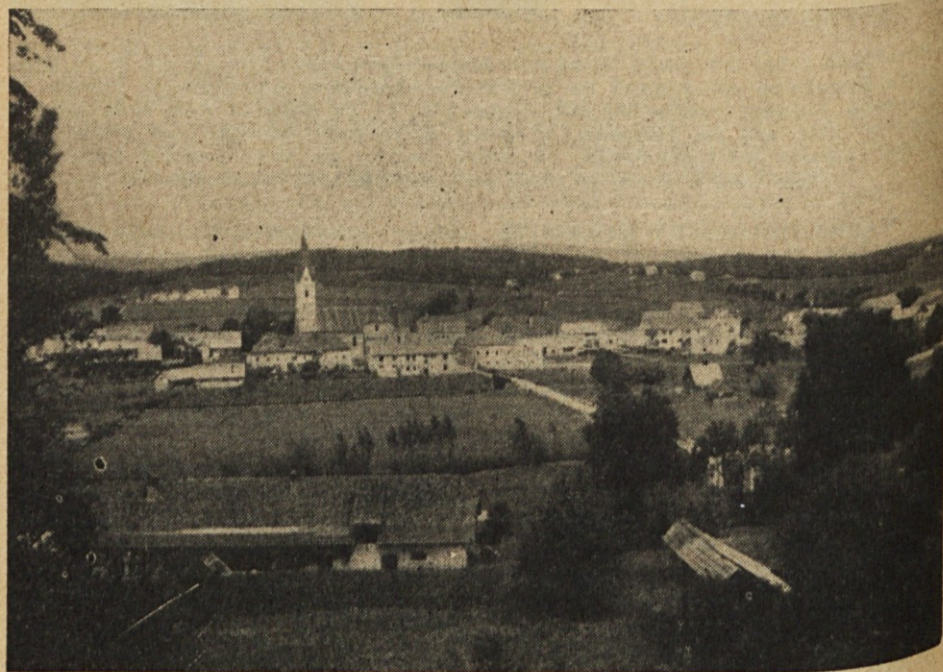
Prvi vzrok je po mnenju Mr. Gregoricha bil gotovo v pomanjkanju denarnih sredstev, da bi arhive lepo uredili in za splošno javno uporabo napravili dostopne. Tako so ostali nad eno stoletje mnogi dokumenti v svežnjih pisem brez reda shranjeni v arhivih.

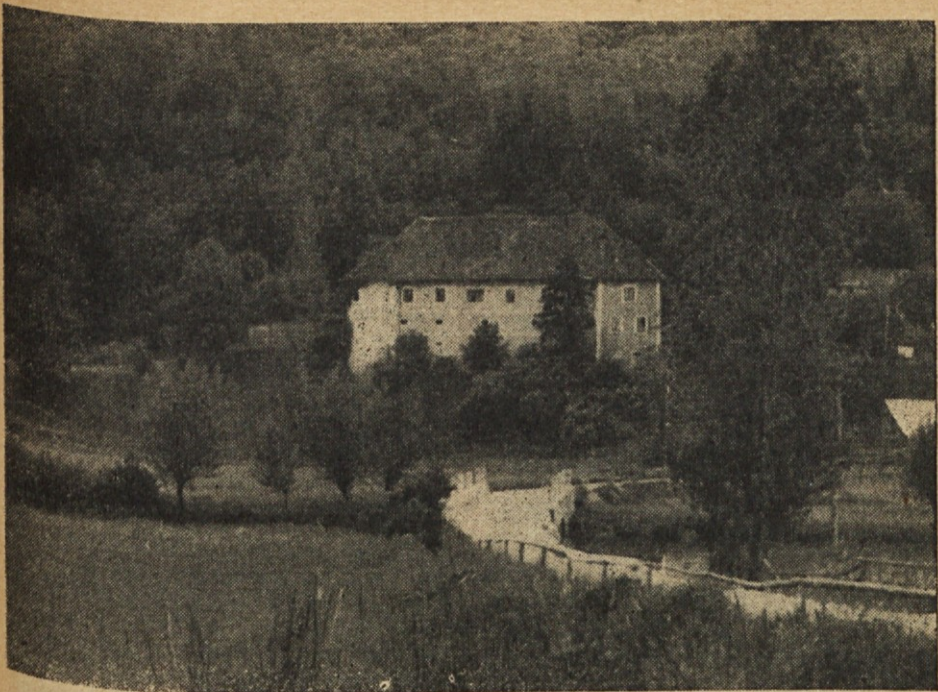
Še do pred desetimi leti jih bi tudi bilo težko ročno prepisovati. Vzelo bi mnogo časa, originali bi se pri prepisovanju kvarili in stroški bi bili ogromni. Kljub vsemu naporu pa bi prepisovalci napravili v tekstu še marsikatero napako. Mikrofilmi tedaj na splošno še niso bili v rabi. Za vsak prepis pa je zelo važno, da je avtentičen, verodostojen.

Pogled na Trebnje, kakor se vidi iznad gradu, v katerem je Baraga kot deček preživel svoja najlepša otroška leta

Prvotni namen Mr. Gregorichevega študijskega potovanja v Evropo je bil po načrtu Baragove zveze dobiti avtentične kopije vseh zgodovinskih dokumentov, ki se kakor koli nanašajo na življenje in delovanje škofa Barage. Kasneje so ob preudarjanju vpliva, ki ga je Baraga imel na razvoj ameriških misijonov na splošno, zaželeli in odločili skušati dobiti iz evropskih arhivov vsa pisma ameriških misijonarjev. Tako bi bilo možno natančno proučiti vse okoliščine tedanjega Baragovega delovanja. Univerza Notre Dame je takoj pristopila k temu načrtu in malo kasneje je katoliška univerza v Washingtonu storila isto.

Baragova zveza je obema univerzama stavila pogoje, pod katerimi bodo





Grad Trebnje na Dolenjskem; v ospredju mostič čez rečico Temenico

originalni mikrofili vseh Baragovih pisem spravljani v eni izmed obeh univerz. Plačati bosta morali v ta namen vsaj skromni del stroškov za izdelavo mikrofilmov. Kopije teh mikrofilmov pa bodo na razpolago vsem, ki jih bodo želeli kupiti. Baragova zveza sama bo bržkone eno kopijo dala izdelati zase. Uporaba originalnih mikrofilmov za proučevanje ne bo dovoljena, da se ne zdrgnejo in ne izrabijo. Kopij pa bo možno izdelati poljubno število po želji odjemalcev. Seveda bodo stroški za izdelavo mikrofilmov precejšnji. In čimbolj bo delo napredovalo, tem težja bo finančna žrtev, ki si jo je Baragova zveza naložila. Delno bo krita iz članarine Baragove zveze. Doslej je dolga leta Mr. Gregorich tudi ogromno materialnih žrtev pri raziskavanju Baragove zadeve nosil sam. A vse kaže, da bo tudi zanimanje za sodelovanje pri soudeležbi

vedno bolj rastle. Trenutno je že na vidiku predlog, da se originalni mikrofili vsaj delno deponirajo tudi v St. Charles seminary v Philadelphiji in v St. John'su v Collegeville, kjer imajo odlične knjižnice.

#### MR. GREGORICHEVA POT JE VSESTRANSKO USPELA

Letošnjo pomlad se je Mr. Gregorich odpravil na svoje raziskovalno potovanje. V dobrih dveh mesecih, od 12. aprila do 24. junija tega leta, je Baragov zgodovinar v Evropi v celoti izvršil svoje poslanstvo. Profesor Mc Avoy in Mr. Gregorich sta predhodno pismeno obvestila vse prizadete zavode in osebnosti o namenu tega raziskovanja. Baragov zgodovinar je v svoje veliko veselje naltel pri vseh treh že omenjenih misijonskih družbah na popolno razumevanje in vso pripravljenost sodelovati. Ob ugo-

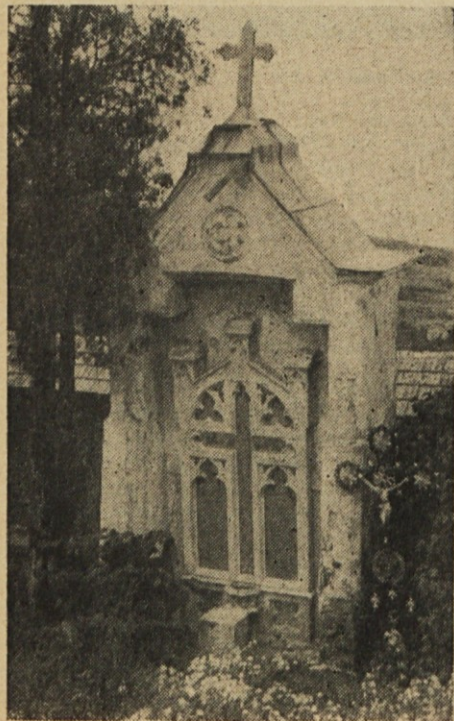
toviti, da bo treba izdelati veliko več mikrofilmov, kot je bilo prvotno predvideno, je nastala težava, kdo bo kril finančne stroške. Notredamska univerza je brez odloga vzela to breme nase in delo se je moglo takoj začeti.

Vsi mikrofilmi pisem v arhivih Ludwigs Mission-Verein v Monakovem so bili kmalu izdelani in izročeni Mr. Gregorichu.

Nedavna poročila iz Fribourga v Švici, kamor so bila zaradi varnosti poslana iz Propagation de la Foi v Lyonu kmalu po nemški invaziji v Francijo na varno vsa pisma v shrambo, javljajo, da so bila pisma sortirana, mikrofilmi izdelani in da so na potu v Ameriko.

Približno polovica pisem iz arhivov Leopoldinine ustanove na Dunaju je

**Pokopališče v Trebnjem: nagrobni kamen Amalije Gressl, Baragove sestre**



bila v mikrofilmih že izročena. Ostala polovica bo predvidoma izdelana pred koncem tega leta.

Kljub tehničnim težavam s snemanjem preciznih mikrofilmov je uspelo Mr. Gregorichu povsod hitro najti primerno moč, ki je delo izvršila.

V nekaj mesecih bodo kopije mikrofilmov že dostopne mnogoterim zgodovinarjem, ki so dolga leta po njih le hrepeneli. Vendar bodo potekali bržkone še dolgi meseci, če ne celo leta, predno bo vsaj približno ocenjena vrednost odkritega materiala.

## DRAGOCENOST RIMSKIH ARHIVOV V PROPAGANDI

Želja Baragove zveze je bila, da Mr. Gregorich poišče v arhivih Propagande vse, kar je za Baragovo zadevo pomembnega. Uradni dokumenti Propagande, ki škofa Baraga omenjajo, so za beatifikacijski proces še važnejši kot pisma v ostalih arhivih. Lansko leto je z ozirom na Baragovo zadevo raziskoval Propagandne arhive eden slovenskih podravnateljev Propagandine univerze, mladi in nadarjeni znanstvenik dr. Maksimilijan Jezernik. Za to delo ga je vzpodbudil generalni definator frančiškanov v Rimu in dolgoletni goreči pobornik Baragove zadeve dr. Hugo Bren O. F. M. Z njim je ob rimskem obisku Mr. Gregorich tudi razpravljal o načrtih za bodoča raziskavanja. Doslej je bilo posnetih v Propagandnih arhivih nad 100 fotografij raznih važnih dokumentov iz tajnih sej, ki govorijo o starejši zgodovini škofije v Detroitu in o Baragovih odnosih z Vatikanom. Baragoslovec Mr. Gregorich je te posnetke že prejel.

## NAJBOLJ POZABLJENO GRADIVO V SLOVENIJI

Medtem ko so ameriški zgodovinarji dolgo mislili na arhive treh misijskih družb in z gotovostjo računali in cenili Propagandni arhiv, so skoraj vsi povsem prezrli zelo važen vir informacij



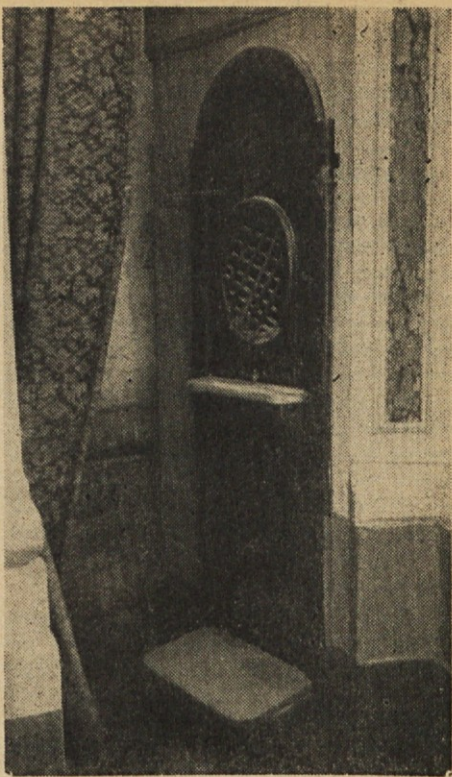
v Sloveniji. Veliko zgodovinskega gradiva je tam o marquettski škofiji, saj so bili njeni prvi trije škofje — Baraga, Mrak in Vrtin Slovenci. Poleg teh pa tudi njihovi pionirski sodelavci Pirc, škola in Čebulj, rojeni v Sloveniji. Vsi so več ali manj dopisovali s svojimi sorodniki in prijatelji, ki so ostali v domovini. Veliko tega gradiva se je ohranilo. Prav tako se nahajajo tam pisma iz drugih škofij, zlasti iz nadškofije St. Paul in škofije St. Cloud. Edini ameriški zgodovinar, ki se jih je posluževal pri zgodovinskem raziskavanju Baragovega življenja vsaj v neki meri, je mons. dr. John L. Zaplotnik iz Lindsay v Nebraska, ki že desetletja slovi kot Baragoslovec, le da piše v slovenščini in ameriški znanstveniki tega ne znajo čitati. Pridno pa ga povsod citira v svojem delu Mr. Gregorich in s tem opozarja na ta vir.

Slovenski arhivi so posebej važni za delo Baragove zveze, ker vsebujejo nekaj zelo važnih dokumentov o Baragovem življenju. Njih obstoj in vsebina je poznana bolj iz drugotnih virov. To pa za zgodovinsko dokumentiranje ni dovolj, če so originalni viri dostopni. Tako je moral Mr. Gregorich v Slovenijo, da pregleda ves ta material in uredi vse potrebno za fotografiranje originalov in pripravo avtentičnih kopij.

Po zaslugi p. Huga Brena je Baragov zgodovinar našel raziskovalno delo že v razvoju. V veliko pomoč mu je bil p. Jože Aljančič O. F. M., ki se je za stvar z vso resnostjo zavzel. Precejšnje število prej znanih dokumentov je bilo že kopiranih in mnogi še nepoznani odkriti. Ti slednji nudijo polno novih, zanimivih in presenetljivih podrobnosti o življenju škofa Barage in njegove domače družine. Vendar bo potrebno vsaj še eno leto ali več truda in dela, da bodo vsi dosegljivi podatki zbrani.

#### V BARAGOVEM ROJSTNEM KRAJU

Mr. Gregorich je utegnil obiskati med mnogimi kraji, ki so za Baragovo



Baragova spovednica, vdelana v enega podpornikov metliške župne cerkve

življenje v mladosti važni, tudi njegov rojstni kraj v Mali vasi. Srečal je lepo število Slovencev, med katerimi je bil profesor Bojan Drenik, vnuk Baragove sestrične Antonije Drenik. Profesor Drenik hrani lepo Baragovo zbirko, ki vsebuje tudi spomine njegove stare matere. Kopije te zbirke je dal na razpolago Baragovi zvezi.

Administrator ljubljanske škofije je dvakrat sprejel Mr. Gregoricha v avdijenci in mu obakrat izrazil svoje veliko občudovanje za veliko delo, ki ga je opravila Baragova zveza. Prav tako je Baragov zgodovinar bil ljubeznivo sprejet, kjerkoli se je mudil po svojih poteh v Baragovi zadevi. Tudi oblasti so

mu šle na roko, kjer je prišel z njimi v stik.

Ljubljanski fotograf Pogačnik mu je izdelal slike o vseh pomembnih točkah, ki so za Baragovo preteklost važni.

## ZADEVA VEDNO BOLJ ZORI

Ves dosedaj po Mr. Gregorichu v dolgih letih študija in raziskavanj zbrani material, ki je zelo obsežen, mora biti z vsem novoodkritim gradivom na mikrofilmih natančno pregledan in sortirani. Ugotoviti je treba za vsak dokument njegovo verodostojnost, kar je za beatifikacijski proces škofa Baraga neobhodno potrebno. Vsi važnejši dokumenti morajo biti fotografirani in potrjeni od cerkvene oblasti kraja, kjer se viri nahajajo. Vsa Baragova osebna pisma in ona drugih njegovih vrstnikov, ki o njem kaj pišejo, morajo biti kot avtentična potrjena.

Imenovan mora biti vicepostulator, ki bo nato izbral in sestavil svojo pomozno komisijo za preiskavo Baragovega življenja in delovanja. Njegov delokrog bo v U. S. A. S to komisijo bo pregledal vse dokumente, ki o Baragi govorijo. Vse to je potrebno napraviti, predno bo predložil postulatorju Baragove zadeve v Vatikanu, ki tudi še ni imenovan, vso snov, potrebno za beatifikacijski proces.

## Z NOVIM OGNJEM IN UPANJEM NA DELO

Kar mladeniško pomlajen Mr. Gregorich pripoveduje, kako je Bogu hvaležen za vse opravljeno delo. Prepričan je, da mu je sam Baraga pomagal vse lepo izpeljati. Obisk v Sloveniji ga je pripravil do sklepa, da bo ves uvod v svoj angleški Baragov življenjepis znova predelal in spremenil, saj vidi sedaj marsikaj drugače kot je pred obiskom Slovenije. Za Our Sunday Visitor, ki je že pred leti priobčeval njegove sestavke o Baragi, piše pravkar vrsto člankov z vsemi podrobnostmi o

raziskavanjih v Evropi. Z letošnjim praznovanjem stoletnice škofije v Marquettu bo propaganda za Baragov beatifikacijski proces stopnjevana.

Mnogi se z vedno večjim zaupanjem obračajo v priprošnji na svetniškega škofa Baraga. To nam pričajo vedno nova poročila v slovenskih in angleških nabožnih listih zadnjih let. Sicer so pa čudeži božja zadeva. Mi smo dolžni zaupati in prošnje za čudeže pomnožiti. Komisije, ki bi morebitne čudeže mogla raziskovati in priče zasliševati, itak še ni.

## MONSIGNOR ZRYD IN BARAGA

Monsignor Zryd je pred dvema letoma zaradi Baragove zadeve šel v Rim in dobil tam vsa potrebna navodila. Sam je vnet Baragov častilec in trdi, da mu je Baraga čudežno v hudi nesreči rešil življenje. Kljub mnogemu delu na svoji župniji žrtvuje veliko časa Baragovi zadevi in se ji želi posvetiti vedno bolj. Rim je dal navodilo, naj se pri postopku za Baragovo beatifikacijo ne poudarja narodnostni moment, ne ameriško državljanstvo, ker želi Cerkev vedno bolj, da bi bili svetniki češčeni in last vseh narodov, ne le onega, iz katerega je izšel. Dejansko pa imajo Amerikanci šele enega svetnike, sestro, ki je dosegla čast oltarja. Baraga bi bil prvi ameriški duhovnik in škof svetnik, če bi beatifikacijski proces uspel. Zaupajmo, priporočajmo se mu z vso vnemo in veliko molimo, da bi imeli ob 100 letnici njegove smrti — Baraga na oltarju.

KAREL WOLBANG CM

## ZAHVALE BARAGU

Prosim, da bi tole objavili v mesečniku „Katoliški misijoni“ — V vseh dušnih in telesnih težavah in potrebah naše družine se z zaupanjem obračamo na božjega služabnika Friderika Baraga. Dolgujemo mu neizmerno zahvalo. Tudi drugim priporočamo, da se v potrebah obrnejo nanj.

Slovenska družina v Mendocino

# PROSLAVA STOLETNIČE BARAGOVEGA ŠKOFOVSKEGA POSVEČENJA V ARGENTINI

1. Meseca september in oktober: „Baragovi sestanki“ v organizacijah, izdaje dveh števil „Baragovega vestnika“, sestavi o Baragi in njegovi beatifikaciji v časopisju, vpisovanje v Južnoameriško Baragovo zvezo, „Baragovi obiski“ po družinah.

2. Misijonska nedelja 18. oktobra: popoldne ob 17: Dramski oratorij Nikolaja Jeločnika: Unum est necesarium — Eno samó je potrebno.

3. Od vštévši 19. oktobra do vštévši 27. oktobra: „Baragova devetdnevnicá“ po družinah in posamično.

4. 1. novembra — nedelja, praznik Vseh svetnikov: Dan Baragovega škofovskega posvečenja; pri slovenskih službah božjih pridige in molitve za Baragovo beatifikacijo.

5. Mesec november: „Baragov mesec“: vsakdanje branje Baragovih duhovnih misli in molitev za Baragovo beatifikacijo, iz knjižice „Barago na bitar!“

6. Četrtek 5. novembra pri molitvenih urah: Molitvena ura za Baragovo beatifikacijo.

7. Nedelja 29. novembra: Zaključek praznovanja stóletnice v cerkvi v Ramos Mejia: Pridiga, molitev Baragovega križevga pota, litanije in blagoslov.

## ALI JE BARAGOVA KANONIZACIJA SLOVENSKA NARODNA ZADEVA?

Kanonizacija je nezmotljiva izjava Kristusovega namestnika na zemlji, svetega očeta, da je ta in ta umrlí zemljan v nebesih, pri Bogu, torej svetnik.

Po svojem značaju je kanonizacija torej nekaj podobnega kot razglašenje katke verske resnice, dogme, ki je tudi nezmotljiva izjava svetega očeta o kaki verski resnici.

Kakor je napačno in nesmiselno reči, da je na primer proglasitev dogme o Vnebovzetju Marije Device slovenska narodna zadeva, prav tako je nepravilno izražanje, da je Baragova kanonizacija

in dosledno tudi predhodna beatifikacija slovenska narodna zadeva.

Beatifikacija in kanonizacija kakega svetnika je izrazito versko dejanje cerkvenega učeníštva, ki je zadeva vse Cerkve v enaki meri, zato tudi zadeva vseh katoliških narodov, če že o narodih govorimo, nikakor pa ne kaka posebna slovenska narodna zadeva.

Pač pa je povsem naravno in tudi od Cerkve zaželjeno, da Slovenci posebej delamo in molimo za beatifikacijo in kanonizacijo tega našega velikega rojaka, ker nam je bližji po narodnostnih vezeh, ker je tako lepo deloval med nami in nam še iz Amerike pisal verske knjige, ker ga zato bolje kot drugi katoličani poznamo, bolj vanj zaupamo in se zato še lažje k njemu zatekamo in se še bolj ženemo za njegovo beatifikacijo.

Prav to dejstvo, da je nam Slovencem Baraga vsaj za sedaj bližji kot drugim katoličanom, in pa dejstvo, da je zadeva njegove beatifikacije in kanonizacije zadeva vsega katoliškega sveta, zadeva Cerkve Kristusove sploh, nalaga nam posebno dolžnost, da damo Barago spoznati tudi drugim, vsemu katoliškemu svetu. To je še posebno važna stran našega sodelovanja pri delu za Baragovo beatifikacijo. Ves katoliški svet mora sodelovati pri tej splošni katoliški zadevi, vsi katoličani naj bi se k Baragi zatekali in uslišanj ter čudežev od njega izprosili! Sveta Katarina Laboure, ki ji je Marija razodela svetinjo Brezmadežne in jo naročila kovati in širiti, je bila usmiljenka francoske narodnosti, a pri njeni beatifikaciji je bil odločilne važnosti čudež, ki ga je po Katarininem posredovanju izprosila na sebi slovenska usmiljenka, v „Marijinem domu“ v Ljubljani...

Vse to povdarjamo po naročilu ljubljanskega škofa dr. Gregorija Rožmana, ki v svoji veliki zavzetosti za Baragovo beatifikacijo budno čuje, da ne bi v delu zanjo stopili na kako stranpot, ki bi utegnila zavreti ali celo onemogočiti to nam vsem tako sveto stvar.

# O NOVEM DRAMSKEM DELU O BARAGI

„UNUM EST NECESSARIUM“

Sodobni „krščanski svet“ se na veliko spet predaja mitologijam, to je naukom o življenju in načinom življenja, kjer človek ustvarja bogove. Ti bogovi nosijo človeške poteze, ali so kar izbrani ljudje sami. Vsaka bajka pa ima svoj konec; prej ali slej družba spozna, da se je dala zavesti; malikovanje prinese po pijanosti gnus.

Teženje po čaščenju Boga živi v človeški duši, prav tako tudi težnja po dvigu v božanstvo. Mitologija je izraz teh teženj, a obenem njih zmaličenje. Uresniči pa ta teženja prava religija: ta pokaže edinega Boga in omogoči človeku, da združen z božjim življenjem postane božji otrok; sv. pismo naravnost pravi: „Bogovi ste!“

Velik del sodobnega človeštva se torej prepušča umišljenemu življenju in biva v nasilno iztrganem, strahotno majhnem koscu sveta. Bolj ko je kdo realist (v materialističnem in naturalističnem smislu), bolj majhen je njegov vidni krog, bolj neresnično njegovo pojmovanje življenja in bolj napačno njegovo ocenjevanje sveta.

V takem času imajo neizmeren pomen osebnosti, ki so znale prav gledati, prav soditi prav živeti. Taka osebnost je Baraga. Stoletnica njegovega škofovskega posvečenja ni samo spomin na ustanovitve škofije ob Velikem jezeru, kar je važna postaja v napredovanju krščanstva in v dviganju Združenih držav na prvo mesto na svetu; ni samo dogodek v življenju izjemnega slovenskega moža; stoletnica predvsem kaže, kako Previdnost vodi človeka, ki se je znal tako izničiti, da je Bogu v sebi dal svobodo. Ko slavimo takega človeka, slavimo Boga v njem in nad njim.

Duh veje, koder hoče. Človek, ki je Duhu v sebi dal svobodo, seje življenje, ne da bi bila zanj prostor in čas ovira. Baragova naloga se s smrtjo ni končala.

Danes gledamo v njem, kaj je popolna predanost Bogu, in ob njem in od njega prejemamo voljo in moč za tako predanost. Prav tako za duhovnost, za odpo-vedi, za molitev in zaupanje. On je močnejši kot vsi dokazi, da posreduje luč za razvidnost nujnosti in dolžnosti misli in janskega dela.

Tak je Baraga v dramskem oratoriju Nikolaja Jeločnika „Unum est necessarium“. To eno potrebno je tu brezpogojna zvestoba božjemu klicu — Baraga je junak v izpolnjevanju poslanstva. Tako je avtor na zanimiv način zedinil teološko misel, нравno svarilo, psihološko razlago značaja, zgodovinski vzrok in — estetsko idejo. Samo na prvi pogled je presenetljivo, da prav ta enotnost omogoča odkrivanje najrazličnejših silnic na vseh navedenih področjih. Vzemite samo polnost Baragovega značaja! Milost deluje v njem, ne da bi ga nalomila ali napravila brezkovnega.

Seveda izhaja omenjena vodilna ideja iz tega, kar je. Odtod ravnatežnost, lastnost, ki jo v novejši umetnosti pogrešamo, zato ker je v današnjem človeku ni. Baraga ni igrača računajočega uma, ne igrača nagonov, pa tudi ne lutka, ki jo Bog obrača, kot da ne bi bil njegov otrok. Baraga je človek, ki mora veliko trpeti, a hoče predvsem ljubiti; je duhovnik z neobičajnimi naravnimi darovi, a hoče predvsem nadnaravnih; zato išče milost, kot ona išče njega. Morata se najti, zato so velika dela, „ki jih je storil Bog po svojem služabniku Frideriku, škofu marquetteškemu“, kot pravi v prvi podobi bralec.

Resničnost sta šele nadnaravni in naravni svet v Bogu. To, kar čuti morejo ujeti in tudi še mnogo tega, do česar more priplezati um, so le podobe vedne resničnosti, ali z Goethejevimi besedami: vse minljivo je samo prispodoba. Vse oratorij živi iz te zavesti. Naj bo dramatičnost prizorov med metliškim dekranom in Barago; pastorjem Slatnerjem.

Indijancem Newagonom in Barago ali med indijansko materjo in Barago še tako živa — vse se prelije v višji, resničnejši pomen. Posebno značilnem primer te simbolike je prav gibanje in rast vodilne ideje. Biograf opazi kvečjemu odločilne dogodke ali vplivne osebe. Baraga pa v Jeločnikovem dramskem oratoriju malo pred koncem spozna: „...skrivni klic, ki me je vedno zval, kadar mi je Bog posebe svojo ljubezen skazal. Ta skrivni klic, ki ga v sebi čujem od ranih nog, ki me spremlja vse dni in ne mine in me dviga, kadar omahujem na poti: oznanilo poslanstva, ki ga je v slehernega od nas položil Bog ob rojstvu, klic iz večnosti, ki vabi, kamor smo vsi namenjeni: k počitku, dobremu in mirnemu po viharnem dnevu.“ Se dá ta milost še popolneje opisati?

Pred očmi umirajočega škofa in pred gledalci — se razgrinja celo življenje, vendar je nastopajočih oseb malo. Pač pa zahteva avtor vidni in nevidni zbor, bralca, nekaj liturgičnega besedila in precej glasbe. Sodelovanje vsega tega ni važno, važna je utemeljitev, več — nujnost vseh teh sestavin. To pa se ne utemeljuje ne z ustrojem antičnega gledališča, ne s sredstvi srednjeveških iger, ne z Wagnerjevo odrsko povezavo umetnosti, ne z Wypianskega integralnim teatrom, ne s Claudelovo realistično-mistično dramo. Utemeljiti mora obliko ideja dramskega organizma; utemelji pa jo tako, da jo izsili. Upam se trditi, da je pri tem Jeločnikovem delu tako bilo. Zdaj je potrebno, da to dokažejo še režiser in izvajalci.

Upati smemo, da bo dramski oratorij „Unum est necessarium“ nov suneč slovenskega gledališča v novo dobo nove duhovnosti, ki se že tu in tam s prvimi žarki javlja. V novi dobi se bo uresničilo marsikaj od tega, kar je eden prvih Jeločnikovih vzornikov P. Claudel hotel vedeti že leta 1905., ko je v pismu Gideu napisal o bleščeči in zlahtni umetnosti: „Ali ne vidite pričetka vse (take)... umetnosti v poglavju Pregovorov, ki nam prikazuje, kako Modrost „plava“ nad

breznom v vzvišeni svobodi? Kaj je umetnost drugega kot vzклик, pozdrav, oztanilo in zahvalnica, tako kot pesem mladeničev v peči, tako kot sončna pesem sv. Frančiška Asiškega? Več kot to — nekaka kretnja stvarniške, „poetične“ Besede, ponovitev: „Bodi“, ki je napravil vse stvari?“ Potem pa kritika tistodobne (in večine našedobne) umetnosti: „Kaj je moderna umetnost, oropana vse bitne realnosti in brez silnega vira mladosti, kar edino daje naravno občutje božjega, ki oživlja n. pr. Homerске pesnitve? Kako moremo razsežne vrtove, ki jih narejamo s svojimi rokami kot Kajn, prvi poljedelec, izbrati pred paradižem, ki ga je Gospod postavil med stiri reke?“

PROF. LOJZE GERZINIČ

## VELIKI MOŽ OB VELIKI REKI

Teško bi našli primernejšo snov za zgraditev dramskega dela, kakor je prav Baragovo življenje. Dejanja je dovolj, igre in protiigre več ko preveč. Čeprav je sicer tvegano pisati o nekem, ki bi naj bil postavljen na oltar kot svetnik (stvar je dosti hujša za dramatika kakor za življenjepisca, saj prvi kdaj potrebuje krepke in umetno ustvarjene prizore, ki ne odgovarjajo resnici, a so potrebni za rast in razvoj dramskega dejanja), je vendarle čudno, da se ga nihče od poklicnih dramatikov ni lotil. Saj je Baraga — ne glede na duhovno veličino — kot nositelj dejanja in kot značaj naravnost hvaležen objekt.

Je eden „nežnih značajev“, ki so v resnici krepki, saj se v tistih posameznih trenutkih, ko gre za nadaljno smer življenske poti, vedno odloča kot krepak, nepopustljiv, skorajda nečustven človek. Če je res, da je življenje vsakogar drama zase, moremo reči, da je Baragovo klasična drama. In sicer drama o „večnem uporniku“. Gledamo zgodbo človeka, ki mu je usojeno, da se upira: kot otrok pred materjo, ki bi ga rada videla duhovnika, medtem ko hoče on sam slediti očetovi volji in postati graščak;

kot mladenič na Dunaju pred prijateljem, ki mu trdi, da ni za družinsko življenje, se upira, češ da se mora poročiti z Anico, če hoče rešiti grad pred propadom; se upira Baraga duhovnik pred dekanovimi očitki, se upira kasneje protestantovskemu pastору, ko neče opustiti začetega dela; pred škofom, ki ga postavlja za škofa, in nazadnje pred samim ljubim Bogom, da bi šel v nebesa, češ da se ne čuti vrednega...

Za katoliško mislečega dramatika pa ima Baragovo življenje še prav posebno privlačno silo. Je v njem polno tega, kar bi pogani imenovali „deus ex machina“, trenutkov, ko se dejanje na videz brez razloga in skorajda nedosledno obrne v novo smer, pa nam je tukaj kot kristjanom razumljivo, logično, kajti nam kot „milost od zgoraj“ omogoča razumevanje misli, besed in odločitev osrednje osebe, v vseh spremembah življenjskih načrtov od mladih let pa do smrti.

Pisec „Barage“, kateremu misijonarjevo življenje že dolgo ni več tuje, saj ga je že prej večkrat zamikalo kot obdelave vredna snov, je imel to pot še posebno srečno roko. Jeločnikovo v desetih slikah podano delo nam prikazuje glavne prizore iz Baragovega življenja in sicer bolj tiste notranje bogate, odločilne za nadaljni razvoj, kakor pa zunanje, polne učinka in dejanja.

To novo delo o Baragi je novost v naši književnosti, saj se je pisatelj na eni strani držal zgradbe v slogu stare grške drame z igralcem in protiigralcem (tukaj Baraga in protiigralca v posameznih slikah: mati, prijatelj, dekan, pastor, indijanec, škof, etc.), pa je na drugi strani postavil celotni potek v moderen okvir, ne da bi pri tem delo vsebinsko ali slogovno kaj trpelo. Pred seboj imamo okvirno dramo, s starim umirajočim Barago stalno na odru, ko spremlja svoje lastno življenje, odigravajoče se na drugem delu pozorišča. Nastopata dva zbor: eden komentira poleg nastopajočega recitatorja celotno dejanje, drugi predstavlja Baragove misli, dvome, negotovost, vest. Vse to daje tej

drami poseben pečat oratorijskega dela, ki bo z nekaterimi izrezi zgostilo celotni potek in ustvarilo naravnost idealen tekst za kakšnega našega modernega Sattnerja. Nekaj sličnega smo mogli pred kratkim videti, oziroma poslušati pri Claudel-Milhaudovem Krištofu Kolumbu, s to razliko, da je tam več zunanje dejavnosti kakor pa notranje osebne borbe, ki tukaj daje delu značaj psihološke drame.

Grki bi dejali „tragika“, mi pravimo — z gledališkega stališča gledano — idealen primer krščanske drame: vedno se zgodi drugače, kakor pa si junak želi. Dejanje je prenapolnjeno z ironijami usode, od začetka pa prav do konca, do tragične smrti, takrat, ko bi bil svojim ljubim Indijancem najbolj potreben.

Drama ali misterij? Kasneje opera ali oratorij? Na vsak način novo izvirno delo, katerega vprizoritev pomeni kulturni dogodek zase, saj je polno poezije in dejanja in ima poleg literarne vrednosti še velik pomen v toliko, v kolikor nam znova približa delo in veličino svetniškega Barage.

BINE SULINOV

### „BARAGOV VESTNIK“

Južnoameriška Baragova zveza je izdala 1. številko svojega glasila, ki bo izhajalo zaenkrat po štirikrat letno in se bo nazvalo „Baragov vestnik“.

Prva številka obsega dve časopisni strani in je izšla v 2000 izdihih.

Njena vsebina je sledeča: Uvodne misli in poziv k včlanjenju v Zvezo, kar je napisal nje predsednik č. g. Anton Orehar. — Pravila in odbor Južnoameriške Baragove zveze. — Opis in navodila akcije za včlanjenje vanjo. — Spored slovesnosti stoletnice Baragovega škofovskega posvečenja. — Utrinki iz Baragovega življenja in učenja (ki jih začel objavljati dr. Franc Jaklič). — Izjave 14 slovenskih verskih in kulturnih ustanov, ki se z njimi pridružujejo akciji za Baragovo beatifikacijo.

Druga številka „Baragovega vestnika“ izide v prvi polovici meseca oktobra.

# SAMOTNO BIJE URA NEKJE

ZGODOVINSKI ROMAN O JEZUITU MISIJONARJU OČETU MATEJU RICCIJU  
Napisal Fausto Montanari, za „Katoliške misijone“ iz italijanščine prevedel M. T.

## XXVII. STRAŠNA JE BOŽJA MOČ

Oče Sabatino de Ursis, ki je na večer 3. majnika 1610 na pragu misijonišča zagledal očeta Mateja, kako je omahujoč stopal iz nosilnice, je koj zaslutil, da se je predstojniku nekaj nenavadnega, težkega namerilo. Pospremil ga je v izbo, ostavil ga za trenutek, pa takoj spet potrkal na vrata, samo da bi ga videl. Odgovora ni bilo; ves zaskrbljen je vstopil. Pa oče Matej je tam prav mirno počival in sobrat je čakal zdaj, kdaj bo ta mirni počitek minil.

Minila je ura, neskončno dolga ura. Patra Mateja je objel globok, pa precej živahen sen: zdaj zdaj je trznil z rokama kot človek, ki so ga zvezali, pa navkljub vezem še vztrepetava. Gledal je oče Sabatino tega zdaj že skoraj pravičnega moža: prvega, ki je prodril skoz začarani kitajski krog. Prav njegova zagrizena vztrajnost jim je prinesla, da so zdaj živeli v prestolici, pa da bodo z božjo pomočjo tudi tod ostali.

Ni odmaknil oče Sabatino oči od svojega junaka; razmišljal je, kako bi ga prepričal, naj sam sebi vsaj za spoznane prizanaša.

Bolnik je zavzdihnil in se prebudil. Pogledal je krog sebe; s trudom se je nasmehnil: spet je bil v Pekingju, doma, vse kot treba.

— Naj vé, da me je zdaj stisnilo zares! — je dejal očetu de Ursis. — Čas je, da grem.

De Ursis pa je nestrpnost zmajal z glavo:

— Častiti oče bi storili mnogo bolje, če bi ubogali o pravem času. Pa jedli in k počitku legali, kadar jim gre.

— Ubogal bom, sinko moj, še preveč, prav kmalu. Nadeli mi boste oblačilo, kakršno vas bo volja; potiskali me boste, kot se vam bo zljubilo, gor, dol, na desno ali na levo. Takrat boste vi moji predstojniki. Zdaj pa ga prosim, naj stori takó, kot pravim jaz.

Spet se je zagreznil v resno nedostopnost.

V nekaj trenutkih že so vedeli prav vsi na misijonišču, da je oče Matej prav hudo zbolel. Visoka vročina je segla vanj; šalil se več ni; narahlo zardel v obraz, prepoten ves je ležal tam; oči napol priprte, sapa težka, sunkovita; besede ni bilo iz njegovih ust.

Enkrat samó se je kar nenadoma vzpel na komolce, široko odprl oči in dahnil:

— Več vredno to, kar trpiš, kot tisto, kar storiš.

Globoko je vzdihnil in mirno spet obležal.

Prišli so zdravniki. Rad bi jih bil kar ljubeznivo odslovil; pa ni hotel mučiti s skrbmi in slutnjami svojih mladih kristjanov, ki so mu s tolikšno iskreno vnemo k bolniški postelji privedli najbolj blesteče mojstre zdravniške vede: učenj padarji so glavé staknili na posvet, pa pustili slednjič bolnika vsak s svojim napotkom. Niso še zdravniki dobro odšli, ko so Pavel Li in ostali kristjani, ki so učene može povabili k Mateju, pograbil tiste štiri napotke in drug drugemu zaskrbljeno zrli v lice: in ko so videli, da kaj več kot zdravniki sami ne umejo, pa da se kar ne morejo odločiti, kateri napotek naj bi bil pravi, so položili tiste štiri lističe križanemu pred noge in ostali v kapeli v globoki molitvi.

— Prah... — je zamrmral oče Matej, se nasmehnil spet, potem zaspal.

Zasanjal je. Zdelo se mu je, da stoji na obali široke, temačne reke, pa da bo zdaj zdaj stopil na ladjo. Sam, čisto sam je bil sredi neznanske tišine; velika, lepa ladja pa docela prazna. Misli je tedaj Matej: — Le kdo bo to ladjo krmaril? — in misel mu je kot izgubljen tavalala v nevidni čas. Zdaj je na krnu zagledal Jezusa, ki se mu je nasmihal in zmajeval z glavo: — Jaz bom krmaril, ne boj se! — A Jezus ni stal

kardinali in slednjič sam sveti oče. Edina nezgoda na vsej dolgi poti je bil brodomol tam pri Azorih; pa se je tista sitnost končala tokrat kar brez mrličev: slednjič pa je prav ta stvar še povečala slavo vsega misijonskega podjetja.

V Rimu so mu na vso sepo naročili, naj brž pripravi načrt za papeževo odposlanstvo na kitajski dvor. V tem pa je sijajnega Siksta V. pobrala smrt, Urban VII. je živel kot papež le trinajst dni, Gregorij XIV. še leta ni dočakal, Inocencij IX. pa se je že po dveh mesecih poslovil od sveta, Klemen VIII. Aldobrandini, papež v letu 1592 pa se osebno sploh ni več zanimal za vso stvar, ki se je bolj in bolj izgubljala v brezštevilnih uradih rimske kurije, romala od prelata k prelatu, iz predala v predal in slednjič brez uspeha umrla.

Lepega dne je neki takšen prelat očetu Mihaelu, ki je s tolikšno sveto vnemo priganjal k uresničenju svoje lepe zamisli, odkimal, ga pogledal globoko v oči in s težkim, na smrt žalostnim vzdihom dejal:

— Oh, blaženi misijonarji! Če bi vedeli, kakšni skrbi prizadevate Cerkvi!...

Vse skupaj je zaspalo.

Tako, čisto tako, kot če jadraš z napietim jadri in z ugodnim vetrom in ti drzka voda pohlepno liže ladijski bok, pa se ti ladja nenada ustavi in se narahlo nagne, ker se je z gredljem zadrla v mehko, mivnato sipino. Poskušajo z dolgimi koli, poskušajo na vse sile z vesli, ladja pa sili bolj in bolj v majavo, začarano sipino.

Tako se je oče Mihael trudil po Rimu, ko so mu od očeta generala prinesli ukaz, da mora pustiti vse in oditi v kolegij v Salerno. Kaj bi! Ko si delal obljube, nisi obetal, da boš umrl kot mučenec ali pa da boš osvojil svet, marveč da boš ubogal.

Po desetih letih v misijonu, ko se je že povsem privadil življenja tam doli in ko je bil pač edini, ki bi mogel pametno in koristno voditi papeževo odposlanstvo na kitajski dvor, se je oče Mihael zdaj spet lotil davnega posla in v Salerno začel znova ubijati mladim glavam prve pojme o latinščini; tam so ga pustili do konca.

Strašna je božja moč! Kot da se ne meni za vse te stvaritve, ki jih ljudje ponujajo nebu; njih trud in žrtve pregrne z molkom.

Tako je takle molk zagrnil tiste davne blagovestnike, ki so morda že v devetem, pa zanesljivo vsaj v trinajstem stoletju zasadili prve krščanske občine v kitajsko zemljo. Nekje na Kitajskem so morda še živel rumenci, ki so se pred jedjo prekrizali; a to je bilo vse, kar je med njimi od krščanstva ostalo; živeli so kot drugi vsi. Te kristjane je šel leta 1602 iz Agra v Indiji iskat portugalski jezuitski sobrat Benedetto de Goes; hotel je čez tibetsko visoko planjavo, hotel čez vso neizmerno kameno puščavo Gobi, da bi prišel slednjič do cesarstva Katai, ki je Kitajska.

Dve leti je trpel glad in žejo po zamrzlih samotah tibetanskih goljav, pa spet potem v brezkončni kameni pušči; le počasi je blodil po nevarnih poteh, prav nič prepričan, da prav gre, v spremstvu dvomljivih vodnikov, mimo sto in sto zased samotnih roparjev. Šele štiri leta pozneje je priromal na Kitajsko v šu Čev; v letu 1606 je bilo in muslimani v tistem kraju so ga vtaknili v zapor.

Toliko je še mogel, da je jezusovce v Pekingu prosil za pomoč. Ti so brž poslali kitajskega kristjana Janeza Fernándeza — iz Macao je bil — ki je spešil čez širno cesarstvo in v aprilu 1607 prišel v šu Čev. Bedni sobrat Benedetto pa je v tistih trenutkih že umiral v svoji celi; deset dni pozneje ga je smrt zares pobrala. Pa se je vendar ves srečen nasmehnil, ko ga je Janez Fernández pozdravil v Kristusovem imenu. Vso neskončno puščavo je prebrodil, da je našel enega kristjana, se pravi — Cerkve, in ločitve je bilo konec.

Tako se je ubijal s puščavo, tako je po petih letih romanja skoz samotne umrl Benedetto Goes: ni našel davnih kristjanov, ki jih je iskal; našel pa je novega kitajskega kristjana, ne da bi ga iskal...

V šu Čev je njegov grob; daleč od rodne zemlje, daleč od misijona v Indiji, daleč od kitajskega misijona. Sam počiva tam. A po njem je Cerkve zmogla puščavo.



prosto tam. Na križ pribitemu je polzela križ iz peterih ran...

Prebudil se je in brž so mu ponudili dvoje zdravil, samí še vedno v dvomu, če so res prav izbrali.

— Saj moram vendar jaz izbrati, ljubi moji! — jim je dejal. — A od vsega izbiranja je samo tole, ki resnično kaj velja: kdo ve, če ni boljše, da grem, kot pa da tod ostanem?

Tesnoba molka je objela vse; slednjič si je odgovoril sam.

— Dokler sem živ, cesarju do srca ne morem. Tak je tedaj potrebno, da odidem. Odločeno je.

V muko mu je bila sleherna beseda, pa je vseeno dokončal:

— Ste videli? Če se cesar ne bo oklenil križa, nas danes ali jutri lahko spet poženo odtod; pa naj smo tudi trideset let živeli v tej deželi. Cesar pa, le kdo more do njega? Dal si je naša lica upodobiti, da nas lahko gleda, kadar se mu zdi; lep poklon! A naše podobe govoriti ne morejo, pa naj zrè vanje noč in dan. Tak je tedaj potrebno, da jaz odidem: tam bom, s privoljenjem Gospoda Boga, dosegel razgovor s cesarjem vsakič, kadar me bo volja.

Vročica ga je gnala v zanos. De Ursis ga je rotil, naj se umiri.

— Prav, prav, — je dejal slednjič. — Berite mi pismo o smrti očeta Ruggierija.

In so mu ga prebrali spet.

Pismo, ki je prišlo pred nekaj meseci, je romalo v Peking lepa tri leta; v njem se je bralo, da je oče Ruggieri umrl v kolegiju v Salerno po dvanajstih letih molka.

Bog vedi, kako se je postaral. Pa drugače res ne moreš, kot da si ga predstavljáš vedno ljubeznivega in dobrega, neutrudnega in natančnega, pravnega „odličnjaka v razredu“, res.

On je pripravil tudi očetu Mateju pot, tistikrat, ko se je leta 1579 drznil v Kanton. Deset let pomanjkanja in bede, naravnost zagrizel se je v tisto prvo postojanko v Šao Čin, pa se ga kar na lepem poslali v Italijo, da bi pri pa-

pežu dosegel slovesno odposlanstvo namenjeno kitajskemu cesarju. Z zgledno potrpežljivostjo je pred dvajsetimi leti odšel, ta dobri oče Mihael, ki je hotel iz Šao Čin skozi Rim priti v Peking. Zares, kar dolga pot: a slednjič nobeno potovanje ni dolgo več, ko si prišel na cilj. A sem priti. Zares, sem bi prišli prej ali slej, saj je bil nazadnje Bog, ki je moral sem priti. Seveda, Bogu mordá takole eno, dve stoletji res nista nič. In oče Mihael je iz Šao Čin skozi Rim prišel v Salerno. Ali še boljše — v večnost.

V tistem septembru 1588 je oče Ruggieri od odhodu iz Macao v Rim računil, da se bo, če bo vse po sreči šlo, takole deset, dvanajst mesecev gugal na ladji, predno bo v Lizbono prišel. Od tam v Rim je bil seveda čisto navaden popoldanski sprehod, kot po imenitnem obedu nekaj korakov doli po vrtu; pa naj je vreme še tako kujavo.

Zdaj se ti je takole kar na lepem bolj in bolj odmikal tisti vzvod, ki si ga bil osvojil, morje pač ni bilo taisto več kot prvikrat, ko so jadrali v Indijo; mnogo grenkejšee se je zdelo. Razmišljal si takole, kaj vse je bilo dan na dan storiti v daljnem misijonu, pa se ti je takšnale vožnja zazdela pravo zapravljanje časa, bolj ko se je vlekla; saj bo potem res treba spet vse znova začeti. No, zdaj pač nisi mogel kaj več, kot da si posedal na krovu in se nasmihal soncu, ali pa v medkrovju ubijal čas, kadar je zunaj deževalo, slednjič, naj v dobrem ali slabem vremenu, na krovu ali pod njim, poslušal mornariške kletvine; seveda, pri teh dečkih si s pridigo opravil toliko kot nič; dah no, saj so kristjani vendar, tak jih spreobračati ne moreš več!

V tolažbo pa je bilo, da si že naprej razmišljal, kakšno pozornost bodo vse te novice o kitajskem misijonu med zapadnjaki rodile. Knezi bodo prav gotovo na široko odprli svoje zakladnice in rimska kurija sama bo storila več kot vse, da bo kar se dá mogočno, slovesno in sijajno kitajskemu cesarju predstavila te misijonarje, ki s takšno vztrajnostjo trkajo na pekinška vrata.

Zares so patra Mihaela, komaj je dobro na suho stopil, z velikaansko ljubeznivostjo sprejemali španski kralj,

Tako, Gospod, zmagujemo vsi visoke ledenike in kamene samote; a šele naše telo počiva tam, kjer nam je srčé hotelo uživati Tvojo slavo. Mi sejemo, drugi bo žel; naša duša pa zaupa v Tvoje usmiljenje.

In duša v trenutkih zemske smrti začúti, kako se počasi, pa na široko odpira krog nje vsa neznanska praznina. Mordá res le tako že na tem svetu zaslutimo Tvojo navzočnost; tudi v tem je Tvoje usmiljenje.

Zdaj se zdi, da je vse življenje nič: Matej ni ničesar storil, ničesar več mu na ostane, ničesar ne ve, nič ni. Matej; Matej; oče Matej, Matej Ricci iz Macerate; prazni, tako tuji zvoki. In praznina se je postoterila in osuplost detinskih dni se vrača spet. A zdaj že ne ve več, ni ume več. Umé samó še to, da je v tej strašanski praznoti Bog.

Zdaj se trga iz njegovega umirajočega srca vsa dolga procesija otroških spominov. Zgode, ki se ni menil zanje, ki jih je bil pozabil že zdavnaj, oživljajo spet ali pa se šele zdaj rode. Kdo vé?

Gospod! Tisti sanjavi in na vid tako prazni otroški dnevi, kjó so minevali v pričakovanju stvari, katerih ni bilo nikoli, so bili morda vendarle mnogo bolj sveti od napornih, prizadevnih dni zrelih let, ki smo jih živeli v utvari, da smo res nekaj storili.

Le kaj je bila vsa ta praznina pozornih otroških dni, vseh nikdar izgovorjenih želja? Zdaj šele, na pragu smrti, umevamo. Tista praznina je bil Bog. Nič te ni moglo nasititi, kajti Njega samo si pričakoval.

Pozneje kdaj si začeljal verjeti, da si vendarle nekaj storil. Pa vendar nič tega ni življenje. Življenje je marveč to pričakovanje Njega, ki ni nobena [teh vidnih stvar.

Pričakovanje, ko voš, da pričakuješ; in pričakuješ, ne da bi vedel. Bog moj, kak velik/ dar zares, nič vedeti, nič videti, pa vendar do onemoglosti in čez v te zaupati.

In vendar ne. Tudi te vidne stvari so ljubezen božja./ Tudi te stvari so mi ljube in vem, da mi morajo biti ljube. Saj je vendar Bog sam ustvaril vse to in prav je, da ti je ljubo to. Res. Kitajska,

njen cesar, [njeni ljudje, ti ljudje koščenih, sivkastih lic. Rad jih imam, Bog moj. Vse življenje moje je za te. Tudi življenje ljubim. Bog moj. Ljubim.

Tako je ležal tam oče Matej, pet dolgih dni je umiral in rotli Boga, naj mu iz srca prežene poslednjo tožno misel, ker pač ne more gledati sadov svoje setve./ Zdaj zdaj je šepnil kaj in nenehno prosil, naj mu prinesó sveto Potnico.

Ob zori 9. majnika so mu jo podelili z vso slovesnostjo; vtrudoma se je dvignil, zdrknil z ležišča in pokleknil. A pod večer se ga je spet lotila vročica; govoril je, da je vsa širna kitajska sprejela krščanstvo, pa klical zraven, naj mu vendar pripravijo nosilnico; na dvor da mora, cesarja da bo krstil, ves obred da mora biti čez vse slovesen. Te stvari, da velja opraviti do vseh potankosti, posebe kadar/ gre za visoke osebnosti.

Zavedel se je šele naslednji dan. Podelili so mu sveto olje, nato pa je sedel, da bo nasmejan ves zbrane sobrate še poslednjič blagoslovil. Glasnó se je domislil pregovora o kitajski potrpežljivosti:

— Drobna ptica je spet in spet nosila v svojem kljunčku kamenček: hotela je zasuti morje...

Vprašali so ga:

— Tako nas je ljubil oče; kako naj mu povrnemo vse to dobro, ki nam ga je storil?

In je odgovoril:

— Sprejmite z veselim licem nove misijonarje, ko bodo prvič prišli v ta naš misijon. Tako težko je človeku, ko se znajde v tujem svetu. Jaz zdaj končno v svojo domovino grem in zadovoljen sem, da je tako.

Zdelo se je, da drugega več noče reči. Pa se je koj domislil in dodal:

— Želel sem pisati očetu Cottonu na Francosko; ne poznam ga. A vem, da se mnogo, mnogo za slavo božjo prizadeva. V mojem imenu mu boste pisali tedaj, pa mu povedali, da njegovo veselje z njim vred delim, da sem mu iz srca hvaležen; priporočite me.

Omahnil je in dihál vedno težje. Zdaj spet se je zazdele, da mu je dih /lahkotnejši; zdelo se je, da spi; a oče Matej je takrat že izdihnil.

# MISIJONSKI ZBORNIK 1953

je po splošnem mnenju dosedaj največja in najlepša misijonska knjiga. Ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman pravi v svojem priporočilu, da želi, naj bi ga bral vsak Slovenec • Kot je to že znano pri misijonskih publikacijah, je tudi Misijonski zbornik razmeroma zelo poceni • 260 strani, na katerih sodeluje nad 40 piscev in ilustratorjev s 170 slikami, stane le 2 dolarja, 20 pesov, pol funta itd. • Obogatite se s to dragoceno knjigo!

„KATOLIŠKI MISIJONI“, „MISIJONSKI ZBORNIK 1953“, „KRST PRI SAVICI“, „BARAGA“ IN VSE DRUGE MISIJONSKE TISKOVINE SE MOREJO NAROČITI IN PLAČATI NA SLEDEČIH NASLOVIH:

**Argentina:** Lenček Ladislav C. M., Calle Cochabamba 1467, Buenos Aires  
— Loboda Marjan, Misijonska pisarna, Granaderos 61, Buenos Aires  
**U. S. A.:** Wolbang Karol CM, 500 East Chelton Ave, Philadelphia 44, Pa  
— Rudi Knez, 15011 Cardinal Ave, Cleveland 10, Ohio — Tushar Anica, Box 705, Gilbert, Min.

**Kanada:** Kopač Janez C. M., 210 Mc Caul Et., Toronto, Kanada — Turk France, 263 Oakwood Ave, Toronto, Ontario.

**Trst:** Stanko Janežič, Mačkovlje 7, Dolina, Trst

**Italija:** Dr. Kazimir Humar, Corte S. Ilario 7, Gorizia.

**Avstrija:** Luskar Alojzij, Kamen 14, P. Tainach, Kärnten.

V ostalih deželah sprejemajo iz prijaznosti naročino slov. dušni pastirji

## VSEBINA „KATOLIŠKIH MISIJONOV“, OKTOBER-NOVEMBER 1953

De le carta del Mons. Felipe Bernardini — Misijonska nedelja 1953 (Mons. Felipe Bernardini) — Zemeljska obla (Bogdan Budnik) — Dve misijonski novi maši: v Clevelandu, v Indiji — Očetova beseda: Tudi krščanska umetnost bodi domačinska (Pij XII. — K. Wolbang CM) — Socialno vprašanje v misijonih (Rudolf Smersu) — Ljubezen je iznajdljiva (Lojze Demšar D. J.) — Na Kitajskem vedno huje (France Jereb) — Brat Ciril Verdnik izgnan iz Kitajske — Misijonsko zaledje: Dve izdani „Katoliških misijonov“: Misijonski zbornik; Krst pri Savici (France Glavač) — Dr. Janeževе skioptične slike — Novi darovi v sklad „3000 dolarjev“ — Javna zahvala škofu Baragi — Barago na oltar: Mons. Zryd predsedniku Južnoameriške Baragove zveze — Baragov zgodovinar v Evropi (K. Wolbang CM.); Praslava stoletnice Baragovega škofovskega posvečenja v Argentini; Ali je Baragova kanonizacija slovenska narodna zadeva?; O novem dramskem delu o Baragi (Prof. Gorzinič in Bine Šulinov) — Samotno bije ura nekje (Montanari)

K slikama na ovitku — Prva stran: France Ahčin, Baraga; zadnja stran: Novo-mašnik-misijonar France Rebol in ljubljanski škof Rožman na novomašni slavnosti

„Katoliški misijoni“ so splošen misijonski mesečnik, glasilo papeških misijonskih družb, slovenskih misijonarjev, „Slovenske misijonske zveze“ in „Južnoameriške Baragove zveze“. Izdajajo ga slovenski Lazaristi. Za izdajatelja, uredništvo in upravo: Lenček Ladislav CM. Naslov uredništva in uprave: Calle Cochabamba 1467, Bs. Aires. Argentina. — Tiska Grote, Montes de Oca 320, Bs. As. — S cerkvenim odobrenjem.

# GRADIMO CERKEV

TRIDESET LET



*Slovensko okno svet*

SVET KRISTUSU